

Venkateswara Vilasam

శ్రీ

అనుదీతాంధ్రగంధసర్వస్వము.

1 ప్రథమగ్రంథము. ౧

శ్రీ కానిల చాళుకాపు.

సంపాదకుడు.

23

523

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము.

Dr. S. S. Srinivasulu

పాఠశాల ఉపాధ్యక్షుని వివేచనము.

Dr. S. S. Srinivasulu

మొదటికూర్పు.

1/1/22

శ్రీవిద్యజ్ఞానమనోరంజనముద్రాక్షరశాలయండు

ముద్రితము.

పాఠాపురము.

1913.

వెల రు 0—10—0,

23

11. Armar

ముం.

సంపాదకుడు.

523 2

Begin copy of as
story (జాహ్నవీనూహారము.) parts with 163
lines on 2nd page.

CHECKED BY

49608

సంపాదకుడు

25

Raw

ଜି.ଏ. ୧. ୧

49606

23
523

వీరిక.

ఈ గ్రంథకర్తయగు "ఏనుగులక్ష్మణకవి" యొక్క సుచరిత్ర కవి. ఈతఁడు చేసిన గ్రంథంబులు దైవభక్తిభూయిష్టంబులై యల రారుచున్నను. కవిత్వము వృదువధువధగుభిరఁజై బ్రాహ్మపాకం బును బోలి యుండును. ఈతఁడు (1) రామేశ్వరమాహాత్మ్యము (బదిరాజువల్లనాంతి) గృతి (2) గంగామాహాత్మ్యము లేక బా హ్మవీమాహాత్మ్యము (చందూరికామమంతి) గృతి (3) విశ్వామిత్ర చరిత్రము లేక కాశీచరిత్రము, (కృష్ణాక్షితుము) (4) సుధామితర త్నావలి, (బెద్దాడసోమశంకరస్వామి) (5) రావవిలాసము, (శ్రీవత్స వాయ నోపరాజనకుఁ గృతి) (6) గీర్వాణమూర్త్యకతకము (7) విశ్వేశ్వరోదాహరణము (8) నృసింహదండకము మొదలయినవి రచించె ను. ఇ దు మొదటి ఏ గ్రంథంబులు బయటఁ బడినవి. లిక్కినమూఁ డుగ్రంథంబులు బయల్పడుభాగ్య మచితకాలములోనే దేశంబునకు లభించుగాక! లక్ష్మణకవినామధారు లిరువురు కవులు గలరు. మొద టియొకఁడు పెదలక్ష్మణకవి ఏనుగు గరకమంతి మనుమడు. గుర్వ మంతికిఁ బేరమాంబుల బుత్రుఁడు. కేవలధర్మములు రచించినదిట్ట కవి యనుపొరువనానము గల వెనుతురబలిశక్తినాథకవికి మేనల్లుడు. వెనుతురబలివే కటాద్రిదాహిత్రుఁడు. సంగీతసాహిత్యాదులందుఁ బజ్ఞానంతుఁడు. దానిశీలఁడు. ఈతఁడు తుల్యమాహాత్మ్యము, దావవీరణియము, ధృవచరిత్రము, రాజకేళిర చరిత్రమును రచించి స్మిక్షితియులకుఁ గృతియిచ్చెను. ఇతఁడు 1619 మొఁలు 1688 తఱుఁ బెద్దాపురమును బాలించినతిమ్మప్పచాళుఁకు సమకాలికుఁడు.

* ఏను గృతిపతులుగాక ప్రకరణము.

ఈ పెదలక్షత్రాకవిపుత్రుడు తిమ్మకవి. ఈతనిభార్య పేరమౌంబ. వీరి పుత్రులను సుప్రసిద్ధమై స్థావరంబగునీజాహ్నవీమాహాత్యగ్రంథకర్త యను "చివలక్షత్రాకవి" జనించెను. ఈతడు మాచిరాజు నరసింహవిదాహితుడు. ఆరువేలనియోగి. ఆవస్తంబనూతుడు. వామూలవగోతుడు. అన్న ఆవంతకవి, తమ్ముడు వీధిదొంగు. మూలపురుషుడు సింగన్న. ఇంటిపేరు మొదట వైడిపాటివారు. సింగన్న పంకేకులలో జలపాలామాత్యుడు పెద్దాపురసంస్థానాధీశ్వరుడగుగజపతిరాజుచే నేనుగును బహమతి గాంచినప్పటినుండియు నేనుగువారని యింటిపేరు మారిసది. సీగీ॥ "గజపతిష్ఠితీర్థరచేగజముతోడ, నగ్రహారము లతడు వారిగ్రహించె, నెలమి నేనుగువారన్న యింటిపేరు, గలిగెనతనికి గజలాభ గరిమవలన." (నుభిషితరత్నావళి) ఆకరవల్లికోదండరాముడనునాతడు కవిగురువైనట్లు కృత్యాదివలనఁ దెలియుచున్నది. ఈతనికిఁ గూచిమంచితిమ్మకవి సమకాలికుడయినట్లు కవులచరిత్రయం దుండుచాటుకవ్య మాధాకమే గాక ఈగ్రంథమునందు "గీ. వర్తమానకవీశ్వరఃపరునిఁ గూచిమంచితిమ్మకవీంద్రునిఁ పుడిచిలంతు." అనుపద్యమువలన నీకవు లిరువురు సమకాలికులైనట్లు దేలఁపడుచున్నయది. ఈగ్రంథమువలన నేనుగు పెదలక్షత్రాకవి, ఇక్కలంకవీరభద్రకవి, వెనుతురుబలివిశ్వనాథకవి, ఏనుగులసంతకవి, ఈదులపల్లిభవానీశకరకవి, కూచిమంచితిమ్మకవి మొదలగుకవులకాలనిర్ణయముతోఁ బోల్చి స్పష్టపఱచి చూచుకొనుటకు కవులచరిత్రకారులకు మిగుల మంచియాధానము కలుగుచున్నది. కృతిప్రేరేపకుం డగునందూరికామమంత్రియు నతని పూర్వులును కాకినాడ, నెలపాక నీమల రాజమహేంద్రవరదుర్గాధిపులై కొంతకాల వేలిఁబట్టును పెక్కు ధర్మకార్యములు చేసి పట్టును వివరింపఁ

బడియున్నది. బ్రాహ్మణపాలనమున నివి యొకప్పుడుండియున్నట్లు
చరిత్రకారు లెవ్వరును జెప్పియుండలేదు. ఈవిషయము చరిత్రకు నూ
తనాంశము. పరిశీలనార్హము! గ్రంథవిషయప్రాశస్త్యము నుబట్టియు
గ్రాంతచరిత్రాంశములు పెక్కులుండుటంబట్టియు నిది ప్రథమమున
(బకటించెతిమి. కవి కీ.శ. 18 వశతాబ్దమువాడనుటనప్ప)ము.

క వి వం శ వృక్షము.

నైదిపాటికింగన్న.

(వినుగు) జలపాలామాత్యుడు. (వర్సవాహువాకివలన వేరుగుడు
జమమతిగొన్నవాడు.)

గ క కి రాజు.

గుర్యమంత్రి.

పెదరిత్తుణకవి.
(కుల్యాదూహిత్యకర్త)

తిమ్మకవి.

అవంతకవి.

చివరిత్తుణకవి.
ఈగ్రంథకర్త.

చిరభద్రుడు.

గురవయ్య. తిమ్మన.

చిరశ్యామి.

తమ్మయ్య. చేతయ్య.

చిరభద్రుడు. తమ్మణుడు.

ఈ గ్రంథము బెండవూరిగా ముములో వేకుల వెంకయ్యగారి కడ .. అల్లం రాజు న్యాయాచార్యులూర్తి, ద్వితీయ బావన గాల్ల " వల్ల .. ఆంధ్ర పరిశోధక మహామండలి: కొలకు సంపాదించబడినది. పాండిత్య పక్షమున నొంది పా మూర్తి కబుర్లతో భక్తి కృష్ణులు గలిగి కష్టపడి వాసి, వరప్రసాది య (దానిని పీఠ్యమునియున్న) థమును గొం దలును హాకపుల గా థంబు లంతరింపజేసియు, జేయుచున్నట్టియు, లు బులనలె మూల ముక్క బెట్టి పెటాచాలు సేయుపాపమున కొడిగట్టు కొక నీను హాకనిన ద్భానిన ద్భావనోధములను పరోపకారబుద్ధిచే లోకమునకు వెల్లడిసేచు బుద్ధుము గట్టుకొని మాకొసంగి సహృద యులగునీ వేకుల వెంకయ్య రినామము కవి నామమువలె శాశ్వతముగ వెలయుగాక! ఈ గ్రంథము తాళవత్రిగింథంబునం దుండువాత్ర గను మార్గక ముదించితిమి. విశ్వమునందు మార్పులేదు. వేకుల ముహూర్తముచోట్ల .. వేకుల పాఠ్యతత్వోక్తిపుల" చే బూర్తి చేయబడి (కుండలీకరణము) లుంచబడెను. ఈ గ్రంథము గామునకుఁ దో డ్పడినవారి కెల్లొక మాకృతజ్ఞతాపాదనము ల్పించుచున్నారము.

ఈ పీఠికాధారములు :— (1) లక్ష్మణకృత గ్రంథములు, (2) శ్రీ వీరేశలింగముపంతులుగారి కవులచోట, (3) శ్రీ దుర్గీరాల నూర్య పకాశరావు గారి వ్యాసము (కృష్ణాపతిక), (4) ఆంధ్ర పరిశోధక మహామండలివారి వ్యాసము (కృష్ణాపతిక) (5) శ్రీ పెద్దాలసుబ్బి వ్యాసాశాస్త్రి గారి వ్యాసము (గంధాలయసంస్కృతము) నైయున్నవి. వారికిఁ గృతజ్ఞలము.

చిత్రాడ.

28-6-19.

ఇల్లు,

చెలికానిలచ్చారావు.

సంపాదకుడు.

అముద్రితాంధ్ర గ్రంథసర్వస్వము.

శుభము.

అవిఘ్నము.

జాహ్నవీమహాత్మ్యము.

ప్రథమాశ్వాసము.

ఉ. క్రిపతిభారతీపతిః | చీపతిముఖ్యసుకేంద్రవంశ్యుడై
గోపతురంగుడై, బుధుల | కోయ- లాసంగడికల్పభూజుమై
వ్యాపకరూపుడై, సిరుల | వర్తిలు వెంటురిసోమనాథుడై
ర్యాపతి, శంభుఁ డిచ్చు సక | లాభ్యదయంబులు భక్తకోటికిన్.

మ. సరసుల్ మెచ్చంగ మీనమై, కమలమై, | సతోత్రియై, మర్త్యకే
సరియై, వామనుడై, తిరిరామతనుడై | సర్వజ్ఞుడై, కలియై,
ధర జన్మించి భయంబు మాన్చి భువన | తాజైకడిక్షాధురం
ధరుడై యొప్పెడుదైవతం బొసంగు భ | క్తశ్రేణికిన్ సౌఖ్యముల్.

2

ము. సురదైత్యాదివిచిత్రజింతువిరతా | స్తోత్రప్రపంచైకభా
సురనిర్మాణవికారదుండు నిగమ | సుత్యప్రభావుండు వా
క్తరుణీకేలిగృహాననాంబుజుఁ డనం | కప్రాధవుం డవ్యయం
డరవిందాసనుఁ డిచ్చు సాధులకు డీ | ర్హయవ్యసాభాగ్యముల్.

3

కా. పశ్చాత్తూహపరిబలాంధకారదళన | పద్మోత్తమన్, భారతీ
శత్యాదిత్రిదశాక్షనీయచరణున్ | చాలేందుశేఖాధరున్
ప్రత్యూషారక-సమానవర్ణునిఁ గట | పరిష్కరిదానాంబునిన్
సత్యజ్ఞానఘనున్ గజానను నభీ | ప్తపాప్తికిన్ గొల్పెదక.

4

చ. అమృతపయోధిమధ్యలలి | తామరభూయహాటికామృతా
ర్మమణిమయాంతరిపరుచి | రస్సుటనీపవనస్ఫురద్యదా
న్యమణిగృహాంతరస్థితకి | వాక్యతిమంచసదాశివాంకభా
గమునవసిండుదేవి బుధ | కల్పకవల్లి దనయ నామదిన్.

5

సీ. రమణవిదోరంత • రమణ శేభవనంబు, కడలులయొకిమీడు • కన్నకండ్రీ
కలువలచెలికాడు • గాదిలిసెదోడు, మొసలికెక్కెముకోడు • ముద్దుగోడుకు
తొంగంటిపోటులం • దఱుఁ బరిచారికల్, కైకేంద్రకన్యక • మేలుచెలియ
తెలిదమ్మికోల కులు • విహరగస్థలములు, పరవేద సూక్తము • ల్వండిగము
గీ. గాంగవిలసత్ప్రసాదకన్తి • కావిరాజ, దమలవర్ణమయబ్బసిం • హాసమున
సమరఁ గొలుపుదువుండకీ • కాయతాపి, యిందిరాదేవి సఁపద • లిరుప్పగార,

ద. పరిమళభిరేపిసౌధములఁ • కాయక నిల్పుమెఱుంగుపోడి, పం
డితరసవాగ్గిసీమల న • తిందువసూటి, పటిరదరికికా
సితరుచిగల్లుసాధిన్, పర • సీరుహాపీతిక నుడువోటి, వా
క్సతి కృతికల్పనాభిమత • కాకల మీత్రత మాకు సత్కృపక.

ఉ. ఘాతతటంబునందుఁ గర • పంజముల్ ఘటియించి మ్రొక్కెదన్
హేలికి, భాసుమాలికి, శుభ్ర • తిదితస్థగపాలికిం, గృహ
కాలికి, సంధకారవన • సంకరతిరికి, రోగకైలదం
భోలికి, భక్తివ్రమవిధి • ముఖ్యురూపాలికి, లోకపాలికిన్.

మ. సుతశీలున్ శతకోటిసంఖ్యలలిత • శ్లోకప్రబంధైకశో
భితరామాయణకావ్యకల్పకుని గం • భీరప్రభావున్ దశా
వృత్తివిష్టావిమలాత్మ శేకవదన • బ్రహ్మవతారుక్ జగ
ద్విజయిన్ హృదయాబ్జసీమ సరిభ • క్రిం గొల్తుఁ బ్రాచేతసున్.

క. భారతగంగాతటినీ, కారణహిమవంతు దురవ • గానాశ్రుతిగం
భీరాత్మతత్త్వనిర్ణయ, కారుం బ్రార్థింతు సదీప్తి • కాసున్ వ్యాసున్.

క. మతిఁ దలఁతుఁ జారుసార, స్వతత్పూరుషమూర్తి భోజ • వసుధాధిపతా
జతుఁ గానిదాసు బహుసం, సర్వతత్త్వతినిర్మాణదగవి • శేషమనీతున్.

మ. ఘనవాగ్ధధునిలు బాణునివహో • గంభీరు క్రిహీరు హ
రునిఁ కోరు నినుచును నృయూరు శివభ • మ్రున్ శంకతు న్మాము దం
డిని భావ స్థవభూతి భారవిని భ • ట్టి విల్పిలు నృల్లిణున్
వనజాతాసరులుల్బున్ సుకవులన్ • వర్ధింతు వాక్పిండిక్.

గీ. అంధ్రీనూత్తులబాదరా • యణమునిత్ర, తీతభారతవేదంబు • శేర్మలన్వ
గృతిమొనర్చినవైభవో • న్మతులనన్న, యుర్యునెట్టివకవిఁడిక్క • యజ్ఞగోలుతు

- పీ. నిగ్రహానుగ్రహః • నిస్తంద్రమహిమాభి, రామ వేములవాడ • భీమకవి
చింతామణిమంత్ర • సిద్ధ నిష్ఠగుణాన, భావని శ్రీనాథ • భట్టమా
జగదకవిభ్యామ • శబ్దపారావార, పోరీలుఁ బింగళి • నూరవార్య
జానకీరమణిప్ర • సాదలబ్ధకవిత్వ, రాజ్యాభిషిక్తుని • రామభద్ర
- గీ. విమలకవితాసముద్రుని • వీరభద్రుని, ధవళ సతీ-ర్తి కందికా • ధామ సోమ
మణియు భాస-రమఖ్యులఁనుహితమతుల, నాంధ్రభాషావీంధ్రులఁనభిమతింతు.
- గీ. ఫణికులాధీశభాషిత • భవ్యభాష్య, ఫణి-కాభావనిర్ణయ • ప్రాథమిని
ధన్య నాకరపల్లికా • దండరామ, మద్దురుస్వామి నరికాంతుఁమది భజింతు. 15
- పీ. రాజశేఖరదరి • తోము రసాచితముగా, నిర్మించె నేప్రాడ • నేర్పుమెఱయ
మహిమఁ దుల్యపదీ • మాహాత్మ్య మేపెద్ద, రచించె నర్థగా • రసము గులుక
పలుకమత్కారగుం • భన మెప్పుడొపదీ, పరిణయం దేజాగ • పొన్నిఁగూర్చె
ధ్రువదరిత్రము మహా • కవిత్వంగత్తులు మెచ్చఁ గల్పించె నేకవి • కాశలమున
- గీ. నతని నతులితకవితాకృ • తాభిషేకు, మత్పితామహు గురుపితా • మహాసమాన
మాననీయవదక్కాని • మహితకీరి, లక్ష్మణామాత్మ్యమానిఁ ద • లంతు మదిని. 16
- క. రవిలేఖఁ బార్థివేశ్వర, శివలింగవరప్రసాద • సిద్ధవిరాజ
తే-విరానిధి మజ్జకటం, గవితామరసాద్రు-దిహృ • కవిని భజింతున్. 17
- పీ. మత్పితామహు మేన • మామ వెల్లురుబల్లి, విశ్వనాథకవీంద్రు • విప్రులముఖని
నతనితపఃఫలం • బనంగ జన్మించిన, విద్యానికారదు • వేంకటాద్రి
నతనిమేనల్లుని • కృతికర్త వక్క-లం, కాన్వయవీరభ • ద్రావ్యవర్ణం
దిత్సహాధ్యాయి సురమణిలు నిండుల, పరిభవానీపతి • పొడకవిని
- గీ. మణియుఁ బార్థింగు మణియు న • మహా-లింగు
భక్తి భజింతు వెంకయుఁ • బ్రస్తుతింతు
వర్తమానకవీశ్వర • వరుఁ గూర్చి
మంచితిమ్మకి వీంద్రుని • మదిఁ దలంతు.
- క. పరపరయుం జమత్కృతియు, • శబ్దపటుశ్వము, సామమాగ్యమున్
సురుచిరపాకమాధునియు, • శోభిలఁ గల్గుముఁ గూర్చ నేర్పువాఁ
డరయఁ గవీశ్వరం డనుట • కర్తృఁడు గాక కవిత్వచాతుకి
విరహితదుర్విదగ్ధు లగు • వెంగళులం గత్తలే కలంపఁగన్.

- చ. ముకవీరస్థానస్మధుర • మూర్తిచయంబు రసజ్ఞశ్రేణుషీ
 వికసన మాదరించు నది • వేటల కింపు ఘటింపఁజాల దిం
 చుకయు మహీజనంతలు • శోభిలుఁగాక వసంతసంగతిం
 గొకిలికివట్టిమామ్రులఁ జి • గుర్లు జనించునె యెంచి చూచినన్. 20
- చ. అని యిట్టదేవతాప్రార్థనంబును భువనప్రసిద్ధపురాతనాధునాతనముకవిప్రశస్తంబు
 ను, గురువందనంబును, గుకవినిందయుం గావించి యేనొకకృపబంధంబు రచియిం
 పం దలంచి శకలపురాణప్రశ్నితపుణ్యకథావిశేషం బెఱ్ఱిదియొకో యని వికల్పిం
 పుచున్న సమయంబున. 21
- సీ. తనమనఃపంకజ • మునకు పెంటురిసోమ, నాథుండు మదమిలిం • దంబుగాఁగ
 తనసముజ్వలసుప్ర • తాపపావకునకు, గంజమిత్రుఁడు స్ఫులిం • గంబు గాఁగ
 తనమహాక్షిప్తన • ర్తకికి భూవరసభాం, గణములు నృత్యరం • గములు గాఁగ
 తనకృపారసశర • త్సమయంబునకు సాధు, జనబృందములు సరో • జములు గాఁగ
- గీ. బరగుజగన్బృందంబు • గరకిరీటి, రాయవేశ్యాభుజంగాది • రమ్యవిరుద
 చాలి నందూరికామయ • సచివముతుఁడు, పోకటగుణపాలి క్రికామ • రాజమాలి.
- చ. మఱియుఁ బావ్యతీపరమేశ్వరవరణకమలయుగళ భజనానభావవైభవమార్గిందే
 యుండును, సాధుజువిధేయుండును, సంగవంగకలింగబంగళ చోళశేషాళపాం
 చాలపర్వముఖదేశాధీశ్వరసభాంతరపరిగణ్యగుణప్రభావుండు, నాజ్ఞాబలసుగ్రీవుండును
 నిరతాస్పదానసంతర్పితానేతుకీతాచలమధ్యమార్గయాతాయాతజగత్సంపర్వాకిర్వా
 దవర్ణమానమహేశ్వర్యుండును, కనకాచలతుల్యధైర్యుండును, నలకూబరజలజారిజ
 యంతవసంతలతాంతి బాణసమానసుందరాకారుండును, మహాగంధీరుండును, తరుత
 టాకవాహీకూపదేవాలయవిప్రప్రతిష్ఠాదిశాశ్వతధర్మసంస్థాపనాచార్యుండును, పోషి
 తాయుండును, పుష్కుటపూర్ణతీనిటలసేత్రానలప్రతిభుటలప్రతాపపావకపరిపతత్వ
 రిపంధిశలభుండును, విద్యజ్ఞానములభుండును, చింతామణిసంతానతరుమరళికిదిశితాం
 శుజీమూతరాధాకమరక్షిరోదధిదధీచిఖేదరాదిపూర్వసదాన్యసదాన్యకాగ్రకారణ
 మహావిరరణుండును, క్రివత్సమహామునివంశాభరణుండును, తదనారూపిరణవిసరప్ర
 సర వికసికశరత్సమయసవాససత్సినయరమాపాత్రస్థితార్ద్రవికాలలొదనుండును
 దుర్మంతిగర్వమాదనుండును, స్నానసంధ్యాజపహోమదానదేవర్షిపూజవాదిని
 భునిగమోక్తకర్మానుష్ఠాననిష్ఠాగరిష్ఠుండును, దండవాధశ్రేష్ఠుండును, రాజమహేం
 ద్రవరపట్టాచార్యప్రసిద్ధంతిసప్తదశదేశప్రశస్తనిరుభిభవాకరకాకినాడశలపాక సీ
 మాస్థలాధిపత్యవిశ్వసామ్రాజ్యధురీణుండును, కార్యఖడ్గప్రవీణుండును, కార్తికమా

శరాకానికాకాంతసాంద్రచంద్రికావికాపవిలాపమహాపకేప్రేక్షగాఢనిశ్మలవిజ్జీ
ర్తిగంగాతరంగిణీప్రహసించును, సంతతిసమంచితోత్సాహించును, మఘవగురులా
ఘవసంపాదనామోఘశ్లాఘనీయనిరాఘటచాటువాక్పాటవ సమాకర్ణనసముద్భవ
స్మయరసాయత్తచిత్రవశంవదస్వస్వంసహాధీశ్వరుండును, విద్యావాగీశ్వరుండు
ను, సామిత్రిహరగండజగన్బొగండరాయవేత్తాభజంగసంగకాన్తునసాహసవిక్ర
మరగ్-సాహితీసార్వభౌమనూచకగజాంకుళాదిమహాబిరుదాంక విరాజమానుండును,
రమణీద్యక్షకోరసుధాభానుండును, శ్రీవేటూరిసోమేశ్వరకరుణాకటాక్షవరప్రసా
దలబ్ధకాశ్వరసంపత్సార్వస్వతసామ్రాజ్యుండును, రాజాధిరాజపూజ్యుండును, కామ
యామాత్యకుమారుండును, పుణ్యవిచారుండును, సాధుజనకైరవచయ్యిండు సగుణీ
నందూరికామరాజమంత్రియ్యిండు సమంచితానందంబున నొకగొవాడు విద్యతగ్-
విపారాణికపురోహితగాయకవిదూషకమంత్రిసామంతసుహృద్వారాధవజ్ఞాతిభటభృ
త్యవారాంగవాదివిభజనపరివృతుండై నిజసభాభవనంబున సింహాసనానీనుండై స
త్తసంతానప్రపంగగోష్ఠివశంబున.

23

పీ. శోభితాపస్తంబు • నూత్రవాధూలస, గోతుఁ సమస్తస • ధ్మణసమేతు
శేనుగులచ్చక • వీందునిపాత్రుని, శ్రీమాచిరాజునృ • సింహమంత్రి
దౌహిత్రుభూవరా • స్థానపూజకుండుతి, మృతమంత్రికిని భేర • మకుఁ దనూజ
ధన్య ననంతప్ర • ధానసాదద పీఠ, మంత్రి కగ్రజు రాజ • మాన్యవతితు

గీ. వన్న మతియంతు లచ్చయ • నామధేయ, నమరఁచిలిపించియుచితాన • నమునమంచి
కలితపతాగర మొప్పంగ • గారవించి, పలిక గంభీరభాషణ • పార్థి మేజయ, 24

క. హితుండవు శంకరపూజా, రతుండవు చాటుపబంధ • రచనాపటిమా
న్నతుండవు సుత్రతుండవు కా, శ్వరికీర్తివి నిన్నుఁ బొగడ • వశమే మాకున్. 25
వ. అని కొనియాడి యిట్లనియె.

26

గీ. తయరటాకసుతద్విజో • ద్వాహదేవ,
భవననిజేపపంజ్జలఁ • బరగునట్టి
సంతతులు మాకు నివి యారు • ప. భవించె,
గృతియుఁ జెప్పింప నిపుడు పూ • నితివి మదిని.

27

గీ. విమిధర్మంబుఁ జేసిన • శేషభిష్ట
దైవతంబగువెటూరి • ధామసోమ
నాయకున కర్పితముగా నొ • నన్తఁగానఁ
గృతి ఘటింపు సోమేశ్వరాం • కితముగాంగ.

28

వ. ఆదియును శంకరజటాజాటాలంకారమును, తిరిలోకపావనియు, సకలపురుషార్థ సంధానినియు నగుబాహ్యవీమహాత్యమును, వివిధపురాణభక్తిలకు వక్కాణించుచు గావున దత్తాత్రేయసంగీధనచమత్కృతిబంధురంబుగాఁ బ్రబంధంబు సంఘటించును. ఏతత్ప్రబంధసమర్పణంబున సంబుజాసనాదిబృందారక సంహాసనుండరక్తిరీతితోఁటిసంఘటితమణికిరణకందళసందీపిత వరణారవిందుండును, సర్వోపనిషద్గ్రంథ సకలప్రపంచసంరక్షణదీక్షాధురంధరకరుణాకటాక్షవీక్షణుండును, సర్వోపనిషద్గ్రంథ ప్రతిపాద్యనిజవర్ణభావుండును సగుక్తివెంటూరిసోమేశ్వరజేతుండు సంకుప్తందై మనకు సమస్తకుఠంబులుం బ్రసాదించు నని సమంచితప్రకారంబున నానతిచ్చుసమయంబున కీర్తిధర్మిరాజాధీమయామాత్యపుత్రుండు సప్తసంతానస్వతంత్రుండు నగు మల్లసమంత్రీశ్వరుండు నన్ను విలొకించి.

29

క. కార్యకుళలుండు నందూరి కౌముదంతి, సకలగుణములపెద్ద పోషకుండు మనకు నితనియజ్ఞాకమంబునఁ గృతి రచించు, ప్రకటచాతుర్య లక్ష్మణానుకవివర్య. 30

క. దినసహపలనర్థమఁ డ, య్యసమంత్రుసుకుండు సుందఁ రాకారుండు సజ్జనుండు విమాహాక్షుండు మ, ల్లసవలెఁ గృతి నేయుమనుచుఁ బలిఁ బలుకుటయున్ బె వినుతపిండిపోలుఁ నేంకటరామమం, త్రిశ్వరుండు మజనఁ హితుండు నన్నుఁ జూచి నేర్పువలయుఁ సోమేశ్వరునిజేరఁ గృతి రచించుమయ్యఁ చతురతిలక. 31

చ. ఇన్విధంబుక బంధువులుం దానుం బ్రార్థించి నన్నుఁ బ్రసన్నునిం గావించి సుహృదసంబుగాఁ గర్పూరతాంబూలకనకాంబరత్నభూషణగోభూహిత్యాదిమహా ర్చనములు లాసంగినం బరిగ్రహించి మత్కృతికన్యకారత్నంబునకుఁ జతుర్దశభువనాధీశ్వరుండు శ్రీవెంటూరిసోమేశ్వరుం డధిపతి యయ్యెనని యభినందించి సకలపురాణప్రసిద్ధం బగుశ్రీబాహ్యవీమాహాత్యంబు తిలించి దేశభాషావిశేషంబునఁ బ్రబంధంబు రచియింపంబూని కుఠకరంబుగాఁ గృతిముఖంబునం గృతీశ్వరుం డగుకీర్తిసోమేశ్వరసాన్నిధిం బ్రతిభక్తుం డయిననందూరికౌముదానంత్రీశ్వరునివంకాన తాదకర్మమం బభివర్ణించెద.

33

క. మత్స్యనూరమానసుం డు మాధవమాధవభారతీకని తోత్సవకృత్తపోబలస ముగ్ధలతేజుండు సర్వభూతసదృశ్యులఁ దాకమోక్తవిని ధక్రతుధర్మపరాయణుండు శ్రీవత్సుం డనంగ బ్రహ్మమని చతురుండు పాలుఁ బ్రిలోకపూజ్యుడై.

34

క. ఆయుషివాళునికులమున, భీరుండు సంతానకుహినఁ డితితి ఘనచింతాదక్షిణ దానవిధి మని చారుండు నందూరియకలఁ కౌకలనించెన్.

35

ప్రశంసాశ్వాసము.

7

ఉ. దిక్కరిదంతకాంతులను • ధిక్కరణం బొనరించు మాటికిన్
పాక్క-మలాక్షిఁ గేర హిమ • వన్నగమాతకుభుక్కు-శేంఢులన్
జాక్కలరాయనిం చెగడు • శోభితనంకురిపంశకర్తయూ
యొక్కనమంత్రికుంజరుస • మంజసమంజాలక్ష్మి పుంజముల్.

36

క. క్రిపదపద్మనతారి, త్మృపాలకుఁ డయినయొక్క • మంత్రికి బుధర
తాపరుఁడు తిమ్మరాజును, హాపాకుంఁ దవతరించె • హరిసన్నిభుఁడై.

37

గీ. గజరాజనృపదత్త • గజవాజిచానుర, ధ్వజభూషణాంబర • వ్రజవిరాజి
డిండిరకుండలి • కుండలాఖండల, కుండిపాండురయ్యో • మండలుండు
దుష్టభంజనవర్మ • శిష్టరంజనజనా, భీష్టపూరణమహా • త్కృష్టబలుఁడు
రాధాకుమారధా • రాధరేందుక్షీర, పాథోధిదానవి • ద్యాధరుఁడు

గీ. తైరినరనాధమంత్రికో • టీరఘటిత, భూరినవరత్నగణవిభాం • కూరక్షిప
చారునీరాజితాంఘ్రిపం • శేయబుండు, ధీరనందూరియొక్కన • తిమ్మవిభుఁడు. 38

ఉ. విలసితికీర్తియై, భువన • విశ్రుతరాజమహేంద్రసుస్థిర
స్థలపతియై, కృపార్పితమ • దద్విరదోత్కటసేవ్యమానుఁడై
జలధిగభీరుఁడై, సుకవి • సప్యఘనాఘనుఁడై, గుణాధ్యుఁడై,
నలనిభిరూపుఁడై యమరు • నంకురితిమ్మయ మంత్రిమాకుండై.

39

ఉ. చెన్నుగ రాయబాదులు • జేరులు వీరులు సాహకారులున్
మన్నెకుమారులున్ దొరులు • మంత్రిలునున్ సమయంబుఁ గాచి సం
పన్నత మీఱ నెవ్వనిస • భానికటంబున నిల్చి రాతఁడు
ద్యన్నయశాలి యెన్నఁడగు • ధన్యుఁడు నంకురితిమ్మఁ డెన్నిటన్.

40

గీ. అతనియథాంగలక్ష్మి • పేరమృగనియె, సుతుల నామ్నాయమూర్తుల • ముజనహితుల
ధీనిధులఁ గృష్ణయవగ్రీవు తిమ్మరాజ, మంత్రిమారగిండజగ్గనా • మాత్యమణుల. 41

గీ. ఇంచువందనకుండ • హీరపారదగౌర, కీర్తివిస్తారుండు • కృష్ణఘనుఁడు
భాషావిధూనాథ • శేషాహిణన్నిభ, భీషాగ్నిలాసుండు • తిమ్మకౌరి
భండకోద్దండదో • ద్దండారిఖండన, గాండీవధరుఁడు మా • రగండమంత్రి
రాజశేఖరపాద • పూజామహోత్సర, భౌజమానుఁడు జగ్గ • రాజమూర్తి.

గీ. కార్యఖడ్గప్రవీణు లా • దార్యనిధులు, సకలవిద్యావికారదు • ల్పవయస్సౌవయూ
లోకైకద్విజబంధుజ • నానురక్తు, లిద్దదరితులు వంశాభి • కృద్ధికరులు. 42

చ. ఇట్లతిపవిత్రచరిత్రులై తిమ్మరాజమహాపాత్రునిపుత్రులు నలుగురు విలసిల్లి రండు.

జాహ్నవీమాహాత్మ్యము.

గీ. సుకృతనిధియైకృష్ణమం ♦ త్రికిని చేర, మాంబకును నల్ల రుదయించి ♦ రాశ్మభ్రమ
వెమ్మి జగ్గవమంత్రియై ♦ దమ్మిరాజు, దిమ్మరాజును లచ్చయ ♦ ధీమణియైను. 45

వ. ఆంధ్రు.

నీ. పీరుడై హేమాద్రి ♦ ధీరుడై వార్ధిగం, భీరుడై మన్మథా ♦ కారుఁ డగుదు
శీలియై కారుణ్య ♦ శాలియై సుప్రభా, హేలియై సృపమంత్రి ♦ మాలి యగుదు
దాశయై విద్యాధి ♦ ధాశియై నజ్జ, త్రాశియై లోకైక ♦ వేత యగుదు
ధన్యుడై నరపాల ♦ మాన్యుడై, జితశత్రుప్రైన్యుడై బహుధన ♦ ధాన్యుడగుదు

గీ. చతురకూపారవలయిత ♦ షీతిశలాధి, పతిసభామధ్యనకరవి ♦ ముకనితాంత
వితరణమైత్రవైభవోన్నతుఁడు వెలయుఁ, గృష్ణయప్రభుతిమృతమం ♦ త్రిశయఁడు.

గీ. దేవగురుసన్నిధుం డగుతిమృతమంత్రి, బాపమాంబను లింగమాం ♦ బను నలింఁచె
నిందిరను భూమిదేవిని ♦ నింపుగుటుక, నంబురుహనాథుఁ డుద్వాహామైవకరణి. 47

వ. ఘనమతితిమృతమంత్రికి జ ♦ గన్నతకీలకు బాపమాంబకున్
దనయుఁడు కృష్ణమంత్రి విస ♦ తాసుకవిక్రముఁ డుద్భవించె నా

తని కనవద్యనిశ్చలిత ♦ దానకరాకుళంబు కామినీ
జననవమీనకీతనుఁడు ♦ జగ్గవమంత్రి జనించె ధన్యుడై.

క. నంధురితిమృతమాత్ముని, రెండవయల్లాలు సుంద ♦ రీజనవినుతా
ఖండలలితసౌభాగ్యా, ఖండలపతి లింగమాంబ ♦ కడు విలసిల్లెన్. 49

గీ. షీతిని సుతికెక్కె ముమకోట ♦ సింగరాజు, కాంత స్థగణనికురుంబ ♦ గంగమాంబ
యంతకన్నను బొగదొంచె నన్నదాన, లీల నందూరితిమృతయ ♦ లింగమాంబ. 50

గా. ఆతిమృప్రభుమాలికి నివిసుకపు ♦ జ్యోతార లింగంబకుం
జేతోజాతసమానమూర్తులు విరిం ♦ చిక్కికగారీకసం
స్థితాంతప్రభవుల్ జనించిత సుతుల్ ♦ శ్రీమంతు లత్యంతవి
భ్యాతుల్ తమృతమంత్రివీరవిభువా ♦ పామాత్యమాదామణుల్.

ఉ. తమ్ములదామఁ గేరు ; వెలి ♦ దమ్ములతోఁ గలహం బొనర్చుఁ ; గుం
దమ్ముల నిందసేయుఁ ; గుము ♦ దమ్ములతో షరపంబు లాడుఁ ; జెం
దమ్ముల మిందు ; కారదక ♦ దమ్ముల మేల్విడలించు ; పాంశబ్బం
దమ్ములసౌరుఁ గాంచి నగుఁ ♦ దమ్ముతయమంత్రియతోవిలాసముల్.

మ. బుధదూర్ధ్వీతమోదివాకరుఁడు, పం ♦ పూర్ణేందుచింతాననుం,
డధిపప్రాసనచోవిలాసుఁడు, దురం ♦ తారాతిసానుంతతో

ప్రథమాశ్వాసము.

9

యధికుంభోద్భవుఁ, దీక్షరాంఘ్రికమలఁ ధ్యావస్థిరాత్మం, దుచా
త్రధనక్రిమిఁడు వీరమంత్రివరుఁ డే థిన్మాత్రుఁడే చూడఁగన్.

53

నీ. తనవిరుదంబులు ధృతమంత్రీమత్రేధ, తతులకు సింహవాఁ దములు గాఁగఁ
దనవదనంబు కాంఁ తాదృక్ప్రకోరపం, క్తులకు సుధాంశుమంఁ డలము గాఁగఁ
దనమానపము కైలఁ తనయాధిపతికిర, రాజంబునకుఁ బంజఁ రంబు గాఁగఁ
దనవినిర్మలకిరీఁ దశదికాభామినీ, సమితిఁ తాటిరఁ చర్చ గాఁగఁ

గీ. దనభుజావిక్రమమువైరిఁ ధరణివాళ, సైన్యకాదంబినిఁ బ్రభంఁ జనము గాఁగఁ
బ్రస్తుతిఁ నెక్కఁ దిమ్మయఁప్రభునిసుతుఁడు, ప్రకటవైధవసురరాజఁ బాపిరాజు.

నీ. క్రిమంతు వెఱుఁగిఁ సోమేశ్వరస్వామిఁ, బూజించుబంగారుఁ పూలచేత
భూసురశ్రేణికిఁ భోజనం విదుభక్త్య, కాల్యన్నపురపాయఁ సములతోడ
జ్ఞాతిబాంధవభృత్యఁ జనరక్షణము నేయు, ధనధాన్యబహుపదాఁధములతోడఁ
గవిత్తుంగవులకు సఁ తాఁరంబు నేయు మా, న్యక్షేత్రవర్షాశఁ నములచేత

గీ. ధరణి ద్వాత్రింశతాద్యప్రధానవరుల, కరణి జగదేశవిఖ్యాతిఁ గాంచి మించ
భవ్యనందూతిమ్మయఁప్రభునిసుతుఁడు, ప్రకటవైధవసురరాజఁ పాపిరాజు. 55
మ. చతురుం దాహవవికృమారుఁడు కళాఁ పర్యజ్ఞఁ దేకాదశి
త్రతనిష్ఠావిజితాంబరీషుఁడు పయోఁ వారాశిగంధీరుఁ దా
శ్రీతరమృతకుళంబు భూసురవరాఁ కిర్యాదనంపాప్రతా

శ్వతలక్ష్మీవిభవ్రంబు బాపవిభుఁ డంఁ చర్మిర్నిధుర్యం డెల్లన్.
నీ. గర్వాంధమస్తాంధఁ కారంబులు దొలంగి, జనచక్రిములకు పాఁ ర్దంబు నిండె
బాంధవాశ్రీతమనఁ పద్మము ల్వికసించె, నీతిబాధాహిమంఁ బింకి చనియెఁ
బరమంత్రితారకాఁ ప్రభ లదృశ్యత నొండె, న్యాయమార్గం బభిఁ న్యక్తిఁజెండె
సర్వతాపపరీకాఁ శంబు దిబ్బలఁ బర్యె, వైరిముఖేందువైఁ చర్మ్య మెసఁగ

56

గీ. క్రూరమాచకకుమ్మగనంఁ చార ముడిగె, లాభిక్తరవబృందంబుఁ శోభదరిగె
నూనపన్నుతుఁడైననంఁదూబాప, మంత్రిమార్తాండుఁడుదయించిఁ మహి వెలుంగ.
కా. వేమారుం గొనియాడి మెచ్చఁగఁదగున్ఁ వెఱుఁగిసోమేశ్వర

స్వామిక్రీపదర్శిల్బసుమహాఁ సామ్రాజ్యభారము ము
తాగ్రహచార్యమహాద్భుతవృద్ధవదఁ పాగ్రీవీణ్య నందూబా
పామతోత్తమ వార్యవర్యకుతకాఁ ర్యాచార్యైర్యానికున్.

57

న. ఇద్విధంబున మహాసుభావులై తిమ్మరాజునుతులు మత్స్యంబు బ్రకాశించె. 58

సంతతిక్రమము విన్నవించెద.

- అ. వె. తమ్మరాజునుతులు ♦ ధర్మైకనిరతులు, దేవమంత్రినిభుండు ♦ తిమ్మవిభుండు
 డేచికారి మత్త ♦ నామాత్యుండును వీర, మంత్రిమణియు నన స ♦ మన్మథులందు 60
- నీ. సప్తమంతానసం ♦ స్థాపనాభాత్యుండు, మత్తానైనిక ♦ మర్దనుండు
 విద్యుత్క-పీశ్వర ♦ వినుతచారితుండు, వక్త్రాశ్చర్యప్ర ♦ శస్త్రీశ్రీ
 సువత్తిమనోహర ♦ సుందరాకాయండు, వేదకాస్త్రార్థప్ర ♦ విజయద్రి
 అమరీతఘటనాన ♦ మర్దనోపాయజ్ఞుఁ, డవనీసురాచనో ♦ తనవపరుండు
- గీ. మంత్రినాకుండ్ సారాప్ర ♦ మాగధాంధ, పాండ్యకల్లాటచోశనే ♦ పాళముఖ్య
 దేశపతిమతవిధవన ♦ ర్దిష్టుమూర్తి, నెమ్మినందూరితిమ్మయ ♦ తిమ్మకారి. 61
- చ. బలమున గాకినాడకల ♦ పాకమహాస్థలరాజ్యభారని
 శ్రుణుడయి దేవశంబులును ♦ సదవనమూర్ నిరతాన్న సత్రమూర్
 జలవిలసత్టాకములు ♦ సత్కృతిముఖ్యసమస్తకర్మమూర్
 చాలుప్రగ నావరించె బరి ♦ పూర్ణుండు నందురితిమ్మ డన్నిటన్. 62
- గీ. ఆతనికమ్మండు మృత్యుంజ ♦ యాహ్వయుండు, కార్యభిక్షప్రవీణుండు ♦ ద్రోహకారి
 వకలనరపాలకుంజరా ♦ స్థానగణ్య, వితరదార్ద్రవనిష్ఠిత ♦ విబుధశాఖ. 63
- చ. ఆతనిసోదరుండు. 64
- చ. జనములు సంస్తుతింప నృప ♦ చంద్రులు ప్రస్తుతినేయ బాంధవుల్
 నానకాని మోదమంద బుధ ♦ కుంజరు లెంతయు మెచ్చ నాశ్రమూర్
 ఘనమగుకల్మిఁ జెంద శుభ ♦ కార్యసమర్థత విస్తరిల్ల నే
 త్వర ధన యేలె సర్వగుణ ♦ పూజ్యుండు నందురివీరుఁ డున్నతిన్. 65
- చ. ఇది తమ్మరాజుసంతతిప్రకారంబు. వీరరాజుసంతతిక్రమంబు వివరించెద. 66
- అ. వె. వీరమంత్రినుతులు ♦ విభ్యాకచరితులు, జలజగర్భవిష్ణు ♦ శంభుసములు
 దృఢవివేకనిధులు ♦ దేవన్నయును బాప, ఘనుండుఁ గామమంత్రి యనెడివారు. 67
- చ. పగతుర నిగ్రహించునెడఁ ♦ బాహ్మండు దేవనమంత్రి, కేదవ
 స్మగనిభవాగ్నిలావకల ♦ నాపతిపూర్ణుండు బాపకారి, ము
 జ్జగముల వార్తకెను-నయ ♦ సాంధ్రుండు కామఘనుండు, విద్విష
 స్మగరజయప్రవీణులు ధ ♦ సంజయశేఖరుఁ బొల్చి రెంతయున్.
- చ. ఇయ్యది వీరరాజుసంతతిక్రమంబు, బాపరాజుసంతతిప్రకారం బభివర్ణించెద.

ప్రథమాశ్వాసము.

- క. పటుబలరక్షితము • పరుషుడు సంకురితాపమంత్ర, ధూర్జటి గిరి న్యకంతుగతి • సాధువరిత్యము గొండెత్తాచివంకటకవిభ్రుతక పదుధి • క్రవరకాలిని నూరమాంబికన్ స్ఫుటవృతిఁ కెండ్లియాడె సర • సుల్లానియాడంగ నిండుచేకుకన్.
- గా. గారీకవినిఁ బాజసేయు నెపుడు • గల్లారదామంబుల న్నిరేజంబులఁ శతకీదళముల • న్నిపప్రసూనంబులన్ హస్తద్రాక్షతకుండుమాగరుఫలఁ • దారోపహారంబులన్ నూరాంబామణి బాపమంత్రపతి ని • స్తుల్యప్రభావంబునన్.
- సీ. ప్రతివచ్చు ననవచ్చుఁ • బార్యతీదేవికి, వర్ణితసౌభాగ్య • వైభవమున జలవచ్చు ననవచ్చు • జంభాకాంతకు, భువనైకవిఖ్యాత • భోగళన సరవచ్చు ననవచ్చు • జలరాశివ్యవ, మహానీయవిధనం • పదలమహిమ యొనవచ్చు ననవచ్చు • ననమాయ కౌతయుఁ, బరమపాతివ్రత్య • భవ్యగరిమ
- గీ. అభిమతింపఁగఁడను సంత • తాన్నదాన, చాతురీతర్కితానేతు • కిరణధర మధ్యపృథ్వీసుపవ్రైస • మాజగణ్య, సుగుణవిభురుంబ నఁడూరి • నూరమాంబ.
- సీ. ఆనూరమాంబకు • శ్రీసతీరమణున, మానుడౌబాపయా • మాత్యమణి! సోమేశఘనకృపా • సామగ్రిచే సంభ, వించరి తనయులు • విదితనయులు పరమాద్భుతోదార • భాషాదమతానర, పాండితీశ్రణిరాజ • బాపిరాజ గర్వాంధపరిపంజి • గంధసింధురఘటా, ఖండనన్యగరాజ • కామరాజ ధీరతాతగ్నిరాజ • తియ్యరాజ, రాజపూజ్యుండు నూర్యవా • రాయణుండు ననఁగఘోరాకమరతు • దార్ద్రజనిత, పుండరీకాక్షఘనకతు • ద్భజములట్ట.
- ఏమంత్రయాదాన్త • మిందుబృందారక, భూజమేఘములక • ద్భుత మొనర్చు నేమంత్రసౌదన్త • మితృబాపనసంత, దివిశేంద్రతనయుల • ధిక్గరించు నేమంత్రీకై న్ని • త్రామసామజవాహ, నీహరణిలఁ దృ • ణీకౌంచ నేమంత్రవికృమ • సామగ్రి భృగురామ, కార్తికేయాదుల • గణనమాన్యు నతఁడు నుతిగాంతుఁ బంచాక్ష • రాభిధాన, వైవమంత్రాధిరాజప్రసాదలబ్ధ కాశ్వత్రైశ్వర్యగుణకాలి • సరివహేలి, భవ్యనఁదూబాపయ • బాపమంత్ర.
- తీర్థియానుజుండు.

70

71

72

73

74

75

- బండికాశ్రేష్ఠులు ♦ పద్మసంభవుఁ డన, సత్కృతులు వారి ♦ కృష్ణుఁ డనఁగ
 భక్తమర్మజ్ఞులు ♦ భక్తపుత్రుఁ డనఁగ, మంత్రజ్ఞు లెల్ల సుమంతుఁ డనఁగ
 గీ. సకలసద్గుణమాణిక్య ♦ జలధి యగుదుఁ, బ్రహ్మరిక నెక్క. ధారుణీ ♦ పశులసభల
 మహితనందూరితాపయా ♦ మాతృసుతుఁడు, కలితవాక్ష్పాధిపతిరాజా ♦ కామరాజు
 చ. చెలువుగ లిల్వపత్రులు ♦ సీదశలకుల జాతిమల్లిఖా
 త్వలసుమలకులం గనక ♦ పంకజకేసరపుష్పలకులన్
 వెలయగఁ బూజసేయ దృఢ ♦ నిష్ఠను వెంటురిసోమనాయకు
 న్నులినదభాష సన్నిభుఁడు ♦ నందురికామయమంత్రి నివృలున్. 77
- చ. ఫలఘృతకాకపంకవిధ ♦ భక్త్యునుశరీరపాయసాంచితో
 జ్వలకలమాన్న దానిమయ ♦ సత్కిము లెల్లెడ నిల్చి భక్తిచే
 మలయతుషారధూమిధర ♦ మధ్యపరదృశుభార్థికద్విజా
 వసులను నివృలురి దనువు ♦ నాపయకామయమంత్రి సత్కృపన్. 78
- సీ. వెంటూరిసోమేశ ♦ విభునకుఁ గట్టించె, మంటపప్రాకార ♦ మందిరములు
 నిలిపె సాంద్ర్యాచ్చులు ♦ ఫలధూజకలితశృంగ, గారవసంబు వెం ♦ టూరికెంత
 సమృతవారాణితో ♦ నకభులింపఁగజాలు, చెరువుఁ దరివ్వించె ను ♦ స్థిరముగాఁగ
 ననివారిరిస్థితి ♦ సఖిలమాన్యంబుగ, భూసురులకుఁ బంట ♦ భూము లెచ్చె
- గీ. సకలధనముల వార్జించె ♦ సాధువృద్ధ, దీనశరణాగతుల నెల్లఁ ♦ బూనికాచె
 మంత్రిమాత్రుండెనాపయ ♦ మంత్రీపుత్రుఁడీ, దేశ్వరనిభుండుకామమంత్రీశ్వరుండు
 క. ఆజ్ఞాబలసుగ్రీవుఁడు, విజ్ఞానవికారదుండు ♦ విలుభస్తుత్య
 పరీక్షావాదస్పతి స, ర్వజ్ఞుఁడు నందూరికామ ♦ రా కెన్నఁదగున్. 80
- సీ. ద్రాక్షారపైకువ ♦ గోక్షీరమాధుర్య, మాధుర్యజలపూర ♦ మంజులంబు
 చక్రవాకకాగ్నిచ ♦ సారసుకముఖ్య, జలపక్షిసంచార ♦ విలసిలంబు
 కమలనీలాత్మల ♦ కల్పారసారభ్య, లోభభ్రమదృష్టుం ♦ కోభితంబు
 సమధికోన్నతసేతు ♦ సవిధపాదపమూల, భాగవిశ్రాంతియు ♦ కృత్తికజనము
- గీ. ప్రస్తుతింపఁగఁదగు మహా ♦ భాగవహిత, మహితనందూరితాపయా ♦ మంత్రీకనయ
 కామరాజప్రతిష్ఠితో ♦ ద్దామవిభవ. సారవెంటూరిపార్శ్వకా ♦ సారవనము. 81
- సీ. నందూరివంశంబు ♦ నకుఁ గీర్తి ఘనమయ్యె, వెంటూరు కడు నభిశ్రద్ధిఁ జెందెఁ
 నాఁడిపంటలు గల్గి ♦ ప్రజలకు నీర మెచ్చె, వెల్లకోటలు చాల ♦ విరివి నొందె

దుర్మంత్రజనముల • కుండగంటుల కొలంగె, సాధువరముల • బాధ గలగె
క్షీణదేవబాంధవ • శ్రేణి సంపద గాంచె, ధర్మము నాచుపా • దముల నిలిచె

గీ. భాగ్యనిధియైననందూరి • బాపమంత్రి, ఘనతపోబలవైభవం • మన జనించి
రాజపూజితుడై కామ • రాజఘనుడు, మేలుదళుకొత్తఁగా రాజ్య • మేలుడుండ.

ఉ. కాంచనశైలమైనఁ గణ • కం దనకట్టిన నర్థికోటికిక
బుచ్చియిడున్ రణోర్విఁ బుర • మర్జమఁడైన నెదిర్చు నేని భం
గించును కాశ్రవుం డయినఁ • కేవలమన్ శరణొంచె నేని ర
క్షించును కామమంత్రిమణి • కిన్ ననివక్తురై మంతురైవ్యయన్.

83

ఉ. హరి నృపారిమెచ్చ యన • వాధిపదత హయాధియాధుడై
లాలితకింకిణీగణక • లభ్యును లింపు ఘటింపఁగాఁ జమా
పాలనమేతుఁడై రిత్తుచి • భాలుడు నందురికామమంత్రివా
హ్యారివిహారము ల్గులుపు • నర్థిజముల్ జయవట్టుడుండఁగన్.

చ. చతురతఁ గార్యదక్షత వి • చారపవర్థత వ్రాతవేర్పునన్
ధృతిని మనోహరాకృతిని • దేవగురువైభవ క్రిశంపదన్
మతిబలయాధి నన్యన్యప • మంత్రులు జోడని పల్కవచ్చు నే
నతలనరక్షకుం డయిన • నందురికాపయతిమృమంత్రికిన్.

క. నందూరి బాపమంత్రిను, కుండగతిమ్మన్నకిరీ • తో నాటినుమో
డిండిరాఖండలనే, దండసుధాత్రుండరిక • భావశృంగులన్.

ఉ. దేవనివాసశైలమును • దేవపురోహితు దేవధూజమున్
దేవపథప్రసంతికను • కీరతఁ బ్రజ్ఞ నుచారతన్ సమా
ఖ్యావిభవంబునం గెలువఁ • గల్గెడుపద్మణకారి కార్యవి
ద్యావిజయండు నందురికు • లాధ్యుడు నూరనమంత్రి శోభియన్.

87

మ. జనముల్ సన్నతిసేయ నగ్రిజాలకా • జ్ఞానరీయై సాధువ
ర్తమఁడై బంధుసముచ్చిడై కుశలుడై • ధన్యాత్ముడై చేరుగాం
చెనిలన్ నందురికాపమంత్రిసుతుడౌ • క్రినూర్యవారాయణం
డనఘం దాకినిఁ బ్రస్తుతింపఁగలతే • యాశేఘఁడున్ బ్రహ్మయున్.

88

చ. వివవిధవివిధగుణమణిగణాలంకారులై కాపిరాజుకుమారులు నలుగురును • వంశకరు
లై ప్రకాశించి రంధ్రుఁ గామరాజేంద్రునకగ్రిజొండయినకాపిరాజు సంతతిగ్రమం

బును, నమజులగుతిమ్మరాజానూర్యనారాయణులవంశకృమంబును మున్నగా నిర
రించెద.

89

ఆ. వె. ధూరిబాహులవి * హరియానందూరి, బాపమంత్రిమతుడు * బాపిరాజు
లలితలక్షణముల * లక్ష్మీయాలక్ష్మీని, ప్రేమనివ్వజిల్ల * చెండ్లియాడె.

90

క. ననితాత్మములక్ష్మీకి, మనసిజపన్నిభుడు బాప * మంత్రీకిఁ గలిగెం
దనయుఁ డననద్యవిద్యా, వినయాభ్యుడు బ్రహ్మమంత్రి * విభాగుండె.

91

ద. నరవరపూజ్యుడై యమరు * నందురి బాపయతిమ్మమంత్రీకుం
జరుడు నరించెఁ బార్వతికి * సాటియనందగుపార్వతీనతిన్
గురుమతి తదవధూవరుల * కుం బ్రభవించె నమంచితప్రభా
తిరుగనివాకరుండు గిరి * కైర్యుడు బాపఘనండు ధన్యుడై.

92

క. పాండుగ నందురి బాపయ, నందనుడైనట్టిసూర్య * వారాయణుఁ డిం
పాండవ ననంతలక్ష్మీయ, నందనరిసతిని మదము * వ న్వరియించెన్.

93

ద. పాండువుగ నూరమంత్రికిని * బుణ్యదరిత్రీ యనంతలక్ష్మీకిం
గలిగితి కొండమంత్రియను * కార్యభూరిణుడు కామమంత్రియన్
బలధృతిరూపకోభిరుడు * బంగరుమంత్రియు నాఁగ ముత్తర
త్యలమృతజాపరాకృము ల * సూర్యతికేజులు రాజపూజకుర.

94

నీ. విమంత్రిశేఖరు * హృదయంబు సోమేశ, రాజహంసమునకు * రమ్యసనసి
విధవ్యదానంబు * సాధువిద్యకావీ, శ్వరకుకశ్రేణికి * సఫలకాభి
విధీకామణ్య * వీక్షణంబు భయార్త, జనదళోరములకుఁ * జంద్రీకాంతి
విమనాత్మనికీర్తి * యిద్ధతిలోకిన, ధూరత్మములకుఁ బా * టీరదర్ప

గీ. అతఁడు వాగదొందు దానవి * ద్యావిహరి, భూవిభక్తలహరి నం * దూరిసూర
మాంలికాబాపమంత్రిని * యాత్మజుండు, కాంతినిచ్చితదివరాజ * కాళురాజ. 95

మ. నాచార్లల్యసోత్రబంధకవిస * ద్వంశాద్ధికారాసుధా
కరుడై పెద్దనమంత్రిహరికిని చే * డుంబావృత్తిదేవికిన్
సింహం(శం)బున సంభవించినసతిన్ * శ్రీశంకరాంతామణిన్
హరిశుల్కం డగుకామధీమణి వివా * హం బయ్యె మోచంబునన్.

96

నీ. పద్మాక్షునకుఁ ద్రిపుణ * పత్నియై సిరులచే, గరమొప్పై కీరాద్ధి * కన్యమాడి
మహాధిపతియైన * కవునకు గృహిణియై, రాణిరమణున్న * రాణికిరణి

వృథమాశ్వాసము.

- సకలప్రేమచక * ల్యుకు దైవబ్రహ్మకు, రాణియై విలసిల్లు * వాణిభంగి
పాక కాశమునకు * భార్యయై యెవరేని, తీవిగాంచినశచి * దవిపోల్కి-
- గీ. దాననిధి యెవకామప్ర * ధానమణికే, బర్నియై భవ్యసాభాగ్య * పటిమనాక్తి,
కలితవిధవనమృద్ధులు * కలిగి వెలసె, చాడుసద్గుణవికుయంబ * శంకరాంబ. 9
- సీ. కొమరొప్ప * జొగించ * కూరగుంపులతోడఁ, బసిమిలంగరుచాటు * పర్వతోడఁ
వెడవెడలాడున * పృథమలగమితోడఁ, జవిమించువానప * ర్వర్ణతోడ
ఘమఘనామోదంబు * లమరుక్రొన్నేతితో, శర్మ-రాంచితపాటు * సంబుతోడఁ
బనసరంభాచూత * ఫలబృందములతోడఁ, గమనీయవంశధ * క్త్యమలతోడ
- గీ. సకలసంభారములతోడఁ * జంద్రసింహండ్, పాంచురంబైనదధితోడ * బ్రాహ్మణులకు
భోజనం దిడు ద్వాదశి * పుణ్యవేళ, సన్మతాలంబ నడచురి * శంకరాంబ. 98
- ఉ. నోములు నోచె బండితజ * నుల్లానియాడఁగఁ జేసె దానమూర్
భూమినుపర్యబంధుజన * పోషణ మొప్పగ నాచరించె ను
హ్మపదయాక్షమావినయ * ధర్మగుణంబుల హెచ్చె శంకరాం
బానుణి భాగ్యవైభవము * భామల కన్యకైనఁ గల్లుచే. 99
- మ. శ్రీకవితామణి కామమంత్రముణికిన్ * శ్రీశంకరాంబామహా
పతికిన్ వెంటురిసోమవాక్కుపచే * జన్మించి రాతోడ్చువున్
దతురుం దైవయుమాపతిప్రభుఁడు భా * స్వతీర్తి బాపన్నయున్
జితగర్వద్దతవైభూరమణుడౌ * శ్రీకామరాజేంద్రుడనన్. 100
- ఉ. వారిజనాథనందనుడు * వారిజగర్భుడు వారిజాత్ముడనన్
వారిజవైయన్ నవకు * వత్తురె రూపవతోమహోమహా
దారతలందు నండురికు * లాభ్యుపకున్ హృదయాబ్జనక్తగా
రీరమణాంఘ్రిపద్మనకు * శ్రీమదుమాపతిమంత్రిమాంకిన్. 101
- సీ. సర్వంసహాధీశ * సంసన్నిరాహుట, చాటువాగైవిభరీ * పాటవుండు
మానోన్నతాభా * తీర్వాభవునసైన్య, కానోద్ధీప్తతై * కానరుండు
స్తవనీయహరిదంత * దంతిదంతవితంత, కాంతిసంతానం * కాశకిర్తి
విరాంగగీర్వాణ * మాణిక్యకల్పక, జ్ఞోజీజననిశచి * కాగిణుండు
- గీ. సకలమృష్టాన్నతర్పిత * క్షితిసుపర్య, తతికృతాశీర్వాచోబలా * ర్జితవిరాజ
యకులవిధవుండు క్షితినిబ్ర * మ్మతికినెక్క, మహితనందవారియున్న * మంత్రిమా

వాస్తవీమాహాత్మ్యము.

సీ. తామసస్ఫూర్తిచేఁ • దనరునుగ్రుఁ దలఁడు, సత్యవృత్తి వహించు • కాంతుఁడితఁడు
 పుణ్యజనావాస • పునమర్దనుఁ దలఁడు, పజ్జనస్థానర • తుకుఁ డితఁడు
 వివిధప్రియాధ్వర • విఘ్నకర్త యతఁడు, యజ్ఞానుకూలప్ర • యత్నుఁడితఁడు
 రాజమాణియనంగఁ • బ్రకటుఁడయ్యెనతఁడు, బహురాజమాణిసం • భావ్యుఁడితఁడు
 గీ. చర్మసేయ నుమాపతి • స్వామికన్న, నితఁడు గుణవంతుఁడని బుధుఁడెన్నఁబ్రబరె
 భూరిదానఘనుఁడు వం • దూరికామ, మంత్రితనయుఁ డుమాపతి • మంత్రిమాణి.

చ. కరుణయు వాక్యమెక్కిరియు • గాఢవివేకనిరూఢి పార్థివే
 శ్వరకవలింగపూజనభృ • శక్తికనిస్థయు దాసకీలమున్
 గురుపదభక్తియుం గలిగి • కుంభినిపైఁ బొగఁడెందెనా ధరా
 మరసురకాళి నందురియు • మాపతి శేవలమంత్రిమాత్రుఁడే.

104

సీ. కామితాఢము లిమ్మఁ • గాని మందారంబు, శర్పఁజేసినశౌర్య • కాలిగాడు
 పరశురామునకుఁ • జొప్పడుఁ గాని శౌర్యంబు, వర్ణింపఁ జక్కని • వాఁడుగాఁడు
 తగ జయంతుండుమం • దరమూర్తి యగుఁగాని, వలనొప్పువారఁడు • వక్తగాఁడు
 చక్రత్వమున ఫణి • స్వామి వర్తిలుఁగాని, తిలకింప నతఁడు సా • త్వికుఁడుగాఁడు
 గీ. దానమును శౌర్యమునుజక్క • దనమునూక్తి, పటిమయును సత్వమునుగల్గి • బరగెనార
 మేరునగధీరుఁడైవం • దూరికామ, రాజాతనయుండు శ్రీరామి • రాజఘనుఁడు.

ఉ. చందనకాళిసన్నిధిఁ బొ • సంగుమహీరుహము ల్సుగంధముం
 జెందువిధంబునం దనను • చెంతఁ జరించునను ల్లదాధ్యులై
 యందమునొంద విశ్వజగ • దద్భుతవికృతిరీల రాజు లె
 న్నం దగె మంత్రోక్తమన • నందురికామయరాపిరా జలన్.

106

ఉ. గానకళావికారదుఁడు • కావ్యరసజ్ఞుఁడు సత్యభాషణుం
 దాసతవైరితతుఁడ • హర్షతిలేజుఁడు బాంధవాక్రిహో
 ద్యానవనవంతుఁ డూర్జితన • యస్థిరకీర్తి ధరాతలేంద్రన
 వ్యావధిధానధూషితుఁడు • నందురికామయరాపనుండు శోభిలున్.

107

చ. తగవ్రలువిష్టునూతి గణి • తంబులయందు నిరూఢి వాగ్రితయం
 దుఁగలుగుప్రజ్ఞ భూవతు • లో సరసాక్షిఁఘటించుప్రాధీయన్
 బగతుల కెల్పు చేయ్యున • మంచితవైజగుణంబు లెన్నఁగా
 నగపరిధీరుఁడై యమరు • నందురికామయరాపనుంత్రికా.

108

గీ. ఆకలికమ్మఁడు దావని ధ్యానుడు, కార్యభిద్రప్రసీనుడు ధామమంతి
యతనికీర్తి నటించురా ధాధిరాజ, ఘనపథాంగణవాట్టరం ధామలయందు. 109

నీ. శ్రీరామచంద్రుని శేరఘనంకంబు, భువనప్రసిద్ధమై పాపగుభంగి
భరతాస్వయమా జగత్తావమం జగుధర్మ, తనయనిచేర్చిరి చాల్పుభంగి
పరశురామనిచేత భార్గవకులమెల్ల, విదితమై భవమున వెలయుభంగి
పరికింపఁ గళ్ళప బ్రహ్మపంతావంబు, దినుజిచేత వర్ణిల్లుభంగి

గీ. తనమహోదయమున వితాంశ తప్రసిద్ధిఁ గాంచి నందూరివంశంబు ఘనతఃఖాన
విజయధర్మపరాక్రమ విప్రులరుదులు, గలిగి వర్ణిల్లు గామయ కామరాజు. 110

నీ. ఉరగభూషణములు ధరియించువానికి, వనరత్నమయభూషణములు దొరికె
కలిదర్మవనసంబు కటిఁజాల్పువానికి, బట్టాంబరింబులు కట్టనమరె
విమలభస్మాద్భూత వము నేయువానికి, జారుచందనపంక చర్మ గలిగి
పాపగ భిక్షువులు భుజియించువానికి, వందికషడగిసా న్నంబు లెచ్చె

గీ. నిర్విధంబున సోమవా ధేశ్యుడునకు, సిరియు భోగంబు గలుగంగ జేసె భక్తిఁ
గవిజవాభీష్టవంతక కనకవృష్టి, భునుడు నందూరికామయ కామరాజు. 111

నీ. మత్తారిభూవాళ మంత్రకుంజరభంజ, వాతిప్రగల్భమృగాధిరాజ
విద్యుత్కలివిశేష్ట విమలవిశంకటా, ద్భుక్తకృద్వదఃపాగిణి భుజగరాజు
పరిజనానందపం పత్కలకోకలర్తభా, స్విప్రుభోగవిశేష విమధరాజు
హృద్యభతుర్దక విద్యాధినిశ్చయ, సోభాతీకయనూత్న భోజరాజు

గీ. కోరివిమతింపఁ దగు హృద్య తుధరరాజు, ద్రవిణసామగ్ధ్యనిర్మిత రాజరాజు
చారుగాంధీర్యపాటవ జలధిరాజు, కాంతివరాజు నందూరి కామరాజు. 112

నీ. కల్పద్రుదానంబు గణననీయఁగ నేల, తమధకు వచ్చి యె వ్యాధికిచ్చె
మేఘునిఁ బలుమారు మెచ్చి పలకఁగ నేల, కనకంబు వర్షింపఁ గలఁడెయ్యఁడు
చింతామణి మంచి చెప్ప నేటికి దాని, సామగ్ధ్య మక్షిగో చరము గాదు
కట్టరి భూషింపఁ గానేమిపని పూర్వ, కలవృత్తం బది కలదొ లేదొ

గీ. అని పురాతనదాతల ఘనకఠెగడి, తనమహోన్నతవిశరణో కలర్తమఖిల
యాదవులు గొనియాడ వి భూతికీర్తి, గాంచె నందూరికామయ కామరాజు.

మ. ఒకమారుం దొకపార్థుఁ దొక్కయినకాం దూహింపఁగా సాటియే

మకరాంకుర ఫణిసేల లక్షవిజయం మర్రాండజం కోటియుం

- బ్రకటింపక జతగాక రూపమున శాఢ్యమృతి దానంబునన్
సుకృతోద్ధాసికః గామమంత్రిమణిః శుంభధ్వజాంభోధిన్. 114
౪. దివిజాల కిచ్చనట్ల జగ శీజనవాంఛలు పూర్తిచేయ భూ
భువనమునందు నందముగఁ బూరుషమూర్తి ధరించియున్నయో
దివిజమహీశుంబు నగ ధీరుఁడు నంకురికామమంత్రిన
తృప్తులు నుతింప నర్హి నన కామిత మిచ్చుట సాక్షి దినికికా. 115
5. కృపను శేషతైవా యెటువంటివీరను, వదలక నృపునంత వానిఁజేయు
విద్యావిశేషంబు విని మది మెచ్చెవా, వాంఛాధికముగ దృఢ్యం బొనంగు
క్షుచుచేసి కాచెవా శరణాగతుల నేర, ములు. సహస్రంబైనఁ దలఁపఁదాత్మ
కోపించెవా మేరు శుభరవాప్తుని నైనఁ, దృఢముగాఁ జూచి మర్తించి విడుదు
గి. మంత్రిమాత్రుండై యసమాన మానసియ, హరిమణియై పూర్ణరత్న త్నాకరుండు
భగ్యవంధూకాయుఁడు ప్రభుసురుండు, కామినీజనరతిరాజు కామరాజు. 116
౬. హాశుస సేనుచేత కంకాంబరభూషణతారహరణ
ద్వాజుభాస నాదిసము దంచితి సత్కృతి గాంచె విద్విష
దాజుల గెల్చె భూప్రజల రంజిలఁజేసి గుణాభిరాముండై
యాజికికిటి కామనది వాగ్రణి శేలమండ్రమాతుఁడై. 117
౭. భూమరకాకినాడశల పాకమహాస్థలరాజ్యభర్తతో
భూసుర బాంధవాన్తిజన పోషణవిసుక్తిచాటుకీర్తితో
వామరవాధతుల్యురుచి చైత్రపురోడఁ బ్రధాను లిద్దఱి
వాసవమంత్రితోడఁ బ్రతివత్తుర నంకురికామమంత్రితోన్. 118
౮. స్నానము సంధ్యమున్ జపము పజ్జనగోష్ఠి పురాణనిష్ఠమున్
దానము దేవతార్చనము తిత్తవిచారము పావ్యతీకృత
ధ్యానమహాత్మ్యరంబు నను దంచితి హోమము విప్రీహాజముకా
మానక చేయు నిత్యమును నంకురికామమంత్రి ధన్యునిన్. 119
9. బహుదేశశిల్పలును భాషావిశేషంబు, శేమంత్రి శేషు ను ద్వామగతుల
నభుజింపులవాని నాథుండై యేమంతి, మంత్రాగ్రహాధిపతి మహిమనెత్త
నాహుధి నేమంత్రి శేరు విన్నంపి నే, తండెంతురు చైరి ధరణిపతులు
దొరలెన్వ శేమంత్రి తోడ వాహాదన, నేను శేషంబు నేమంజాల
గి. రతంబు పాకడొంచె నేరుక శాద్విమన్య, భారుణీకృతశేఖరా స్థానుకవి
గద్యపద్యవిమలాన వద్యబాన్య, కలికిగుణహారి నందూరి కామశా. 120

డి. కారుణికాగ్రగణ్యుఁ డగు • కామయమంత్రమునోదికావ మం
భోయకగర్భవాకివ • భోదివాకి కుంధాకివ
వారణవైకిం ద్రివళ • వాభుకటాకి సారసాకివ
నీకి మేలుంటి యగు • నిర్మలతాగులైభవంబున్.

122

చ. సమధిక సాంధరామపురి • సన్నిధి శోభిలు కుల్యభాగతి
రమక సమగ్రలిప్యవం • రష్ట్రగి కామక యున్నమక్తిలిం
గమంకు మంకికంబు మణి • కల్లకగోఁ బ్రతివర్షుకావియు
సర్పియ రచించె నిత్యముగ • నంబురికామయమంత్ర రక్తి శోక్.

123

కా. శ్రీమంశంబయిమొప్పపెళ్లుపటిశా • నీశేశ్వరస్వామికిన్
ధామం బూర్జితయుక్తిచే నిలిపి ప్ర • త్యబ్జంబుఁ గళ్యాణ ము
ద్దామప్రక్రియ వాదరించు శుభ మెం • దన్ నేవగావిండు ను
శ్రేయ స్సంబురికామయమంత్ర పటుకి • ర్తిహూర్తి వాటిల్లఁగాన్.

124

నీ. చొల్లంగిపురమున • సోమేశ్వరునిమ్రోలఁ, జెనపుఁ ద్రవింపె నున్మీరముగాఁ
కొమరపాలెముచెంతఁ • గొమరైనశృంగార, భవము నిర్మించె జే • వతలు మెచ్చ
గురుభావవల్లిశాఁ • గరపశాఁ జెనుమర్తి, లానఁ గావించె ను • ద్యావతతులు
తమతండ్రి చేసిన • తరుతటాకాదిధ, ర్మము దృఢంబుగఁ జేపి • మట్టుపరచె
గీ. మఱియు నర్హస్థలంబుల • మధురనీర, పూర్ణమహాపాపకాహం • మురురచించె
నకలభువనాభిరుక్తిర్తి • సుకృతగరిమఁ, గాంచె నంధూరికామయ • కామరాజా.

మహాసౌందర. కరవీరాంభోజపుష్పా • గమలఁ గుముదసా • గంధికశ్రీగులం గే.
సరమల్లి మాలతీకం • భవముల లలిత • పృథ్వీలిప్యర్పచాకిన్
వరదున్ వెంటూసోమే • శ్వరుని ద్రిభువన • స్వామిం బూజనీయుం
గరమత్తిం గామరాజా • గ్రీణి శుభమయన్ • గావనిస్తంద్యరక్తిన్.

అకళంకుడై నిర • ప్రాభువోషుడై, సన్నుతిఁ గమయంత్రి • భంగుడితఁడు
కలనభావపరిసం • గతిలేక తులలేని. మహిమఁబూనినమంత్రి • మణియితండు
తగ నవ్రియతతి • నెగడి నింకుళ, సత్కుండో మంత్రుడు • జపఁ దీతండు
కువలయామోదంబుఁ • గూర్పుమఁ దాపంబు, ఖండిత మంత్రుడు • ప్రాంకుడితఁడు
నకల-బాధావగుగఁ • కైర్యకాలి, యనికపచ్చానహుతి • హరి కనక
వృష్టికయఁ దీతఁడని మధుఁ లెన్న నమదు, భువంకు నంధూరికామయ • కామరాజా.

గీ. ఇట్టిసుగుణులు(ద్రా)కామసు * రేంద్రసుతులు, భాగ్యవంతు యమాపతి * కాపిరాజు
కామసుతులు కార్మభి * ద్దప్రవీణు, లభికవిభ్యాతిఁ గాంచి రం * దిగ్విజయం.

క. ఘనగాతమగోతులకుం, ఘనబ్రాహ్మణుల వెలయుధరణి * పెగడమహాదే
తనకును లింగమున జనిం, చీనసాధ్యుని కాపమాంబఁ * తెలఁగి విరించెన్. 128

గీ. ఆయుమాపతిమంత్రికి * సధికసాధ్యు, యైనకాపమృదును గల్గి * రాత్మరవులు
వాసనిధి బ్రహ్మలింగపరి * భాసయారి, యంగజనిభుండు నూరేశ * లింగవిభుఁడు.

కా. ఆనందూరియు మాపతిప్రియసుతుం * దాబ్రహ్మలింగాత్వాయం
జానామిచ్చదగుంబటీరశరణి * (హ)రాంశువాంసావరీ
కానావీరమదానభాగ్యునిలలా * క్షిప్తానగోత్రాబ్జపం
తానద్రుమ్మటక్తి బైభవుఁడు * నతాగిగుఱుడు దిలన్. 130

ప. ప్రకటయతోధిరాముఁ డయి * భాసీలునందరిబ్రహ్మలింగమం
త్రికి వివి వాల్మవైజములు * దేవగురుద్విజతాజనంబు, యా
చకజనవాంఛిరద్రవిగి * పంఘటకత్వము, సాధువృత్తియన్
పకలవిరోధిమంత్రిభుజ * శక్తినిరాకరణోద్ధరిత్వమున్. 131

క. ఆరివిత్తమ్మఁడు భువన, భాగ్యుఁడు నూరేశలింగభునుఁ డలకున్ భా
క్రీతాపహతుం దాదిమ, దాత మహాసాధుఁ డనుదుఁ * దను బుధు లెన్నన్. 132

మ. రమణీమన్మథుఁడై దయాజలధియై * పరీక్షామరాచార్యుఁడై
కమలా ప్రవృత్తిమప్రీతాపనిధియై * కళ్యాణచారితుఁడై
సేమకౌర్వశ్యయుతారిమంత్రిమణియై * నందూరినూరేశలిం
గము శోధిల్లు దిగంగవాలసదలం * కారస్ఫురతీర్తియై. 133

నీ. పరమంధువాతు మి * చ్యుగ గుంధికంబుగా, షీతిపులహోడ భా * వింపనేర్పు
శరణిలమలకంబు * గతిఁ జూడ నమరిసు, వ్యక్తివందగ లెక్క * బ్రాహ్మణేర్పు
పెద్దనీర్మలహోటఁ * బ్రియము సౌహార్దంబు, విషయంబు నెరపుదు * వెలయ నేర్పు
నాచిత్వ మిఁదఁగి యుక్తాయుక్తములు విచా, రించి కార్యము లాచరించ నేర్పుఁ

గీ. తెలఁగియాశ్రయభరణంబునెయ నేర్పు, మహితనందూరియుమ్మన్న * మంత్రిసుతుఁడు
(సుగుణుత్పాకరుఁడు మధి * సురగురుండు) పంగరకీర్తి నూరేశ * లింగవిభుఁడు.

చ. ఇది యుమాపతిపంథానంబు. కాపిరాజుపంథిప్రకారంబు వర్ణించెద. 135

నీ. ఘనదగునందూరి * కామరాజేంద్రేశ, నూతాండు క్రిచాపి * రాజఘనఁడు
వాఘామమనిగోత్రీ * వాచాశిరఃక్రందే, సేనుగురిమ్మ * వింధునిమను

పరమపాతివ్రత్యః ధవ్యవరిత్యో, పేరమాంబికకుమః ధియకుమాః
 యై జనించినవర్యః మాంబ నువ్యాపామై, గిరిజను వరియందు ధారుమాద్యై
 గీ. సిరుల విలసిల్లె బాంధవః క్రేణి పాగడ, ధర్మశీలత నమరువా ధంపతులకు
 వేంకటేశ్వరుకృపసంభవించెనుతుడు, సవయప్పాదయెడువేంకటేశ్వరవిభుండు

ఉ. భూధరకన్యకారమణుః భూధరశైలిని భూధరేశ్వరున్
 భూధరు భూధరద్విపవి ధున్ జెగడున్ ఘోభూతివైధవ
 శ్రీధృతివీర్యవంతములః శైల్యున నందురిపతుల్లాటితా
 రాధిత్రుః దార్యర్థులకు ధాన్యుడు వేంకటమంత్రి మేలుగన్.

చ. వివయము విద్యయున్ దృఢవి వేకముః బ్రజ్జయః గూర్మి యోర్మియున్
 జనహితవర్యయుం గృపయుః పత్తయు మంత్రవిచారశక్తియున్
 ఘనకృపశౌర్యదక్షతయుః గల్గిననందురివేంకటేశమం
 త్రి (నిసురమంత్ర) తుల్యుని ను తింపఁ దగుం బదివేలధంగులన్.

వ. ఇది బాపిరాజసంతతి; యితనియనుజం దగుకామరాజసంతతి వివరించెద. 138
 నీ. హరితవగోత్రవి ఖ్యాతుః దాపవ్రతు, పరమసంయమిమూర్తిః పావనండు
 దినవహివంశవః ధీష్ణః దయ్యవమంత్రీ, చంద్రుండు రోహిణీః సర్వకర్మైవ
 భామయు బహుపుణ్యః ఫలమునఁ గాంచిన, రాజమాంబాదేవి రాజవరన
 నిల్లాలిగా వరి యించియిందిరఁజెందెడి, యాదినపుండరీ కాక్షుకరణి

గీ. శచిని శేకాన్నపాకరాః పనునిధంగి, సిరుల విలసిల్లి వైభవః స్థితినిఁ దవరి
 పకలలాకైకవిమలని స్తంద్రకీర్తి, గాంచెనందూరికామయః కామరాజ. 140
 క. ఆరాజమాంబగుణములు, భూరిగతిన్ వేయునోళ్లఁ బొగడంగదగుం
 గాదుణ్యంబున నతిథుల, కాయాధిగఁ జెట్టునీస్పి తాన్నము రెపుమన్.

నీ. పతిని దైవంబుగా భావించుగుణవతి, కపటవర్తన మెఱుంగ నిపురంద్ర
 శుభలక్షణంబుల శోభిల్లుకళ్యాణి, యశుతవాక్యములు ప లోనిసుల
 కరుణార్ద్రప్రాదయంబు గలుగుసాధ్వీమణి, బంధువర్గములలోను షరమధన్య
 అధికవ్యక్తు సాటి యెవము తైమన, యతిథులఁ బొషిండు నన్నపూర్ణ
 గీ. అభిమతింపగదగునహః స్థాననముల, శైలరాజవ్యక్తవ్యాపి పాదల్బ
 శాశ్వతైశ్వర్యపాభాగ్య పకలసుగుణ, రత్న నికుయంబ నందూరి రాజమాంబ. 143
 చ. రమ మమ వాగ్యభూటిని ను రందరుమందరి భూమిదేవిఁ జం
 ద్రమతి మమన్ మమిత్రీ వివ శన్ దమయంతి నయంధరిన్ శుభం

- బయల నులియింపక కౌని ధూడలగున్ బహుభంగులన్ బుధో
త్రమయితచారుపన్లుణః • సంబయ సంపరిరాజమాంబిన్. 143
- చ పతిహితమాద్యంతు గురు • బంధుబుధాన్వితాజ సబ్బ స
జ్యోతికను లొనియ్యఁ బుణ్యఁని • తాజఃసాగ్నాతిః శ్రేయు సంతరిం
లతిమల నెల్లఁ బోవును విం • యంబున నాపరిరాజమాంబ పా 144
- చృతి కెవరయ్య విద్యవధి • న్ననిసన్లుణచైధవంబున్.
క. ఆరాజన్మతుఁ గామనుంత్రిఁని ది • ర్హయవ్యవిద్యాకర
స్మిరాజీవధవుఁ జనించెరుతుఁ • క్రిమంతు లత్యుక్తితా
కాంక్షిజితసున్మధుఁ (గుణనిపుఁ) • కారణ్యపూర్ణలృహ
ధితుఁ జోగనమంత్రికామనధిపుఁ • తేజంబు సంద్విగ్ధున్. 145
- న. తిండు.
చ. వలసకూబరతిగళ • వాళకనూజమనోజవంసులన్
గెలువఁగఁజాలుమాపయనఁ • క్రిసమన్నతిచేత భారతి
హాధరసింకంతరజి • తాద్రిహిమామ్రులగెల్వఁజాలు (న 147
- న్నలివకగెల్వఁజాలు) ధరి • నఁడుఁజోగన మాట నేస్తునన్.
చ. జలజరళంబులన్ గెలువఁ • జాలెసుకన్నులు నిండుదంగురుం
గలకలవత్స మోయును • చాకారపురొమ్మును దీర్చి బాహువుర
గలిగినభాగ్యహేతుగుధ • లక్షణలక్షితు నెన్న గాదగు
మృలివయసీయకోధవుని • సంమరిజోగనమంత్రిశేఖరున్. 148
- క. ఆజోగరాజకన్మధు, తేజోనిధి భాగ్యకారి • క్రితోత్తమఁ డం
భోజనకాతుడు విద్యా, భోజాడు కామేశమంత్రి • పుంగవుఁ డలరున్. 149
- గి. మిరిరాయవ్యమున భాత • వంటివాడు, వర్జితసుభాగ్యమునఁ దాత • వంటివాడు
ధూమి బద్ధింకందూ • కామమంత్రి, కామమంత్రికిసుతుడైన • కామమంత్రి. 150
- క. క్షేమస్వామిపుత్రప్రాత్రయుతులై • క్రిసామవాధేశ్వర
స్వామిప్రేమకటాక్షలబ్ధనగరై • శ్వత్సాయురారోగ్యులై
క్రిమన్నంతుకామమంత్రికయార • క్రితజోగకామేశ్వరుఁ
క్రిమంతుఁ చుక్కిరగల్గి మధిపు • క్షింగాంతు రాకల్పమున్. 151
- క. తుదిధముననిజనాశము, భూవిదితం బగుదు వృద్ధిఁ • బొందుముండుక
క్రితస్వామినివరావ్వయ, పావనుఁ డగుకామరాజ • పుస్తూతిఁగాంచున్. 152

ప్రథమాశ్వాసము.

- నీ. చెరువులునూతులు ♦ శృంగారవంతులు, శివచంద్రికలు ని ♦ షేషశకులు
 ధూడేవబాంధవ ♦ పోషణంబును దీన, (జనతా)గ్నివృద్ధి ♦ కుణము సాంబ
 శివవిష్ణుసత్కాథా ♦ శ్రవణంబు నిరతాన్న, దానః వ్యాసుహ ♦ దానములును
 బ్రహ్మప్రతిష్ఠలు ♦ బానీయశాలలు, జపహోమదేవతా ♦ ర్చనము లాది
- గీ. గాఢవిలసిల్లుధర్మము ల్గొణకగోడ, నాదసింధువు బుత్తిపా ♦ శ్రాధిస్సద్ది
 జయచిరాయుష్యశాశ్వతై ♦ శ్వస్యమహిమ, గలిగి వడ్డిల్లు నుద్మా ♦ కామశౌరి,
- వ. ఈదృశ్యధగుణాలంకారం దైవనందూకామమంత్రింధ్రునకు నిభిమత్ప్రపరాహితీ
 బును షకలదైవశంబును నగునమృతాదేవునకు షష్ఠ్యంతములు. 154
- క. శ్రీనాయకమిత్రునకున్, భావసుధాకరకృషీట ♦ భవశేతునకున్
 మోనాంకశత్రునకు వా ♦ ధ్వాని ప్రసనీయపుణ్య ♦ చారిత్రునకున్. 155
- క. అక్షయతూణీరుఁగుం, జక్షుశ్రుతిహారునకు ని ♦ కాపతిశేఖా
 లక్ష్మీశోణిరుఁగు వ, భక్షశరీరునకు నిగ్మ ♦ లవిహారునకున్. 156
- క. కృతశేకరవాణీమయ, చతురతురంగమహిమాంకు ♦ సవిశ్వరథాంగ
 ద్వితియచతుర్మఖసారథి, యుతధరణిశతాంగునకు జ ♦ యోతుంగునకున్ 157
- క. సింధురజలధర? (జాలంధర)వ్యా, హ్రూంధకముఖనిఖలమఖభు ♦ గహితకృతభయో
 గాంధతమసభరితజగ, ద్భంధురతిపనాయమాన ♦ పటులేఖనకున్. 158
- క. గంగాపరీమూనమాలా, నంగతిశేషునకు సజల ♦ జలధగపాఠీ
 భృంగారీకానిమజయ, రంగతిగ్రమనీయకంధ ♦ రాజేశునకున్. 159
- క. భీమేశనిలయద్రాక్ష, రామపురీరుణనిగ్ని ♦ రాజితివిరహో
 ద్రామక్రివెంటుపుర, ధామనకు స్వతిక్తమమద ♦ శితిసోమునకున్ 160
- క. నయనన్నతన దురికా, మయమంత్రీసోమజకామ ♦ మంత్రీంద్రమః
 విఠియునకు మునిదహరకుశే, శయనిలయుఁగుం గృపార్ధి ♦ పద్భవయునకున్. 161
- క. శరదీంకుకుందదంధన, శరదరసుగతియమరాశి ♦ సంగమితున్
 గిరితనయాధీశునకున్, సునిచరవెటూరిగర ♦ సోమేశునకున్. 162
- వ. పరిక్తిసప్యరంబుగా వారవిలంపజబూనినవానిని హిమాహాస్త్విని నమహాస్త్రిం
 ధంబునకుం గథాక్రమం చెట్టిననిన. *Beginning* 163
- క. శ్రీనిజ్జననమాగ్నహంబు శుభని ♦ షేషప్రశేకంబు స
 త్రైవల్యాభ్యుద్ధిప్రదాంజనము వి ♦ ద్యానాట్యరంగంబుఁ జే

హోవిన్నూర్తిలతాలవలము జగఁ ద్వుభాసలోచారధా
రావర్తంబుఁ దనన్పు నైమిశమహాఁ రణ్యంబు ధాత్రిష్టలిన్.

ఉ. అవనైశ్వర్యముఁ గొని యాదఁగె శక్యమై బ్రహ్మకృతఁ ద
త్సహపాదపోపరిని యద్దనివాసనసన్మయారహ
రావతికిరకారికలు యాత్రిష్టత వేదము రుత్సలియ్యఁ జి
త్రోవహాయక్తి పంయమిను యాత్రికి నొజ్జలకన్న మున్నుగన్.

ఉ. పులంబుఁ గురంగముల్, భుజగఁ ముల్మకులంబులుఁ, శేషమల్ గజం
బులును, విదానవర్గముఁ మూషకముల్ గతవైవృత్తులై
చెలిమి నహించి యొండొరుల సేమము గోరుదుఁ గ్రీడసల్పు ని
ర్మలపరమార్థబోధరుచి యరం బగునైమిశకాననంబునన్.

ఉ. అందలు తీర్థతోయముల నాదవు ; పుత్సవిలవాడ నేగ వ
భ్యంచితవృత్తిఁ జేటులు ; ఘట లాహృతిఁ జేయవు కీరముల్ ; చిగు
ళ్లందుఁ దలంబ విలకుకయు నాకృతిఁ చికింబులు ; మాను లీకుఁ బూ
జించినయంతఁగాని దృఢఁ కిలతి నవిపిహంతరింబునన్.

గీ. అందుఁ జెలువొందు గోమతిఁ తానుసరినంతి, దానిజలపూరములుగ్రోలిఁమానివరులు
నిర్జరక నొందియొండఁ జింతిఁకు రమరు, లద్దినుధనంబు శ్రమమునఁకయ్యెననుచు.

క. అమృతంబులెపో పరిమద, కము ; లిష్టఫరాఘకల్ప యంబులెపోభూ
జము లవ్వనమునఁ గలవిధ, వముఁ బొగడఁగ నేరికైన నాగ్గోచరమే.

గీ. అందుఁ గులపతి కానకుండనుమహర్షి, మొదలుగాఁగలతాపన ముఖ్యు లధిక
తత్పరత్యంబు వెలయంగ ద్వాదకాట్ట, పత్రియాగంబు పత్రికాఽప్రవిధిని.

ఉ. అమృతమును లచ్చటికి యదృచ్చానమాగతుం దైనపాదరాయగ్రహియకీమ్య రో
మహర్షణపు తు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరిసమేతు నూతుని యథావిధిం బూ
జించి భక్తితాత్పర్యవిశ్వాసంబులం బ్రార్థించి ప్రసన్నునిం గావించి తన్మఖంబున
వకలపురాణగళను విమవారు పుణ్యశ్రీధరశేషమాహాత్మ్యశ్రవణకుతూహలాంతరచి
త్తులై యప్పారాణికపత్తమునితో నిట్లనిరి.

క. వేదవ్యాసులకీమ్యఁడ, వాదరధిరితాత్మ్యఁడవు గు యాంభోవిధి వ
హృదయపురాణగాధా, వేదిని నుఁ బొగడఁదరమే విమలక్షానా.

ఉ. ఎయ్యది పుణ్యశ్రీధర యెయ్యది బ్రహ్మకాశిక వైవరం
యెయ్యది ఘోరపాపహర యెయ్యది దక్కనమాత్రమోక్షదం

తెయ్యది కోర్కెలెల్ల ఫలి యింపంగఁజేయుఁ ద్రిలోకపావనం

తెయ్యది వర్తసిద్ధికర మెయ్యది దాని నెఱుంగఁ జెప్పవే.

అ. నె. అని మనీంద్రులెల్ల నత్యంతభక్తితో, నడుగుటయుఁ బ్రవక్తు డగుచుకాడ
రాయణునిఁ దలంచి యంజలిఁజేసి, యమ్మలతోడ నిట్లు అనియే నరఁడు. 11

క. మతిమంతులార త్రిజగ, ద్వితమగుప్రకృంబుఁ జేసి తిరిమియి
ద్వితతకృపాల్పమహా, మతిన్ వచియింతు వినుడు మహితకర్మన్.

12

నీ. గంగ మహాశిర్ధఁ గణములలోఁ జెద్ద, గంగకు బ్రహ్మయుఁ గమలనాభుఁ
డంగజవైరియు నధిదైవతంబులు, గంగ మహాపాతఁ గములు దొంగు

గంగను గనుగొన్నఁ గలుగుఁ గైవల్యంబు, గంగ కోర్కె లాపంకు కల్పవల్లి
ముజ్జగంబుఁ బవిత్ర ముగఁజేయునది గంగ, యణిమాదిసిద్ధియు నాను గంగ

గీ. గంగ గంగ యనుమఁ గడఁగి యెవ్వఁడువలగు, యోజనాయుతిముల నుండియైరఁ
బరగ నరఁడు పర్వ పాపవిముక్తుడై, విష్ణుపదముఁ గాంచు విమధులార. 13

వ మాకు నొక్కయితహాసంబుఁ జెప్పెదఁ దొడ్లి దిగ్విజ్ఞానదేవీప్రమామం దగుకీమృం
దు శరతల్పగతుండై వివరింప వివిధంబు లగుధర్మంబు లాగిన్ దించి పాండవాగ్రజం

డప్పితామహునిపాదపద్మంబులు శిరంబుసోకం బ్రణమిల్లి యేకేశంబు శేషర్వకం
బు శేషములు పుణ్యావభావసహధికత్వంబు గలయవి యని యడుగుటయు నరం దీ

విషయమునకు నొక్కయితహాసంబు గలదు దాని నేడు వివరింతు నెఱుఁగితియే. 14

నీ. ఉంఛవృత్తికుండైన యొకవిప్రునింటికి, నతిధియై యొకసింహుఁ డడుగు దెంత
నాతిధ్య మొనరించి యతనితో నల్లాప, మాచరింపుదు నద్ద కామరేంద్రుఁ

డడిగ నీవడిగన యట్లు లాసిన్తుడో, ధర్మసంపేది యా తనికేఁ జెప్పె
పుణ్యాత్మ యేదో ములను నెన్నదుముగాఁ, బ్రవహించు బుణ్ణాతిరంగ గంగ

గీ. అట్టిదేశము లాగిదు లాపదార్థ, ములను బుణ్ణాతిరంబులు భూవైద్య
నాతిశయభూషితములుసం యమిజవాభి, మతములవిగాకజాహ్నువీ మహిమవినుడు

గీ. బ్రహ్మచర్యంబుఁడవమును గ్రతువుదాన, కృత్యములును యథావిధి కృతములయ్యు
జాహ్నువీ నేవనంబుఁ సంభవించు, సుగతి నరుల కేఁబాలత్ర ముకృతకాలి. 16

క. తనువులవై నిందుక సో, కిన్జాహ్నువిజలము నరుల కిల్చిషకోటిం
దునిమి(తుదిని)బలనూ, దనలోకానందమొపగు ధర్మవిచారా.

17

అ. నె. మమ్ముఁ జాతకంబు తెన్ని జేసివ వెనక, గంగఁ దీర్థమాడఁ గమలహితుఁడు
పాశువ నడఁగుతిమిఁ ములగతి నణఁగు దే, వర్తవ మొండు బుడవి నదలియరఁడు.

క. మనుజునికేకపశకలమా, లనువుపడఁగ నెన్నియేడు ♦ లమరనదీవా
రిని నుండు నన్నివేలేం, ద్దనిమిషలోకంబునందు ♦ నతఁడు సుఖించుకొ.

19

న. మహాత్మా! సోమంబులేనియజ్ఞంబును జంద్రుండులేనిరాత్రియు నూర్యుండులేనిపగ
లును బుష్పసంపద లేనిభూజంబును వ్యాకరణశుద్ధిలేనిభాషణంబును బాధితత్వంబు
లేనివివేకయు నతిథి పూజలేనిగృహస్థాశ్రమంబును దానంబులేనిహస్తంబును ధ్వని
లేనికావ్యంబును నిష్పంగతత్వంబులేనిసవ్యాసంబును క్షుమలేనితపంబును గులిచిద్యలేని
పురుషుండును ధర్మంబులేనిరాజ్యంబును విద్యాంబుండులేనిసభయును మాధుర్యం
బులేనిసంగీతంబును వివేకంబులేనిప్రభువును వేగంబులేనిహయంబును లజ్జలేనికులాం
గనయు విప్రుండులేనిగ్రామంబును నలిలంబులేనికటాకంబునుంబోలెగంగ లేనిదేశం
బు పీనత్వంబు నొందు.

20

క. పూనికతోగంగోదక, పానక్రియవోలేవిగత ♦ పాపులఁజేయం
గావేనప్రసవలనునూ, క్రైవనుఁ జాంచాయణంబు ♦ లాగమవేడి.

21

ఆ. వె. కిలియంచుఁబడిన, కులమట్లగుఁబాత, కములు త్రిపథ, గా(వగా)హనమున
దురితములనుచోలఁగ ♦ దోచుటకెన్నితం, గులనుగంగసాటి ♦ గలవెయ్యెంత.

22

పి. ధూపఘాసనిారంబు ♦ జలధరంబులఁబోలె, గంధివము మత్త ♦ కరులఁబోతె
పతకవంశస్వామి ♦ పన్నుగంబులఁబోలె, గమలమిత్రుండు చీ ♦ కట్టఁబోతె
వహ్నిఁగూఢుండు పరివృతసమూహమఁబోలె, ఘనరసాయనము రో ♦ గములఁబోలె
బరిమాతృబోధంబు ♦ ప్రకృతిబంధముఁబోలె, జ్వలనంబు తూలికా ♦ సమితివోలె

గి. విలపదనురాగమునఁ దన్నుఁ ♦ గొలుచునట్టిఁ
జంతువులయాప(పాప)ములనెల్ల ♦ సమయఁజేయుఁ
బలుకరాజ్ఞానతరుభిండ్ ♦ పరశుధార
రంజుదుత్తుంగపుణ్యత ♦ రంగ గంగ.

23

గి. ఆమెను విను శరణములేని ♦ జనులకెల్ల, జహ్నుసుత శరణం బండ్రు ♦ సకలమనులు
నుల కమృతమునలె నగు ♦ నలుల కవని, యందు భాగీరథీజలం ♦ బవఁగ విందు.

24

ఉ. మేలుగ మానవుండు తల ♦ మీఁద నొకించుకయైన జాహ్నువీ
వాలుకఁ జల్లకొన్న నని ♦ వాతీతథ క్రిని గంగమట్టిచే
సాలమునందు బొట్టిడినఁ ♦ బాతకముల్ హలగున్ భయంకర
వ్యాధితతు ల్విహంగమకు ♦ లాధిపుఁ జాచి తొలంగుకైదడిన్.

25

ప్రథమాశ్వాసము.

- వీ. గంగాతరంగః † కవసుపంగతపవ, మానంబు లెవ్వని † మేను సోఁతు
 నతఁడు భంగిందు దు † ర్గతిజాతయాతనా, హేతుభూతములైనఁ † పాతకముల
 గంగానదీవిలా † కనమాత్రవాఙ్మనః, కాయసంభవమైన † కలుష మణింగు
 వినిన వేడుకఁజేసి † నను గనుంగొనినఁ జే, నఁటివ మునిఁగిన † ననఘదరిత
- గీ. తల్లివంకను గలయేడు † తరములందుఁ, దండ్రీవంకను గలయేడు † తరములందుఁ
 గలుగువీతరులెల్ల † † ద్గతికే జుద్దు, పకలపంయమిజనమాన్య † జహ్నుకన్య. 25
- గీ. గంగ గంగ యని చె † లంగి కీర్తింపుచు, నొంతునీట మాన † వుండు మునుఁగ
 నతఁడు పాపముత్తఁ † డగునని పెద్దలు, పలుక విందు విప్రకులవశేణ్య. 27
- చ. అనఘదరిత్ర మాడఁగ † † మర్థత గల్గియు జాహ్నువీవదిం
 గనుఁగొనకున్నవాఁడు పశు † కల్పుఁడు సందియ మేమి పంకజా
 పనుఁడు పురారంభండు బల † కాపనుఁడున్ మొదలైనదేవతత్
 గొనకొని జాహ్నువిం గొలువఁ † గోయదు రాత్మశుభాభిలాషులై. 28
- క. పుష్పజభవాదిసురలకు, శరణం బగునట్టిగంగ † జనలు గొలువ శు
 స్థిరని శ్రేయిససంపద, కరస్థితామలక మగు జ † గద్గితదరితా. 26
- క. విను మనఘా రాజభయం, బును జోరభయంబు మఱియు భూతాదిభయం
 బును జనులం గమనసమయం, బున గంగఁ దలంచితనిఁ † బొందవు వారిన్. 30
- వీ. పకలదేవతలలా † సంక్రిందనుడువోలె, గ్రహములలా దివా † కరుడువోలె
 నచలసంఘములాన † హటకాద్రియువోలె, డరువులలాఁ గల్ప † తరువువోలె
 ఉడుమండలంబున † నోషధీశుఁడువోలె, గరులలా నింద్రుని † గజమువోలె
 వాళిమంబులలా గృ † హస్థాశ్రిమమువోలె, మణులలాఁగొస్తుభ † మణియువోలె
- గీ. వాహములలాన నుచ్చైశ్చ్రీ † వంబువోలె, నగరములలానఁ గాశికా † నగరవోలె
 భువనమానఁ గల్గునదులలా † భూరిమహిమ, గంగ యెక్కుడు వేదోక్త † కర్మనిరత.
- మ. ఆమితానందమయారవింద భవలా † కారోహసోపానమా
 గ్గమహాప్రణ్యాలపత్తరంగ యగుగం † గం గాంచి భక్తి న్నమో
 నమయంచుం బ్రణమిల్లి చేరి మనుల? † స్నానంబుఁ గావించువాఁ
 డమరప్రాక్రితమాతృరాజ్యపదపీ † తారూఢుఁ డుర్విసురా. 32
- క. ఒకయెడ గంగాజలకణ, మొకయెడఁ జాండాశ్రయణంబు † లోగి నూజును బొం
 దికగాఁ మల నిడి తూదినఁ, బ్రకటితముగ గంగజలము † బడుచై హెచ్చుక. 33

- గీ. ఒక్కఁ డోపి చేసి నుగ్గఁ తపంబు వే, తొక్కనరుడు గంగఁ జోలలాడే
 వారపన్నీ చేరి నమలేం దుర్మొరము గం, గాభిషేకకర్త యమృత మొండె.
- గీ. గంగ మనుజులపాలించి కల్పవల్లి, శనినిధిని గన్న వెన్నిది జహ్నుకన్య
 యమరసది భవరోగది వ్యాధిభంబు, ముక్తిలతకు భాగీరథి మూలమంద. 35
- గీ. రంగుమీఱంగ గంగాతి రంగనికర, జనితవాదంబు వినునట్టి మనుజుఁ డనఘ
 యాలంపఁడు పొగొనఁ యాణవేళ, నంతకలులాయకంతఘం టారవంబు. 36
- మ. తమవంశంబునఁ బుట్టివట్టిజనులు ద్యత్యైరి గంగావగా
 హముఁ జేయన్ శమకట్టి గట్టు దిగుచో సాధన్యులం జూచి మో
 తుము గల్గెం దమకందు వారిపీఠరుల్ గావించు రానందవా
 ట్టము మేఘుం గనుగొన్న బర్హిణిసమా హంబట్ట లీలాకృతిన్. 37
- క. గంగాతిమతటకోట, సంగతి మగుపక్షిలోడ సముఁడే మదనా
 తంగతురంగకతంగభ, టంగవమావిజితమతుఁ డగునరపతియున్. 38
- క. గంగాస్నానముఁ జేసి వచ్చితిమి నే డగ్రల్పిట మేమందు నీ
 భంగి వాటికిఁ బాలు లాటరిమితో భాషింపఁగా వారికిన్
 గంగాస్నానఫలంబు గల్గు భవదుః ఖంబుల్ నశింతున్ వియ
 ద్దంగాస్నానపవిత్రుల జనములం గన్నంతసే మేలగున్. 39
- క. సులరము సురపతిలోకము, సులరము శక్తిలోక మవని సుర విను గంగో
 జ్వలతిరమరణలాభము, సులభము గాదండ్రు ముక్తి సుభకర మగుటన్. 40
- గీ. బాహ్యవీర్యగర్భవం జనితమకర, మత్స్యకూర్మాదిజలజంతు మండలంబు
 వెండియును మాతృగర్భప్ర జేతభేద, మనుభవింపక చిరసుఖ మనుభవించు 41
- మ. గతజన్మంబుల నెట్టిదవ్యతపముల్ గావించెనో యెట్టియ
 ద్దుతతత్త్వంబు బొనరించెనో సురసా త్పుణ్యోర్మికాలాలసం
 తతిభేదవృద్ధభృంగగానవిలస దాజీవరాజీసమం
 చితడోలాపటరీవిహారసుఖం త్తీమత హంసావగుత్. 42
- క. గంగాతీరనివాసులన్ యతుల భి మృత్యులం గాంచి ప
 ర్వాంగంబుల్ భువిసోక మ్రొక్కి ఫలదు ధావాదులన్ భిక్షు భ
 క్తిం గావించినపుణ్యవంతులకు నీ ద్ధిందున్ సుఖంబుల్ పలిం
 మం గోహృత్ తుది విష్ణులోకము లభిం చున్ మోక్షునిమేవమె. 43

- క. ఘనపరిమళమిళితాంబుజ, వనంబు సేవించునుభుప ధన్యమృతందం
బున విడువక భాగీరథి, ననువర్తింతుడు మునుషు ధన్యమృతందం. 44
- గీ. ప్రబలతాపరియాగ్నితా పంబు మాన్య, నొందుభేషజ మున్నదే యార్వియందు
జారుధావశ్యజితకర శృంగద్రకిరణ, నికర మగుజాహ్నవీజలం బొకటిదక్క. 45
- గీ. తల్లి తివిజగం ధనము భాగీరథి, విమలవిద్య జాహ్నవీ పీఠం
తోడునీడ గగన ధుని మానవుల కల్ల, దెలియ వినుము ధరణి దేవతలక. 46
- క. రాజవంబులుఁ గలువలు, జాజులుఁ దులనీదళములు సంగమగవిరులున్
యోజించి జమ్మకన్యం, బూజించినవారు దివిజ పూజ్యులు విప్రా. 47
- క. గంగాస్నానపరాయణు, లం గనుగొని దూరముగఁ దొ లంగుదు రతిభీ
తిం గాలకింకరులు తమ, కుం గీడు జనించు నంత కునిచే ననుచున్. 48
- గీ. మాడుక లలగంగ గంగను జూడఁదేని, అర్థివో జాహ్నవిని దీర్ఘ మాడఁదేని
కోరి గంగాజలంబులు గ్రోలఁదేని, కలుగనేటికి దల్లుల కడుపుచేటు. 49
- గీ. మూర్తి నలరుభగీరథు కీర్తివోలె, మదనరిపుమాళి మల్లికా మాలవోలె
సాంపుడిసింప బాటు ని లింపఁజేసి, భక్తి జూచిన ప్రజకేమి బ్రాహ్మిముక్తి. 50
- గీ. కీతలము లయ్యుఁ దమయందుఁ జేరి మనుగూ, నదులపాఠిక మనుకానముదహింప
వతికతోరానలజ్వాల లగుదు జెలుగూ, లలితగంగాతిరంగజా లలియలనఘ. 51
- చ. తుటుములు గట్టి మింట విబు ధుల్గొనియాడఁగ జాహ్నవీరతిం
దటుకునఁ బ్రాణము ల్విడుచు ధన్యుడు ముక్తి పరిన్ నరింపువో,
బటుగతి మ్రోయువాద్యముల భంగిఁ జెలంగు నభంగురస్వన
స్ఫుటవిలువద్ద్యసింధుకుభ నూచకవీచిఘటాపహాస్యముల్. 52
- సీ. అనవరతాధ్యాప కునికన్న నెక్కుడు, జాహ్నవీస్మరణంబు సలుపువాడు
భాగీరథీతీర భాగంబున వసిండు, వోమఁ బోలదు నుకేం దునిగజంబు
గంగఁజెంగట నొక్కఁ గన్వ విప్రని కియ్య, నది మేరుగిరితుల్య మై ఫలించు
తిలమిఁద సురనదీ జలించువులు భక్తి, జలికించుపురుషుండు కననిభుండు
- గీ. కోటిజన్మార్థి తానంత కోటిదురిత, కూటకుభరవిపాలవా కుంతకులిక
ధారయగుజాహ్నవీదేవి భూరిమహిమ, నలువకైనను వచియింప నలవియగునె.
- సీ. గంగ నుద్దేశించి కదలి బర్హినియాడు, యోజనంబులు చను నుత్తమునకు
గంగావగాహంబు కతనఁ గల్గుఫలంబు, సమకూరు స్వకా స్త్రప్రపవీర

యెత్తును గంగకుఁ బోదు * నెత్తును గంగను జూతు, నని యెల్లవేళల * ననుకరించు
 జనుడు సాక్షాత్తువాఁడ౯ర్థముఁడు మర్త్యుఁడు గాఁడు, పంచమా మియ్యెడఁ జెందవలదు
 ఆ. తె. పులపుణ్యశ్రీర్థ * పకలపుణ్యక్షేత్ర, ములు ఫలిండుఁ బుణ్య * ఫలము దొరకు
 వేద్యునిర జాహ్ను * వీరుభసామకీ, ర్తనముఁ జేయునట్టి * చెనఁటికైన. 54

ఉ. మారితభక్తి విద్రుకుల * మాధికి నొప్పుగ గంగచెంత గో
 దానము లాచరించినవ * దాన్యుఁడు దివ్యవహుసమేతుఁడై
 మామఁ జంద్రమండలప * మానవిమానము లెక్కి వెల్పులా
 కాని మిచ్చ నేగు దను * జాంతకువీటికి ముక్తిపేటికిన్. 55

గీ. ధాతిసురునకు గోచర్య * మాత్రభూమి, గంగచెంగట దానం బొ * పగుదాత
 యభిలనిర్జరలాకపా * భూనభూతి, బడసి తర్వాత నిర్వాణ * పదముఁ గాంచు.

క. కవితురగరథపదాతులు, ధరణీదేవుఁడు గంగ * దిరి నిచ్చినభూ
 వరుఁడు రవిబింబకతభా, సురయానము లెక్కి తిరుగు * సురలోకములన్. 57

ప. మఱియుఁ గన్యాపాలగామివనింగ దానంబులు గంగాతీరంబునఁ గావించువారు
 కృతికృత్యులై యక్షయప్రణాళికంబు లనుభవించురు. రక్షిరచితకాంచనభూ
 పజాంబరతిలకండులధాన్యదధిపుష్పపురక్షిరగుడపాయసభక్ష్యఫలకర్పూర సుగంధ
 చక్రప్రపాదుకాశయాస్పదాశిమహాపదాగ్రంబులు దానంబునేయుమహాత్ము లపమృ
 త్యువర్జితులై పుత్రప్రపాతశివహితులై చిరకాలంబు పకలభోగంబు లనుభవించి శరీ
 రాంతంబున యశేష్ఠంబు లగునూర్వలలోకంబుల నధివసించురు. గంగాతీరంబున
 నొక్కనొక యుపనవించినవానికి ననేకరాంద్రాయణవ్రతఫలంబు సిద్ధిండు. జపతపో
 యాగదానధర్మంబులు మోక్షకారణంబు లగు. జాహ్నువిచెంత నొక్కపాణిగాయా
 మంబుఁ జీసినసుకృతికి దురన్నుడుష్పృతిగ్రహవోషంబులు నశించు. చిత్రకున్ది సంభ
 వించు. 58

గీ. పర్వజోత్తమ కేవల * పార్వతౌము, దైవతౌపురాంతకస్వామి * యథ్థివోడ
 దాననోదకమూర్తి యా * దేవి నింగి, నుండి రాఁదాల్చుడే జలా * మండలమున.

క. తెలునమరఁగ మూడుపథం, బులఁ జని ముట్టాకములకు * భూషణ మగును
 జ్వలముక్తి ని యాదేవిం, గొలుచునతఁడు ధన్యుఁ డభిల * గుగరక్కనిధి. 60

క. కుపితకపిలమునికాప, కుపితాంగులఁ గలువయెరుల * పగరాత్మజాలన్
 గృహజూచి గంగ మురరా, జపదమ్మలఁ జేసె దనదు * జలనీకమునన్. 61

సౌఖ్యమాశ్వాసము.

31

- క. కలితగతిన్ విష్ణుపదము, వలనన్ రవిమండలంబు ♦ వలన సువర్ణా
వలమువలన హరువాదల, వలనన్ హిమగిరికి గంగ ♦ వచ్చెన్ బెలుదన్. 62
- క. మనసున వామి-వఁ గ్రియచే, నిశముఁ దను నమ్మి కొలుచు ♦ ననఘాత్ములకుం
బునరావృత్తివివర్జిత, సవాతనస్థానలాభ ♦ సంపద లిచ్చున్. 63
- చ. అనఘదరికి యేనెటుఁగు ♦ నంత వచించిరిఁ గాని జాహ్నువీ
ఘనగుణవైభవం బదియ ♦ గణ్య మనంతము మేరురత్నముల్
వనిధివారిండువులు ♦ వారక యెన్నఁగవచ్చు జహ్నునం
దనిగుణము ల్గణింపఁగ వి ♦ భారకు శేషునికైన శక్యమే. 64
- క. అనినుర శేషు పీఠన్, వివరించినయట్టిజాహ్ను ♦ వీశుభగుణవై
భవ కునిశంబు వచింపుము, ప్రవిశదగతి వాక్యలోన ♦ భక్తి దర్శిం. 65
- క. శేషమెలర్చఁగ నటువలె, శ్రీజాహ్నువిఁగొల్పితేని ♦ సిద్ధుఁడవై వి
భ్రాజితగతి ముజ్జగములఁ, బూజార్లుఁడ వగుదు సుఖముఁ ♦ బొందెదవనఘ. 66
- గీ. కడఁగి వేదోక్తనిజధర్మ ♦ కర్మనిరతుఁ, దగుచుఁదన్ను భజించుచు ♦ హానుభావు
చిత్తపద్మముఁ గృప వాధి ♦ జించిగంగ, యతనిఁజరసాఖ్యుఁజేయుధ ♦ రామరేంద్ర
నీ. అని యట్లు గంగాను ♦ హత్వి మాద్విజానకు, వివరించి యాసిద్ధ ♦ వృషభుఁడంత
శాకాశగతి నేగ ♦ నయ్యవనీసుర, ప్రవరుండు నియతాంత ♦ రంగుఁడగుచు
గంగను నేవించి ♦ క్రతురిపోదానాద్య, శేషసాధనములఁ ♦ జెందతాని
గతిఁగాంచెఁ బాండవా ♦ గ్రజ నీవు నడ్డేవి, భజియించి పరమశుభంబు నొందు
- గీ. మని పరికి కాంతవ్రుఁ డిట్లు ♦ లనియె జాహ్ను, వీస్తులిపమేతమైనయి ♦ వ్యిశ్రుతేతి
హాసరత్నంబుఁ జదివి ♦ నధికభక్తి, వినిన రుజులును దోషంబులును దొలంగు. 67
- చ. అనిన విని ధర్మనందనుండు మందాకినీనందనునియపదేశంబుచొప్పున గంగాసంసే
వనం తాదరించి తత్పుణ్యానుభావంబున నిర్మలాంతఃకరణుండై యశ్వమేధాదిమ
హాయజ్ఞంబు లనుష్ఠించి చిరికాలంబు సాగరవేలావలయితధరిత్రీమండలం బేకళ్ళ
త్రింబుగా నేలి యంతంబున ననంతపుణ్యలోకారోహణంబుఁ జేసె. కావున జా
హ్నువీభజనపరాయణు లగువారికి ధర్మాధికామమోక్షంబులులభించునది పరమాగ్ధం
బని నూతుం డుపదేశించిన వాక్యించి సమంచితవాక్తోత్కర్షసమున్మీలనకలవాస
మాచేశితమనుకొనెత్తె శానకాదిమనీంధ్రు లకగ్రభకునితో నిట్లనిరి. 68
- గీ. అభిలజగదేశపాదవి ♦ యనఁగఁ బరగు, జాహ్నువీదేవి యెటువలె ♦ సంభవించె
విమతగుణకల యెటువలె ♦ విస్తరిల్లె, జెలియఁబలుకుము సాధున ♦ స్వలుఁడవీవు

- వ. అని యడిగిన దొర్లి నారసునకు బ్రహ్మదేవుండు వక్తాచించిన తెరంగు విశేషం 71
 గించెద వినుండని యిట్లుఁ జెప్పందొడంగె.
- గీ. కలఁడు నిజబంధుజనమనఁ కమలభువని, కానకరణవల్లభఁ జగన్మహాపతి 72
 తాపతిపనవిలుప్తాఁ ఁ తారకుండు, తారకుండు డనుపేరిటిఁ దనుజరాజు.
- వ. అద్దానవుండు పెద్దకాలంబు తపంబుఁజేసి పెంపువడసి గర్వరిబుకొంది మూడులో
 కంబులకుం గీడుసేయఁడు నిరపరాధులగుమునులను రాజులను కథించి దిక్పాలకుల
 క్లుగొల్పెట్టి పెట్టిదంబుగా విజృంభించి నొంచిన నిర్వహింపఁ దోచక వేలుపులు
 చీకాకుపడి చింతించి యార్త్రతాణపరాయణుండు వాతాయణుండు దక్క నొక్క
 రుండు మనలకు కరణ్యుండు లేడని నిశ్చయించి యక్కఱదాసముద్రునిఁ గనుం
 గొని విన్నవించు మని కదలి షీరసాగరంబు దాసి. 73
- మ. కని యంద్రాదిసుపర్వ లయ్యెడఁ కనఁ తాదండవీర్యామహో
 భవగాత్రున్, శరదందుబింబవదనుం, బద్మాక్షతాకున్, లస
 ద్వనమాలానిర్వికవత్తు, దిక్కరికరోఁ దంవచ్చుజాన్, దివ్యదం
 దనలిప్తాంగు, నుదారభూషణు గృపాఁ ధారున్ రమావల్లభున్. 74
- గీ. ఇట్లు సేతోత్సవముగ లఁ క్షీకుఁజూచి, భయమువిడిచిసుపర్వలుఁ ప్రమదమొంది
 సాగి ప్రణమిల్ల వేచి హస్తములు మొగిచి, వినుతులొనరించికవిన్నవించిరిట్లు.
- వీ. ఓకృపాసాగరఁ యోధక్రవత్సల, యోజగన్నాయకఁ యోశరణ్య
 మముఁ బోంక బూనవేఁ మత్స్యవతార మున్, పరిహరింపవై దైత్యఁబాధ రెల్లి
 వసురలపాలయ్యెఁ నమరులరాజ్యంబు, జేతేజలంబులుఁ జెలఁ బడిరి
 తలమంచిపాలునీ యలజడిఁ దొలగించి, వైచి కావకయున్న వాడ వేమి
- గీ. యెంచిమాడఁగ మాకుఁ బ్రాపెవ్వరింక, దీనులకు వేల నీకన్నఁ దిక్కు గలదె
 కడఁగి మాపయి మును నీకుఁ గల్గకరణ, నేడు మఱచితె గోవిందఁ నీరజాక్ష.
- క. అని సురలు విన్నవించిన, విని పంకజవాళుఁ దిట్టిఁ జెత మికిత్రుడె
 వ్యనిలనఁ బొడమె నాక, ద్రవజాతాఁగింపుఁ జనినఁ దద్దయు వేడగన్. 77
- గీ. తారకుండు నొకదుప్తఁ దైత్తియఁ దథిక, బలపరాక్రమజనితదఁ ద్వుమనఁ గెరలి
 ప్రాణములతోడ నుంచినాఁ దమరవరుల, వానిఁజెగటార్చిరక్షింపఁవలయుమమ్ము.
- క. అయ్యసుర గెలువఁజాలము, కయ్యఁబున మేము; వాడఁ ఖండితబలుఁ దో
 యయ్యా! యూచరనీజము, లయ్యెక్ వానియెడ నెట్టి యత్నమురైవన్. 79

ప్రథమాశ్వాసము.

51

- క. ఆని చెప్పిత మాధవుఁ డి, ట్లనియెన్ మీవంటివారి కారక్కసు మా
 గొప్పని నిలువఁ దరమె యరమున, వినిపించెద వాని గెలుచు * పరువి మీకున్. 80
- గీ. పదిదినంబులలోపలి * బాలకుండు, గాని తెగటార్చఁగా నోపఁ * దానికాటు
 నట్టిబాలుఁడ నగుచు నే * నద్వితాత్ముఁ, దొడఁగి రణమున నెదిరించి * తుముచేసె.
- క. వావలన నిట్టిబాలకుఁ, డేవెరవుల నైనఁ గల్గఁ * దిత్తటి మఱి మీ,
 కావిర్భవించు బాలుర, కావిధిఁ దీర్చుంగ నెట్లు * లగుఁ దెలుపంగన్. 81
- నీ. ఆపుర మేళవీ * ర్యంబువఁ బొడమిన, బాలుండు తారకు * నోలిఁ గెడప
 నోపు జితేంద్రియం * దూహింప నభవుఁ డా, యనకుఁబుత్రోత్పత్తి * తుగుట యెరి
 కావున నిమ్మచో * కార్యంబునకు యోగ్య, మైనయత్నంబు నే * యంగవలయు
 నని యుపదేశించి * వారి తిరోహితుఁడైన, నచ్చోటుఁ బాసి యిం * ద్రాదిమరులు
- గీ. చని మునులతోడఁ గూడి మం * తనమొనర్చి, వారుఁడమరునుజనిహి * మవన్న గేండ్లఁ
 గాంచి భక్తి నతండుగా * వించునర్చ్య, పాద్యపతా * రవిధులకుఁ బ్రమదమొంది.
- ఆ. పర్వతేంద్ర సీకుఁ * బరమకళ్యాణకా, రణము మాకు గురుత * రప్రమోద
 కరము నగుప్రకృప్త * కార్యంబుఁ దెలుపవ, చ్చిత్రిమి దాని తెఱంగుఁ * జిత్ర గీంపు.
- వ. దక్షప్రజాపతిపుత్రిక యైన సతీదేవి వాఁబరగుపర మేశ్వరుని తిరుణ్ణీలలామంబు మున్ను
 దనతండ్రి చేసినయవమానంబు గారణంబుగాఁ బురస్కరించుకొని నిజశరంబు యో
 గాగ్నికి నాహుతిఁ గావించె నమ్మహేశ్వరి సీకుం బట్టియై వెండిగట్టునట్టుగాఁబర
 గుజగజెట్టిని వరియించి మనకుం బరమానందంబునేయు లీలాకృప గీంపు ప్రసంధయు
- లజ్జలక్ష్మీ సరస్వతీ మేధాశ్రద్ధాసిద్ధివిద్యాకీర్తి తుమాద యానీతికాంఠిస్వరూపయు న
 గునమ్మచోదేవిం బుత్రిగాఁ బడయువని దేవతలు మునులును బలికిన హిమవంతుం
 డంతిరంగంబునం దరంగిరింబగుహతోత్కర్షణంబునం బొలిచె. నతనిప్రియపత్ని
 మేనకాదేవియు నానందం చినుమడింప నాజగత్పాతృకం గూఁతుం గాఁబడసిమీఱు
 హితం బాచరించెద నని పలికె. పురందరాదిబృందాదరులు యథేచ్ఛం జనిరంతి.
- క. విశ్వరథరథపక్షి * గర్భిత యగుసుకవికవిత * గతి లోకముఖా
 విర్భావకారణముగా, గర్భిణియై మెఱసె మేన * కాపతి మిగులన్. 86
- క. అలివేడికిఁ జనుముకుల్లు, నలుపెక్కె విలాసవతికి * నవనవలరీ
 దళములగఱిఁ బాండురరుచి, నలరెం జెలువమరు చెక్కు * టద్దము లంతిన్. 87
- అ. బ. మందగమన యనెను * మాట నిక్కముగాఁగ, నడలుజడనుపడియై * నశివముఖికిఁ
 గించు లేదటండుఁ * బలుకంగ నోగ్వని, యట్లు నడుము సరికి * నదనమయ్యె. 88

- క. పటునీలకాంతులఁ బరి, స్ఫుటమై నూగారు సాగఁ జూడరికి రకవా
కటకాదిభూషణములు, తిలకభారము లయ్యె హిమనఁ గ్రహేయసికిన్. 89
- చ. జగము నృజింపఁగోరె, దనుఁ జప్రతతిం దునుమం దలంచె, దే
వగణము నెల్లఁ బ్రోచుటకుఁ బాంధ నొనర్చె, నిజవృత్తాళి కిం
పుగ భువనాధిపత్య మిడఁ బూనె, వధూమణి గర్భసేమసాం
పుగ నభివృద్ధిఁ గాంచుకకిఁ భూషణుడేవిమహానభావతక. 90
- క. నిట్టూర్పులు దఱుదయ్యెను; గట్టులదొరకరికికరికిఁ జన్నులయందున్
రెట్టించె ధవళకాంతులు, పట్టుగఁ గనుకైప్ప లలపఁ భావముఁజెంచెన్. 91
- చ. ఇట్లాదికత్తివి గర్భంబునంబూనిన పేవకామహాదేవికి నవమాంబులు గడచి నశనూ
మాంబునం గొన్నిదిసంబులు చనునంత. 92
- మ. జనియించెన్ గ్రహపంచకంబు పరమాఁ జన్మస్థానగండై శ్రయీ
తనపంపరగ్గము లేక భాగ్యవిభవోఁ తగ్గిర్చులు మాచింప శో
భనగ్నంబున కైలరాజాపతికిన్ఁ బ్రసన్నుండభాండావభుర
తనగర్భంబునఁ దాల్పుబాల జగదుఁ త్యాసంబు సంతిల్లఁగన్. 93
- సీ. గంధవాహనులు నుఁ గంధంబు వెదజల్లె, గుభులనఁ దేవరుంఁ దుభులుమొఱునె
కుసుమవర్ణంబులుఁ గురిసె మేధుంబులు, దిక్కులు మిక్కిలిఁ తెలివి నొండ
రంభాదిసురవధూఁ రత్నంబు లాడిరి, పాడిరి గంధర్వఁ పద్మముఖులు
విమలనిర్మలములఁ విలసిల్లె నదులెల్ల, వజ్రమితాదగ్గఁ పంబు లలరె
- గీ. మరలం నిర్భరసంతోషఁ భరితు లైరి, మానిహృదయంబు లానందఁమయము లయ్యె
సౌభ్య మొదవెఁ జరాచరఁ జంతుతరికి, కైలకన్యావతారవాఁ నరమునందు. 94
- చ. ఇట్లు లీలావిగ్రహధారిణి యగుసర్వేశ్వరికిఁ జార్యుతి యనియు నుమయనియునువా
మకరణంబు గావించి యనేకప్రకారంబులం బ్రకంశించి యనుచానందకందశిత
హృదయావరిండులై యరవిందానవాదిబృందారకులు నిజమందిరంబులకుఁజని రంత
నయ్యెవలబాలయు బాలవంద్రరేఖయుంబోరె దినదినప్రవర్ధమానయై పూర్వజన్మ
భారవాచిశేషశంబున శేషాహిభూషణుం దనజెందంబునం బొందుపఱచి యంతరం
బు మొదలగు దిగభారచరచారవిందచింత వాచ్యుతరసాపాదననిష్ఠాగరిష్ఠయై తత్రిం
పును. 95
- గీ. బంతు లాదును సక్తియలఁపాట వినుదు, వేడగఁ బాడుదుఁ జెయలకుఁ విందులిడుదు
నగు ను నయ్యాల లూగుదుఁ నగతిమాట, వెక్కుకొల నిల్బంగిఁ వెఱుగుమండె.

ప్రథమాశ్వాసము.

- గీ. చారుతరతనులతికావ ధంతకాల, మంగలావణ్యసింధువ ధ్రుగమలు
రాగజలధివిధూవయా ధరంభవేళి, నగతనూభవవయావ ధవరబుల కెండె.
- గీ. హరమనోధైర్యధన మెల్ల ధనవహింపఁ, బ్రబలయత్నము గావించు ధవంతకా
తనగ్రహణ సహాయమై ధతనయతిమిర, బృందమనఁ బొల్పె ధవరంబులిందుముఖి
- గీ. వనజగర్భనివరం ధబున నిష్కలంకుడై, పాదమివళి యనఁ ధబాసఁగె మోము
తాయణ్యమరుకాగ ధధారఁ బట్టినమనో, జానితూపు లనఁగ లో ధదనములమరె
లావణ్యదుగ్ధాబ్ధి ధవాదిర్భవించిన, లలితశంఖం బన ధగళము వెలసె
పంచశయంబు గా ధవించినపాదకంత, పాశంబు లనఁ బొల్పె ధాహులతలు
- గీ. శివసూక్తయనతిక్రియో ధచితములైన, కనకగీతలన వర్తుల ధస్తనము లలరె
చారుశృంగారరసపూర్ణ ధసరసి యనఁగ, నగతనూజకు విలసిల్లె ధవాభిచిలము. 99
- క. చారుదికాకరికరధి, కాకి-హో(వా)రంబు లగుమఁ ధగదశికాండా
కారక్రిచోరములై, భూరిమృతి మూరు లమరె ధవవశేష్యరికన్.
- క. ముక్కంటికె గెలువఁబూనిన, చక్కరవిలుకానికరక ధసంబులై పోలెన్
జక్కనిసిక్కలు మెఱసెను, మిక్కిలి జిగి పిక్కిటిల్ల ధమీనక్షణమన్.
- గీ. పద్మములు పారవ్రీపాద ధపద్మములకు, నోడఁ గాఁబోలు నటుగాక ధయున్న నేల
పూను విస్తీర్ణపత్ర ధసంతానసంగ, తాళిమలకైతవమ్మన ధనవయశంబు. 100
- క. అభిరుతనూక్తుపల్లవస ధహాయము లైనవిష్ణుప్రమానమూర్
ప్రథగలపారవ్రీతదకణ ధపద్మయుగంబున ధోవాటించిరా
లభయమునన్ మహావనము ధలం బడి ధంగము లండఁ బంకజ
ప్రభవునకైన దుస్తరవి ధపత్నరముల్ (బలవద్విరోధముల్)
- గీ. కనకతాటంకకంకణ ధకటకతార, హారమణిమేఖలాద్యలం ధకారములకు
తైలకన్యాంగకములు భూ ధమణము లగుచు, లలితలావణ్యరసమయ ధలక్ష్మికైలఁగె
- గీ. ఇవిధంబునఁ చారుణ్య ధమెసకమెసఁగ, నవ్యభూమణి యమరక్తి ధనిగ్నటిల్ల
నిందుకేభరుడెందంబు ధనంబు నిలిపి, యుతరకృత్యము మఱచెఁ ద ధదేశనిష్ఠ. 101
- గీ. అట్టియొడ గట్టురాయని ధపట్టిఁజూచి, వినయవినమితగాకురై ధవిబుధు రెల్ల
నమ్మనీవమ్మ హేళ్యుఁ ధవాదిదేవు, విశ్వపతిఁగూర్చి తపముఁగా ధవింత్ర మనితి.
- క. అమ్మాట కమ్మానిని సంతసించి.
- గీ. శీతమహీధర ధశిఖరభాగంబున, నక్షత్రంబున ధనధివసించి
శత్రుపాదములపైఁ ధజిత్రంబు గీలించి, యశ్వంతినియముక్కు ధకాంగి యగుదు

100

101

102

103

107

కిరవాతాశపః • హతవృధః ఫీఠి, వాందక యాఃకలి • నుతిలగోనక
మునులకునమ్మకం • బుగః చార్వకీదేవి, పాధునిష్ఠః దశంబు • సలుపుడుండె
ఆ. వ. నట్టియొడ నిలింపు • లండఱు నొక చోట, గూడి పకలలోక • గురుడు కివుడు
యోగనీధి విగత • రాగుడై యిత్తు డున్న, వాడు వనిత నెట్లు • వాంఛనేయు.
గీ. పాదుడు పార్వతి నాచ్యహ • మయ్యెనేని, వారికిజనిండుసుతుడుడు • రావరబలుడు
సురలభయ మెల్లఁజేయఁద • త్తుకునివలనఁ, బ్రోద్దవాడివిఁజేకట్లు • పాలియుమాడిరి
వ. కావున నిఖిలబుద్ధి మృఖసుఖకారణం బగునికార్మర్యంబు నిర్వహింపంజాలినపదుర్థం
డెవ్వండు గల్గునో యని యనిమిషులు విచారించునెడ దేవగురుం దందఱుం జూచి
కుసుమశరప్రయోగానువప్గల్భత్రలోకవిజయలక్ష్మీనికేతనుం డగుమకరకేతనుఁడ
ప్పని దీర్చ నేర్పఱి యగుఁ జిత్రజం డెత్తి యిత్రజీ మురిముల్గి-మొత్తంబులు హ
త్తించిన నత్తప్రాచనవత్త యనిచిత్రంబు మెత్తవడి కత్తరపాటు నొంది యమ్మత్తకాశ
నిపాత్తుఁ గోరు నెట్లునీలలోహితుం డవ్వరాశోహ నాచ్యహం బగు వాధిగవంతు
లేజంబున నగరాజి నూజయందు మదయించినకుమారకుండు తారకాసురునకు మార
కుం డగు నట్లుగావునం గంతునకు ననంతలతాంతవాసనాసంతోషితపకలజనస్వాం
తుం డగునపంతుండు పహతరుండై భనుట మేలని గురుం దుఃపదేశించిన విని యిది
య కార్యం బని మెరునం దలంచిన.

110

చ. కనుగొననయ్యె నయ్యెడ జ • గంబులు గెల్చినబుల్లిదుండు తి
య్యనివిలుఁ గమ్మచూపులును • హస్తయుగంబునఁ బూని మీనకే
తనము చెలంగ చాచిలుక • తిత్రదీకెందలిరాకులేపై
గోనబుగ నెక్కి-మొమ్మఁ దన • కూర్మిపథుండు మధుండు తోడుగన్.

111

గీ. వైత్రేణింగునఁ దమమోల • నెలమి గదుర, నలరువిల్లుడు ప్రాంజలి • యగుచు నిలువ
గారవంబునఁ బూజించి • కార్యఫలజి, బూపగుచ్చినచందానఁ • బొపగఁ జెలిపి
గీ. కమ్మధూపుల హరునిచి • త్రమ్మఁ గరగఁ, తేజి పర్యతకన్యను • కివుడుపెండ్లి
యాడునట్లు ఛటించి ప • మస్తలోక, ములకు మేలొనరింపుము • మోహవాంగ
క. అవి వేడిన నుత్సాహము, మనమున ననలెత్తుచుండ • మదనుండు వశం
తుని గూడి పురాంతకువై, జనియెక దావాగ్నిమీఁద • కలభమునోరెన్.

114

చ. అభిభటమంకృతుల తుకహ • యస్సుటమేషు లుచాత్తమత్తకో
కిలగజ్జునిహితంబులు నొ • గన్ విరహిప్రభయం బొనర్చయ్య

- మలయమరుత్తుధాంతుమధు • మంతులఁ గూడి రశీశ్వరుండు రా
చిలకమామాయి నెక్కి నడ • చెందిత్రరాంశకుమీద మధ్యతిన్. 115
- వ. ఇట్లు సుపరివాదుండై జగదేశవీరుం డగుమారుండు కదలి చనువారెడఁజేర్చితింబున
నిట్లు చింతించె. 116
- సీ. పరమేశుఁ ద్రిభువన • గురునిఁ బురాంతకు, నిష్పంగు నిర్మల • నిటలయను
వేరితిఁ గెలుతు నే • నెట్లు వశ్యునిజేతు, నమరుకార్య మె • ట్లాచరింతు
కమలపత్రికాంబు • కణముదందంబున, నల్లంబు కడుఁ దల్ల • డిల్లఁజొచ్చెఁ
గాలాన్నిడుగుని • మ్రోల నిల్పుటయెట్లు, కొఱవనిఁ దలగోకి • కొనఁగనగునె
గీ. సకలజగముల గెలుచువా • పాయకములు, దక్షిణాగవిరోధిచి • త్రంబు గాఁడి
వాఁడెమెఱసి కరంగించి • చలపుగొలుపఁ, (జాలఁగలవాకొగ్గ) నాకీర్తి • జగముపొగడ
రా. ఏలా వట్టివిచారముల్ సలుపఁగా • నీకానుపై నెత్తివ
పాలాయంబుగఁ బాఠాపంకట మగున్ • వ్యర్థంబుగా దమ్మహ
కాలన్ దగ్గఱఁబోకమామట దగుం • గాదన్న ఫాలాంబుకా
(భీలపోజ్యంకీలికాని) చయసం • పృక్తాంగునిం జేయఁడే. 118
- క. నను వెల్పు లేల వేడియి, గొనకొని నేనేటి కియ్య • కొని వచ్చితి ని
పుని కిట్లు వచ్చి మదిఁ జెనఁ, గినవెరపున మరలి చనుట • కీర్తికరంచే. 119
- అ.వ. దేహమైన విడిచి • దివిజాలకార్యంబు, నిర్వహింతు ననుచు • నెమ్మిత్తోడ
గడఁగి కదలె వేసి • కన్నులవేలుపు, తపమునేయుకడకు • దర్పకుండు. 120
- అ.వ. మదనుఁ దెట్లు శివుఁ • మమత నొందించునో, కార్య మెట్లులగునో • కాంచనలయ
నందు సురలు శంక • రాశ్రమం బగుమఁచు, గొండఁ జేరి మింట • నుండిరపుడు.
- క. వినుఁ డిది పరమాశ్చర్యము, మనులార, సుపత్వ లభ • మన నిల్చి హరుం
గనువంశలోనఁ జెనకిన, మనసిజఁ దాడుద్రుకంటి • మంటల నణఁగెన్. 122
- వ. ఇట్లు ముక్కంటికెరికిమంటలం బడి మిశుతవడుపునం బొడియెయున్న వెడవిల్లునిం
బొడఁగాంచి భయనిచ్చులులై బలభేదిమొదలగుదివేకను లాకసంబున నుండి. 123
- గీ. పిత్రరాంతక యోధుద్రి • యోధుమేళ, యోధులూహలభంజన • యోధరణ్య
తారకానుజవేరితా • ధలకుఁ జిక్కి, వేగుచున్నట్టిమనుఁ (నోవ) • వేక్కుపాల్కె.
- వ. దేవా నీవు ప్రసన్నుండవై పార్యతిఁ బరిగ్రహించిన నెల్ల దేవతలకు నుల్లంబునం బ
ల్లదనము వాటిల్లు నీవీశ్వంబున వహార్యకన్యకుం గల్గినకుమారుండుఁ పుంధారకమార
కుండుగు.కాకకుం దెట్లాన్య చెకలలోకంబులకు వానందంబు నొందెడింకు నని. ఘా

లంబులం గేలుడమ్ములు గీరించి వేలుపు రెల్ల బ్రాహ్మించిన నట్లయగుంగాక యని కనుగొంచి.

125

- సీ. శంకరుం డంతట † సంతోషభరితుడై, సప్తర్షిచంద్రుల † సంస్కరించి
రావించి సత్కీర్తి † గావించి గిరిపార్వ, భౌమునిపాతిక † బంచి తనదు
సంబంధముఁకు † † ర్నంబున నుప్పొంగు, నతనిభాగ్యమునకు † నాత్మ మెచ్చి
పద్మజపద్మాక్ష † బలకానవాదిదే, వరలకు లేఖలు † వ్రాసి పంపి
- గీ. యక్షగంధర్వసిద్ధి † ద్యాధయలను, దగినవర్గిగడల రప్పించి † జగమురెల్ల
మెచ్చ వైవాహికాత్మనం † విభవించి, యుచితభంగుల మెలంగుచు † నుండెడివ్రాదు
- త. హిమవంతునియొప్పొప్పుప్రపురంబును రంభోర్వశీమేనకాదిహ్వగీర్వాణగణికాసమావృ
లాస్యప్రసంగసంగతంబును, నభంగురోత్సాహ సంపన్న కిన్నరగంధర్వకురింగనయనా
సంగీతభంగీసముజ్జ్వలితంబును, కాహళేశంఖభేరిమృదంగవీణావేణుపణవగోమూఘా
ద్యనేకపృథ్వీవాద్యఘోషసంపూర్ణంబును, గలక భవకాన్యగాధిపందనగౌరవగాలవ
భృగుభరద్వాజమరగిందేయమాండవ్యమంకరాదిఘనమునిగణసంఘోభితంబును, మే
రుమండలచంద్రగంధమాదనమలయస్సముఖబంధుజనసంకీర్ణంబును, నయంధత్వనూ
యాసాదితీర్థిలాపామద్రాప్రభృతిపుణ్యాంగవాసమాదరితమంగళాచారసమంజసం
బును, నత్రంకపాదభిశుభభిశేషశతసహస్రసముల్లంఘిత తారకాపథంబును, నవనవ
ప్రసాధనక్రియావిశేషభూషితాశేషగోపురప్రాకారప్రాసాదహర్మ్యాదిగృహతాజ
విరాజమానంబును, హిమాంబునమ్మిభిరకలితకస్తూరీపంకవిలిపదిపణిరాజమార్గస్థలక
ల్పితరంగరంగతగ్రూర్నరంగవల్లీసముల్లసితంబును, సకలజన(నా)సాపుట్రీప్రియబంధు
బంధురసర్వతోనిశీప్రనితాంతవాసనాసనాధసముద్యేలకాగురుధూపధూమమాలికా
పటకాదంబినీసమాశ్రితసభోంగణంబును అనల్పకల్పనాభుళలకల్పిజనవినిర్మితవిచిత్రచిత్ర
కలవాసమునీలితకాతకుంభకుడ్యభాగాభోగంబును, ప్రత్యగార్ద్రావారపార్వసరిగద్ద
శుద్ధసువర్ణకదలికాస్తంభసంభారంబును, వివాహసంభారసమానయనజాగరూకమి
హికావలరాజభృత్యసంతోషభరితమహాకలధానమేరురంబును, సంకప్తకాండన
యయస్తంభాదిసంధాననికాయకాయ(మాన)సంధానికముక్తావతానసంతానసంయోజ
ితితమదాయణకిరణస్ఫురణచారణప్రవీణప్రకటపద్మరాగమణితోరణరమణీయంబును,
అమానసంతానతరుణుసుమచామస్తోమసుందరకేళీమందిరద్వారంబును, భద్రకరవిద్రు
మప్రవాళబద్ధమంజునీమంజులభాసురోకిరకాయమానభృత్యభిరామపర్యంతభూభాగం
బును, వివిధానర్వ్యమణిమయాభరితగంధమాల్వానులేపనవిచిత్రనవనాలంకృత నికృ

ప్రతిమమండితంబును, పకలపాణిమానసమహోన్నతానందసందోహసంధాయ
కనవోత్సవంబును నగుచునుండె నక్కడఁ గైలాసంబునందు నిందు శేఖరుండు వివా
హసన్నాహసముచితవర్తనుడై యున్నంతి.

127

క. సురపతిముఖ్యక్షిప్తులు * సాంపెపలార వధూపమేతులై
తరుణితరంగ-బింబసమ * ధామవిమానము లెక్కి వచ్చిరా
మరధరణీమహాప్రసవ * మాల్వసుగంధభరామయాతలం
భరనికరంబు వెంటఁ బడి * బంట్ల తెరంగున నంటి కాల్యఁగన్.

128

క. మయకవివిశ్వకారణ, గరుడోరగసిద్ధసాధ్య * గంధర్వవియ
చ్చరణీన్నరతుషితాశా, స్వతః లీళునివాహమనకు * వచ్చిరి వేడగన్.

129

క. మణియును ద్రివిష్టపవాసు లగువార లందఱు నయ్యుష్టమూర్తియిచ్చావశంబునవాక్య
(హూ)తులై ప్రకృష్టహర్షంబునం గైలాసంబునకు వచ్చిన వారినందఱ నభినందించి
వందనఁజేయుచునుండ మృగమదాదిపరిమళద్రవ్యభవ్యాంబర భూషణార్చణాదుల
వాదించి విరించివిజ్ఞాపితహిమనత్పురగమనుండై స్పృహభగమనుండు వైవాహికసమ
యోచితవేషంబుఁ దాల్చి నివిధంబున.

130

సీ. నిడుదకంజడగుంపు * ముడి విప్పి పిక వేసి, దండలైవమణికిరీ * టంబుఁ దాల్చి
కలితతిప్రండర * ఖలఁ బొల్పునొసటిపైఁ, గస్తూరిచేఁ దిల * కంబు దిద్ది
గరళంపుఁగప్పనఁ * గారుక్రమ్మచునున్న, యలుక ముతైపుగంట * పరియమర్చి
కలివర్మ మటుపెట్టి * కటిసీమఁ బసిఁడిక, మృలఁ బొల్పువెలిపట్టు * వలువ గట్టి

సీ. మదనభవితాంకరాగంబు * మాని మేనఁ, బరిమళోద్ధాపితీర * పంకమలఁది
చిలువసామృత విడవాడి * చెలువుమెఱయ, లలితనవరత్నభూషణంబులుధరించి.

క. ఇట్లు వత్సశ్యయం దపూర్వవేషంబుధరించి హృద్యానవద్యసమద్యన్తహాద్య
ఘోషంబులును, కుసుమాంబులివిడే పకుశలసురవధూకరకంకణులు తొలగఁబును, నీ
రాజవార్తణిపుణవృద్ధాంగవాసుంకళ సంగీతవాదంబును, కాశ్యపపులహకృతుపుల
స్త్యనస్తిష్ఠాదుహస్తిస్త్రీవాదనరవంబును, నందిభృంగిరితినికుంభకుంభోదరాక్షివేత్రధ
రహాకొరంబును, నందిమాగధపాపత్యమానగద్యపద్యశబ్దంబును వేక్షింపించి
ఘూనభోంతరంబులునిండింప నభిండిత్యరాహంకారపరాభూతమాతరిశ్యంబును, రమ
ణీయరత్నకింకిణీగణవిరాజమానంబును, భర్తనిష్ఠితపల్వాణిశోభితంబును, ఘుఘుఘ
తా-నకమనీషుఘంటికలలితకంకభాగంబును నగుచున్నవాహనంబు నెక్కిరి. 131

గీ. లక్ష్మీయను నాగ్యహటియు లలితపలిల, పూర్ణకుంభదవ్యయముఁ గరంబులధరించి
కోరి ముందట నడువఁగఁ గొందఁ జూర, పతులు మంగళగీతకా శలము వెరప.

క. ఇరుచెసల వెనుక ముందట, వారిపరసజగర్భవాసఁ విదినుపర్వత
కరమర్థిఁ గొలువఁ గదలెన్, హరుఁ డప్పుడు తుహినగిరిపుఁ రాభిముఖుండై. 134

గీ. ఇవిధంబునఁ గదలి యుద్ధిందుమాలి, మందగమనంబునఁ దుమారఁ మహిధకేందు
పురము చేరువఁ జేర నాఁ ధూధరాధి, నాథుఁ డవ్వార్త విని మహానందుఁడగుదు

క. మునిపతులున్ సువర్ణగిరి ముఖ్యనిజప్రియబంధువర్గముం
దనయులుఁ బుణ్యకొంతలు లఁ తాప్రతిమానతనూచిలానా
భనగణికానికాయము నఁ పారముదంబునఁ గొల్పిలోకనా
థునిఁ గలుకాధునీశుని నెఁ దుర్గొనియె న్నగరాజా వేడుకన్. 135

గీ. వందిమాగధమాప మిం పొందఁ చాల్చి, వెలసినచ్చినవేదాది విద్యలత్రుడు
త్రిత్రుపాంచాదికంకర విప్రులవిజయ, గాథలు పఠించె బటునిరాఁ ఘాటపరణి.

క. ఆదిరి వేలుత్రవాసులు, పాడిరి గంధర్వపతులు ప్రకుదం బెసఁగన్
హోదలగుమింటి తెరువరి, చేడియ లటు చల్లరలరు సేసలువేడగన్. 136

క. దుందుభులు మొఱపి నయ్యెడ, మందరమంధావమధ్యఁ మానోద్భూతా
మందస్పందినావీచి, పండివామహాభిజ్ఞఁ పద్యకధ్యనులన్. 137

గీ. కిరకరఖండధరహిమఁ షీతిభృదురయ, పక్షరాశిపరస్పరఁ పరివిక్షిర్ణ
సురభికర్పూరపటవాసఁ మార్గపూర్ణ, మగుమఁ గనుపట్టె భూగగఁ నాంతరంబు

గీ. కిక్రవివారును నీహరఁ కిభిరవారు, రంగమర్వలనివిడచాఁ ర్తమునఁ బొంగి
కలసి వర్తించిరి విలాసఁ గతిసమేత, పూర్వపశ్చిమజలధులఁ పోల్గి నపుడు.

క. ఈక్రమంబున నెదుర్కొన్నయన్నగరాజానకుఁ దిలొకవంద్యుం డగుచంద్రశేఖ
రుండు నమస్కరించిన నతండు భయలజ్జాపభ్రమంబులు డెందంబునపందడింప ది
వ్యోపచారంబుల నప్పురాణపురుషునిం బూజించి నిజపురపర్యవేంబు సేయించి ము
కుందశతావధిపురందరాదిబృందారకులవేర్వేల విడుదుల విడియించి పెండ్లికొడుకున
కు విశ్వకర్మనిర్మితంబును, ననర్థమణికిరణమాలికాకిమ్మిరితంబును నగుమందిరంబునమ
ర్పించినఁ బ్రమదపరివారంబులతోడ నండు సుఖానీమండై యుండె నంత. 138

గీ. సురపురినిఁ జూచివర్తమేష్టిఁ కుభముచూర్త, మునకుమిక్కిలియెడ లేదు భువనపతి
ః పత్వరంబుగ మంగళఁ సానకకృత్, మర్తవిధమునఁ జేయంపు మనుకుఁ జెలుప.

క. అతఁడు శరీరేంద్రియములయిననిజాంగవల కావించి గంగాధరునకు (మంగః స్నానం
బు సేయింపవలయు) నని నియోగించిన.

144

క. వల్లెయని యర్చినిర్జర, పల్లవపాణులు ప్రమోదః ధరమునఁ బారా
వల్లభధరు మణిమృణిపం, పల్లాలితకవకవీః ప్రై నునిచి తగ్గన్.

145

చ. నోసలను ముంగురుత్ బెదరః నూలొగ్గని ముక్కెరదాలు మోవిపై
వెపఁ గొనిసాగఁ జన్నుఁగవః విఘ్నము నట్టువదొక్క హరముత్
ముసలి పెనంగలాడ వగుః మోము తెమర్చ నొకర్తు బంపక
ప్రసవసుగంధి తైలమునః భర్తవతుం దల యంటె నేర్పునన్.

146

క. అపు డననూయాదుంధతు, లపరిమితప్రీతి జలకః మార్పిరి శుంభ
త్తపనీయతుంభవంభృత, శపరిమళద్రవ్యభవ్యః జలసేకములన్.

147

క. ఒకకోమలి తడియైతైను, మకరధ్వజిపున కొకతెః మహితదుకులాం
శుక మొనఁగె వంత నొకచం, పకగంధి సుగంధ మలఁదెః భవుతమ్మనన్. 148

క. కన్నులు మూడున్నవి చెలి, కన్నావఁటె యింక నొకింతః కాటుకఁ దెమ్మం
చెన్నురుఁ దెమ్మగ కిత్తనకుఁ, గన్నుల నొకబోటి నునుపుఁ గాటుక దీర్చెన్.

చ. మణియును మణిమకుటమకరకుండలగ్రైవేయ తారహారకేయూరకంకణోర్మికాకటిసూ
త్రనూపురాదిపకలాభరణంబు లలవించి రమ్యబంధనంబు మొదలగు శుభాచారంబు ల
న్నియు నిర్వర్తించి యామించుబోడులు తనబోడం జనుదేర నయ్యిందుకేఘామా
దామణి మణిపాచుకారమణియవరజారవిందవిన్యాసంబుల నాగుల్ఫకీర్ణకుసుమవిప
రం బైవయభ్యంతరాంగణమార్గంబునకు ధన్వత్యంబు పంపాడింపురు నల్లన నడచి
యెదురుగా వచ్చి తనకుమౌక్తికమైవాకునికరంబుఁ గరంబున నవలంబించి పుణ్య
పురంధ్రీనికుయంబంభరితంబును, మేరుమంద రాదిహిమవర్షంధుజనపరంపరాపరివే
ష్టితంబును, మహామునిఁ గాపరిశోభితంబును, వసుమత్రాదిత్యవానావిధవిబుధవిశేష
భూషితంబును, మత్స్యగరవనపురిపమేతంబును, కామధేనుప్రముఖగోమాత్యకాలం
కృతంబును, విశ్వకర్మన్యీతంబును దైవకల్యాణమంటపంబుఁ జేరం జనుదెంచి పు
ణ్యాంగనాదిహితవీరాజనమంగళోపచారం బైవవివాహవేదికయందుఁ బ్రవేశించి హి
మవంతుం డునువ ననుపమసమున్నతకవకవీరవీరవనంబున నాసీనుడైయుండెనంత.

గీ. కమలగర్భుండు కవకాపఃసమున నుండి, యాత్మకత్వముఁ బూనిబ్రహ్మార్చిపహతుఁ
డగుచుఁ బుణ్యాపావాదనంః బాదించి, పకలవిధులు యథావిధిః పలుపుచుండె.

వ. అంత హిమవంతుండు.

152

గీ. వసిమిపదియాటువన్నియ ధ పసిడిపల్లె, రమన శివునిపదాబ్జంబు ధ లమర నునిచి
శేలఁడమ్మల రతనంపు ధ గిండి వంచి, యశుగుటిల్లాట నీరు వో యంగఁగడిగి.

వ. అప్పుణ్యజలంబు లంబుజాక్షీయం వాసుమ శిరంబులం వాల్చి.

154

వ. అతులితైభవోన్నతున ధ కబ్బభవాదిశమస్తకేవతా
పతికి గుడాద్ధికిన్ భువన ధ భర్తకు నీకును మాకుమారి ని
చ్చిరిమని ధారవోసె గుణ ధ సేవధి యాహిమవన్నగేంద్రుఁడా
క్రితశుభ వాయి యైనకకి ధ శేఖరుసవ్యకరాంబుజంబునన్.

155

క. అంగజజయకంభం బన, మంగళగతిఁ బొల్పునర్వ ధ మంగళయలుకన్
రంగమర శివుఁడు గట్టెను, మంగళనూకౌంబు భువన ధ మంగళకరమున్.

156

వ. అంత.

157

క. గిరిసుతలపై శివుఁడును, హరినాదలఁ బార్వతియు స ధ మంచితగతి నుం
చిరి ముత్తియంపుసేసలు, కర మనురాగంబు మదిని ధ గడలఁకొనంగన్.

158

వ. పలికెకాంతివాసువులు ధ సాపుడు దోయిటఁ బట్టి గారి యా
దలఁ దలఁర్రాలు వోయఁగ ను ధ ధాకరశేఖరుఁ డొప్పె నల్లతీన్
వలసుదలిర్ప సన్నిధికి ధ వచ్చినయంద్రోతరంద్రిమిఁడ ను
జ్వలనిజకాఖిలన్ విరులు ధ దల్లెడుకల్పకుజంబుకై వడిన్.

159

గీ. (అమ్మహోత్సవసమయంబు ధ నందు) సురలు, కాసుకలుగాఁగ నిచ్చికి ధ కనకవనన
లలితమణిభూషణములు క ధ శ్యామమదిత, చిత్తు లగుడు(వాగ్గారిండు ధ శేఖరుండు)

మ. అపు డర్పించెహిమాద్రిరాజా కడునె ధ య్యం బొప్పు భూభేషవ్రం
దపసియాదలబోధ మున్నుపితుకం ధ దావత్సమై ముందుగా
నపు దావక్తిని సంగ్రహించియన ధ ర్హామేయంత్నావశుల్
స్వపదారాధకముక్తిదాయ (భవకున్ ధ జామా)తకున్ వేడుకన్.

161

గీ. ధైర్యమే కాదు చూడ నా ధ దార్యగుణము, నీతినికీ సహజం బని ధ యెంచుకొనఁగఁ
దుహినగిరిసారస్వతామఁ డొద్దుటకు నిచ్చె, నపు డమేయధనంబు వాం ధ ఛాధికముగ

వ. ఇవిధంబునం దిభువనానందదాయ)కంబై పార్వతీపరమేశ్వరులక శ్యామహో
త్సవంబు ప్రవర్తించె. మణియును జందికాసంకాశ మేదురుకుమాలాస్త్రకం బైన
యంపరంజిపసిండిపెండ్లిపీటమిఁడ నాదంపతులంగూర్చుండఁబెట్టి కాస్త్రోక్తప్రకా

ప్రథమాశ్వాసము.

రంబున నగ్నిప్రతిష్ఠాపనంబు గావించి సత్తత్వికం బగునశ్శ్రుంబు నిలిపిలాజహాన
బు నిర్వర్తింపజేసి వధూవరులచేత జాతజేయనకుం బ్రదక్షిణప్రక్రమణంబు నేం
చి సప్తపదంబులు మెట్టించునవసరమున.

గీ. కమలగర్భుడు శంకర శరగృహీత, కాంకరీవరణాంగువృత్త సౌమ్యవంబు
గాంచి మన్మథకుంఠసంక్రాంతుడయ్యె, నాగుడాధ్యవనకత్తడవిఃపర్యమప్రవిం
క. మనసున సిగ్గును వెఱుపుం, బెనఁగొని నిండాఱ వేల్పుఁ పెద్దన యత్తు డ
ల్లన నేలమీఁద నొలికిన, తనకుక్లము వామపాద తలమునఁ జమరెన్. 16

వ. అందు మహారేజక్కాలు లైనవాలభిల్లులు జనించి రంత.

అ. వె. ఆప్రేమిబుద్ధి వొడమె నయ్యయో విధి కని, నిభిలమునులు సురలు నిందనేయ
నూరకుండె నెద్ది యును బల్కనేరక, మోసపోయి కార్య మూఁధుఁ డగుచు.
వ. ఇట్లు దేవసభనమచు బొడమినసిగ్గుపెంపుకలంబునం దమ్మిమాలినాలుగుమోము
లును వంచుకొని భిన్నుండె యుండి కొంతసేపునకు నల్లనఁ గదలి యొవధిపృథ్వ
ట్టణంబు నిర్గమించి యెటకేనియుంబోవంగ నాభుజంగరాజభూషణుండు దయాస
ముద్రుండుగావున నందికేళ్వరు నాలోకించి యాలోకేళ్వరుం డోడ్చొనిరమ్మ ము
జ్జగంబులు సంతసింప వతని నిరపరాధిం గావించి కరుణించెదననిన నమ్మ హేళ్వరుం
డు వాణిళ్వరునిం డోడ్చొనిరెచ్చ నంత విరూపాక్షుండు కరుణాకటాక్షవీక్ష
ణంబుల వీక్షించి విరించి నాదరించి.

గీ. పాపకర్మలపాపముల్ పాపనోత్ర, భువియుం డోయంబులును మహాపుణ్యగరిమ
జక్క నారెంటిసారముల్ సంగ్రహించి, విగతపాపునిఁగావించు విధినటంచు.
వ. నిశ్చయించి నీలగీర్తించు నిభిలజలసారంబు లగుగంగోదకంబులాపారించి భూపా
రంబున నొక్కకుండక గావించి యపృణ్యజలసారంబు లందుఁ బూరించి యభిమం
త్రించి విరించి నాలోకించి యొకమండలపాత్రంబు ధరింపుంపును దీనత బరిశు
ద్ధుండ విగురు వని మఱియు నిట్లనియె.

క. ఆపృణ్యు త్రిజగన్మాశృక, లప్పడమియు లోకమాత యయ్యురయము దా
నొప్పగ జన్మస్థితులకు, జెప్పెద వినుకారణం బ శేషంబునకున్. 17,

గీ. యెజ్జ దానకపోనియఁమాదులైన, ధర్మములు సమకూరు నా ద్వయమువలన
వృద్ధిఁబొందుఁ జరావర విశ్వమెల్ల, సరిధరణులచేత న బృతజన్మ. 171

గీ. సరిలములతోడ భువితోడ సాటియైన, నేననార్ద్రపదార్థముల్ లేత్ర సుమత్య
శ్రీరఘునందనమునను జ్జనమువలన, వినుమనోవాక్రియాకృత శృతిసమృద్ధుడ

క. ఆమోతమ, యాపలిమ, యమృతము మఱి దీనికన్న ♦ ఆధికములేదు
త్రమతమ మగునీజలపా, త్రము నీవు నిరంతరంబు ♦ చాల్చుముధక్తిన్. 174

మాలిని. వినుము కనకగర్భా ♦ వేడగ్గ నిల్చుమిపాత్రోం
బున వెలసినగంగా ♦ పుణ్యతోయంబుఁ గీర్తిం
చిన(వివరగనఁజుతు) ♦ శ్రేణికిం గోతులబ్బున్
ఘనసుకృతము గల్గుం ♦ గల్మషంబుల్ దొలంగున్. 175

గీ. ఉత్తమంబులు పృథివియు ♦ నుదకములును, కమలసంభవ పంచభూ ♦ తమలయందు
బూను మెప్పుడుఁ దత్సార ♦ భూతమైన, యిమ్మహాపాత్ర(వానంద) ♦ మెసక మెసక.

చ. కమండలుపంగతగంగోదకప్రభావంబున నీకుఁ జిత్తచాంచల్యసంభూతంబైనపాతి
కంబు నకించు నిది ధరింపు మని పలికిన శకలమునులును మురవైరిమొదలగుడేవరియ
ను ముదంబునం బ్రశంసించి యపుతమపావనఫలిసంభరితం బైనకమండలుపా
త్రోంబు ఫాలశేతుండు పద్మసంభవున కిచ్చెనమ్మహాపాత్రంబు స్వీకరించి విరించి
విగతకల్మషుండై వెలింగె. నిట్లావిర్భవించి శకలభువనస్థితాంగవాసముక్కుప్త(ప
ర్వాం)గలావణ్యసంగతశరవంక భావరదాంగుప్తసౌందర్యసందర్శనసంభరిత స్వాం
తుం డైనశరవృత్తికాంతునిదోషంబు బ్రహ్మకమండలుగర్భంబున నుండె నంత హి
మవంతునిచేతననుజ్ఞపడసి యపురమేళ్యుండు పార్వతీసమేతుండై కైలాసంబున
కుం జని యధేష్టసుఖంబు లనుభవింపుడు నుండె నంతం గతిపయకాలంబునకు భవా
నీశంతులకుఁ గుమారస్వామి సంభవించి తారకానురునిం చెగటార్చి యెల్లలోకం
బులకుఁ బరమానందం బొనరించె నీగౌరీకళ్యాణమహాత్మ్యంబును గంగోత్పత్తిప్ర
కారపుణ్యాఖ్యానంబును వినినఁ బఠించిన శకలశుభంబులు సిద్ధించుమహాపాతికంబులు
నకించు. మనోరథంబులు ఫలించు. బుత్రిపాత్రాభివృద్ధి యగునని నూతుండు వై
మికారణ్యనివాసు లగుశౌనకాదిమహామునులకు జాహ్ను వీరసంభవప్రకారంబు వివరించె.

ఆశ్వాసాంతపద్యములు.

మ. జగదుత్పత్తినిదానదానవచమూ ♦ సంతార, హాతాయితో
రగరాడ్చ్యహ్మకపాల పాలనకభా ♦ ప్రావీణ్యసంపన్నప
న్నగభుగ్వాహనబాణ, బాణముఖనా ♦ నాభక్తమందారదా
రగతాంబత్తనుభాగభాగవిమళం ♦ క్రాంతాఖిలా కాంతరా. 176

క. శేషహిభూష, భూష, యోషాధిపవదననిగది ♦ తోక్తివిశేష
శ్వేషితపద, శరణోపిత, దోషాచరనగర శకల ♦ దోషనిరూరా. 177

మాలిని. త్రిభువనసుతకీర్తి ♦ భీరసంధూరికామ
ప్రభుశుభకరమూర్తి ♦ భానుమన్మధ్యవర్తి
యభినవశశిమాళి ♦ యాశ్రితాంభోజహేళి
విభవవిపులవిద్యా ♦ వీర్యకారుణ్యకాళి.

180

గద్యము.

ఇదిశ్రీమదుమామహేశ్వరకరుణాకటాక్షపీఠాపాత్రయేనుగులక్ష్మణా
మాత్యపాత్ర తిన్మనామాత్యపుత్ర వివిధవిద్యక్షరవిధేయ
లక్ష్మణకవినామధేయ ప్రణీతంబైనవానిపీ
మాహాత్మ్యం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ
బ్రహ్మసూత్రము.

ప్రకృతి.

ప్రకృతిరక్షణతాత్పర్యము.

జాహ్నవిమాహాత్మ్యము.

వివృతీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీమద్భూమిపురీశ్వర, పావనగుణధరిత భక్త ధారణమహిత
ప్రావీణ్యకామమంత్రము, భావనా, సోమేశ్వరింగ యతిధనశాంగా.
- వ. దేవా! అవధరింపుము శాసకాదిమహర్షులకు నూతుం డిట్లనియె. నట్లు బ్రహ్మక
మండలుపాతింబువనుండి గంగాభవాని విస్తరిల్లినతెలుగుల జెప్పెదఁ దత్త-భా
శ్రీకణమాశ్రంబున సకలపుణ్యంబులు లభించు ; విష్ణువాచికమలంబున బ్రహ్మదేవుం
డు జనించె ; నయ్యహత్మ్యము మరీచి నొడమె నతనికీఁ గళ్యణమును సంభవించె ;
నయ్యనమునకు హిరణ్యకశిపుహిరణ్యాక్షులు పుట్టిరి. హిరణ్యకశిపునకుఁ బ్రహ్లాదుం
డామనకు విరోధముండు విరోధమునకు బలియనవాఁడు మహాధర్మాత్ముండు పు
త్రుఁడుదయించె. 2
- ఉ. భాగవతాగ్రగణ్యుండు శృంగారపూర్ణుండు సర్వభాషణుం
డాగమవేది యజ్ఞపరుఁ డానానందోహారుఁ డుబ్బలాత్ముఁ డ
భ్యాగతపూజకుండు సకల లాభిజనాభిమతార్థసంతక
త్యాగపరాయణుండు బలి డానవుఁ డొప్పు నిజేయవత్తుండై. 3
- గీ. అతఁడు నిజవంశగురుని మఁ డహుభావు, భార్యవోద్రము శుక్రుని ధక్తరి గొలిచి
పరమమగుతప మొనరించి వరము బడసి, సహధిక్షత్వవ్యసాప్రమాజ్యశాలియగుడు.
- గీ. శక్ర సమరావతీపురం బాక్రమించి, యమరవీరుల ధంజించి యానానందున
గణాపు నొంది పురందరాదులను దరిమి, యేలఁద్రైలోక్యసామ్రాజ్య మేకమాధి
- వ. ఆనమయంబున.
- క. అక్షియఁ గళ్యణమును నా, రమధిపిపాదమున నమర ధర్మకు లక్ష్మీ
హృదయేశు భక్తవాఁడా, వ్రోసిని హరిం గొల్చి వింద్ర ధర్మాధ్యక్షంబై. 4

ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. వనరుసానాథుఁడు వారికిఁ, దనయుండై పుట్టె నింపు ధకుకౌత్తఁగ న
య్యనఘనకు వాసునాహ్వయ, మొనరించెను గళ్యపుఁడు మహోత్సవ మమరన్. 8
- గీ. కళ్యపబ్రహ్మ కాస్తాగ్రిక్త ధరిని వాసు, నునకు నుపనయన(మొనర్చి)నునిహ్వరబ్జ
చారియొప్పువాబ్రహ్మ ధారి నంత, వేదపారగు నొనరించె విశదభంగి. 9
- వ. ముజ్జగంబులకుఁ దండియైనయమ్మాయావటువు తండియొద్ద వేదాధ్యయనంబుఁ
జేసి వటుజనార్హకర్మనిరతుండై వర్తింపుచున్నయవసరంబున. 10
- గీ. బ్రహ్మవేత్త రైస ధార్గవప్రముఖు లా, ర్విజ్య మాచరింప దీక్షఁ బూని
పరమభాగవతుఁడు బలి హయ మేధయ, జ్ఞంబు నేయుచుండె జగము వొగడ. 11
- క. అచుకేందునిపని పీర్వక్, సమయం బిది యనుచుఁ దలఁచి ధనియెన్ సర్వో
త్తమవటువు శిష్యసముదా, యనుతో బలిచక్రవర్తి యజ్ఞంబునకున్. 12
- గీ. ఇట్లు వచ్చి మఘన పృథ్వియు బుత్విస్రు, దానుభావమున స మధ్మనాక్తి
కలనఁ బొగడుచున్న కపటవాసున వటు, వేదధరుని కాచి తోషమొంది. 13
- గీ. ఎదురుదనిభార్యయును దాను నెలమియొకిరి, యథేవిలేజన్మృత్తికఁ దృప్తమునొంది
య్యర్హపాద్యాదిపతాగర మాచరించి, కనకపీఠముపై నుంచి గౌరవమున. 14
- వ. అబ్బలిదానవేంద్రుండు. 15
- వ. కరయుగళంబు మోడ్చి యలి కంబునఁ జేర్చి వివీకవృత్తియై
వరకృప నీవు నాకడకు వచ్చుట ధన్యుఁడవైతి ధన్యతం
బొరసి ముక్కు-బాద్యపులు పూర్వధవంబున నేమిపుణ్యమర్
కర మమరక్తిఁ జేసి నినుఁ గాంచితిన్ ఫలియించె గోరికల్. 16
- గీ. గ్రామకనకవస్త్ర ధాజ్యభూములయందు, నిష్ఠమైనదాని నిత్తు నీకు
నడుగు మనుచు సవిన యంబుగఁ బలికిన, నతని కిట్లులనియె నవ్వటుండు. 17
- ఉ. నీవు మహాశరీరుండవు నిర్మలకీర్తి వి భూసుపర్యసం
నేనవతత్పరుండవు ప్ర సిద్ధుఁడ వద్భుతదానకాలివీ
భూవలయంబు సర్వమును భూరిభవస్ఫుజశక్తిపాలితం
తై విలసిల్లె నిన్నుఁ గొని యాడఁడగుం బదివేలమౌములన్. 18
- ఉ. గామిసువర్ణవస్త్రమణి రాసులు భిక్షుల కేటికిన్ సుధా
ధామని కేరఁబోయి యప్పు కం బటుమాని తుమరలేకమం
ప్రేమ వరించునట్లవద భిక్షుకభూరివదాన్యతాగుణో
ద్ధామని నిన్ను చూక్షుచుగు దానము వేదైర దానవేద్యకా. 19

న. అది యెఱ్ఱియంటివేని.

20

గీ. తపమునేమి మాకు * ధరణి మూడడుగుల, కొలది నిమ్మ దనుజ * కులవలేణ్య
యిదియ మౌగింబు * లిచ్చుట(మది)సంక, యింపవలదు నిక్క * మిది యెఱుంగు.

క. అని వాచుచును పరికిన, దనుజేంద్రుడు సంతసెల్లె * దగ నేకాంతం
బున నంత వేరనితో ని, ట్లనియెన్ శుక్రుండు కడుహి * తాచరణమతన్. 22

క. శేవలవటుడెని తలఁపకు, మీవామను విష్ణుదేవు * దీక్షయఁ దీశం
దీవెరవున విడిచి గొని, దేవేంద్రున కిచ్చు నిజము * దెల్పితి నవసూ. 23

అ. వె. భూమియొకనికీయ్యఁబోసగుమామమ, టంగుగురుడు వెలుప * నతఁడు చింత
నొంది యట్లు పలుక * నుచితమె మిముబోంట్ల, కింతకన్న ధర్మ * మెద్దిచెప్పు.

అ. వె. యజ్ఞత్రయందైన * పారి వచ్చి ప్రార్థింప, నియ్యరాని దెద్ది * యెంచిమాడఁ
గరుణ నన్ను ధన్యు * గావింపఁదలంచి నా, యింటి కరుగుచెంచె * నీశ్వయండు.

ఉ. అని పలికె కార్యాపమేతుండై బలివక్తవర్తి వామనస్వామిచరణకమలంబులు కన
కకలకద్యుతపుణ్యలోయంబులచేతం బ్రహ్మశనంబుజేసి భృగువ్రముఖబ్రహ్మర్షులును
శుక్రుండును లోకపాలురును సకలదైత్యదానవులును జామచుండఁ బదత్రయపరి
మితభూతలంబు ధారాపూర్వకంబుగా నిచ్చె బుష్పవర్షంబు గురిసె దేవగుండుభు
లుమొరసి జయజయభంబులు చెలంగె సకలభూతంబులు బ్రీశంసించెనంతరంబు

అ. వె. భూమి యమ్ము సత్య * భూషణ, గ్రహున, నేగవలయు నన బ * లింద్రుడట్లు
కాక యమకుఁ బలుక * గా నంతలోన న, వేషధారి మిగుల * వృద్ధిబొందె. 27

ఉ. అందఱుఁ జామచుండఁ బర * మాద్భుతరూపముఁ బూని నూర్మ్యుడ
య్యిందుడు మధ్యభాగమున * నెంతయు దాసి చరింప నుజ్వలా
మందసమున్నతిం బొరసి * మానసవృత్తికి వాక్యశక్తికిం
తొందరరావివిక్రమవి * శేషముఁ జాపె నుపేంద్రుఁ డత్తతీన్. 28

ఉ. ఇట్లు వామచుండు జగద్వాసిపకుండై.

29

గీ. వృద్ధకచ్ఛపమలరాజ * వెన్నుమీఁద, మడమ కుదురుగ నిల్చివా * మనుడు యజ్ఞ
వాటిమందుఁ బదాగ్రంబు * నూటికునిచి, ధరణియెటువలెనొక్క * పాదమునఁగొల్చి.

క. అటుపై లెండవపాదము, పటువిక్రమ మహరి నమర * పాలకుఁ డగున
వట్టువుంచె సత్యలోకము, తటుకున నది దాని దేవ * తలు నుతిసేయన్. 31

క. జగదంతరమంతయుఁ బద, యుగళంబునఁ గొలువఁబడియె * నొగి నీయెడుటం
దగ మూడవపదమేనకుల, జగతీతల మిమ్ము శత్య * సంధ మహాత్మా. 32

చ. ఆన(బలిదానమేంద్రుడవు) * దంజలి ఫాలరణిన్ ఘటించి యి
ట్లనియె జుచ్చివాస పరి * హాసవిన్దమునందుజేసి యే
నన్మర మెఱుంగ నీదగుప * దాబ్జము వాతలమీద నుంచి న
న్ననఘని కేసి యేలుము ద * యాకనభూషణ భక్తహాసకా.

33

ఉ. నావిని సంకల్పిల్లి వటు * నాధుడు దానవనాధుఁ జూచి నీ
పావనశీలసంపదకు * భక్తికి వత్సవహానియాధికి
వావిరి మెచ్చితన్ నుక్కుర * వర్ధన వేడు నరం బొసంగదన్
నావుడతందు వలెఁ గుజ * నవీయ నిన్ను వరింప నెడియున్.

34

వ. అనిపలికిన వామనాకారము ధరియించినయాదివారాయణుడు (నిష్ప్ర)హం దగ్గ
నాత్మకింకరునితం పెఱింగి తాన యప్పరమభాగవతునకు రసాతలలోకాధిపత్యంబు
ను భావిజేసేద్రుపదంబును కాశ్యపం బగుమహాయశంబును బ్రసాదించి పుకృమితో
కళత్రామాత్మపతివారసమన్వితంబుగా బలిచక్రీనర్తని వాతాళలోకంబున నిలిపి
పకలైకవ్యర్థంబు తాపంగి గారవించె. ఇంద్రునిం దొడ్లంటిదండంబునం దిలోక
నాయకుం గావించి విక్రతుల నిజస్థానంబులంబ్రీక్షించి పర్వసుపర్వులకు వభిర్వ
ప్రమోదంబు పంపాదించి యుపేందుండై వామనుండు జగం బేలుచుండె నీక
మంబునఁ ద్రివిక్రమస్వామి ముల్లోకంబు లాక్రమించునెడ నతనిపావపద్మంబు న
త్యలొకంబునకు వచ్చినం జూచి బ్రీహ్మదేవుండు.

35

మ. ముదమొప్పున్ భగవత్పదాంబురుహముం * బూజించువాఁడై శుభ
ప్రదనూ పావనము పెద్ది యనుచున్ * భావించి యిత్తుర్తమం
బుదకంచే యవి విశ్చయించి శివద * త్రోదాత్తపాత్రస్థు
ణ్మదగంగానదీయూరములచే * నత్వింప నుద్యుక్తుడై.

36

కవిరాజవిరాజితము.

అజఁ డభిషేకము నేనె న * మంచితహర్షమున న్మన్విసంయుతుడై
తిగ్విగదధీశ్వరుడై తగువాసున * దేవుని క్రిదరణంబునకున్
నిజకరసంభృతకెవ్వాకమండలు * నిర్గతగాఁగజలౌఘముచే
ఋజుతరచారురతుర్వదనోక్త * మృద్ధచతుశ్చక్రిమంత్రములన్.

37

గీ. క్రికరం బగునయ్యచే * మేకజలము, దానవారాతిపాదప * ద్మముననుండి
తగివగతిఁ బూర్వపశ్చిమ * దక్షిణోత్త, రములఁ బ్రవహించెనాల్గుదం * దములనపుడు
చ. తూర్పుదెసకుఁ జవిజలప్రవాహంబు ఋషులును బృందారకులును చిత్పదేవతలును

దిక్పాలకులును బరిగిహించిరి. దక్షిణదిక్కునం బ్రవహించినతీర్థంబు కుద్రగణ
స్వీకృతం బయ్యె. పశ్చిమదిక్కుగంబునఁ బారినతోయంబు బ్రహ్మదేవుండు క
మండలుపాత్రంబున నిడుకొనియె. ఉదగ్ధాగంబునంబరితంబు లయినసలింబు ల
చోటనె వసించె. మఱియును బూర్వదిక్కునపుతంబయినయప్సణ్యప్రవాహంబు
వైవంతంబునకుం జని విరజానామంబువూనె. నీతెఱంగున దేవతాలోకంబులంబ్ర
వహించి పరమపావని యగుచుఁ జిక్రికొనె నిట్టిగంగాధవాని దలంచినసకలపు
రుషాన్తంబులు సిద్ధింపు నిట్లు గంగవిస్తరిల్లె నీపుణ్యాఖ్యానంబు విన్నవారికిం బరించి
నవాకి నకేషశీర్షస్నానఫలంబును గయావ్రజనఫలంబును లభించు. పుత్రార్థిక
బుత్రోలాభంబును విద్యాధికి విద్యలును ధనార్థులకు ధనంబునుం గలుగు. దేహ
సీదలు నశించు. విఘ్నంబులు దొలగు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులును సత్పుడనత
లును శ్రుత్రు లగుదు రని నూతుండు వక్కాణించిన విని సంతృప్తాంతరంగులై కాన
కాడుతిల్లనిది. 39

- క. దివినుండి యేవిధంబున, భువికిం జనుడెంచె మాని ♦ పుంగవ మను జా
హ్నువి యేదండమున మహా ♦ ర్ణవమునకుం జనియె నది వి ♦ సంగావలయున్. 40
- వ. అని యడిగిన కీరామునకు విశ్వామిత్రుండు వివరించిన తెఱంగు తెఱింగించెద సావ
ధానులరై వినుడని నూతుండు గంగావతరణం నిట్లు చెప్పంకొంగె. 41
- క. సగతుఁ డనుపుత్రుఁ డయోధ్యా, నగరాధిపుఁ డార్తరక్ష ♦ గవిచతుఁడు డ
ర్థిగర్భియఁ గావయోనిధి, జగతీశుండు వెలయు సకల ♦ జనహితుఁ డుర్విన్. 42
- గీ. అతని కిద్దఱుభార్య లం ♦ దగ్రమహిషి, కేనియనంగఁ దగువిద ♦ శ్చశుతనయ
రెండవనూటి వెలయు న ♦ రిప్తదేవి, కుర్మికుఁతుడ నుమతిసా ♦ హామహంగి.
- వ. అమ్మహారా జనపత్యుండై భార్యలతోఁ గూడి హిమవంతంబునకుం జనిప్రసంగిరి
యందు భగవంతుం డగుమహామనిం గూర్చి శతసంవత్సరంబులు తపంబుఁజేసె నం
త నమ్మహర్షి ప్రసన్నుండై సగరునితో నిట్లనియె. 44
- సీ. పార్థివోత్తమ సేను ♦ బహుపుత్రలాభంబు, గలుగు మహాకీర్తిఁ ♦ గాంచె దీపు
కాంచు నొక్కతె వంశ ♦ కరుండైనపుత్రుని, యనుచదివేపుర ♦ నాత్మభక్తుల
గను నొక్కయతివ యిట్లని పలుకునమ్ముని, ప్రభుఁ బ్రసన్నుని జేసి ♦ రాజభార్య
లతిమందంబునఁ బరిగ్గ ♦ రనఘు మహాభాగ, యెవ్వరె కుదయించు ♦ నేకపుత్రుఁ
- గీ. దేవ్యతెకు సంభవించు ర ♦ నేకపుత్రు, రిది యెఱింగింపు మనిన మీ ♦ కిష్టమెద్ది
యట్ల జేమఁడు భరమిత్తు ♦ ననియె నంత, దనముఁ గలకలు నొకని ♦ కనివరించె.

ద్వితీయాశ్వాసము.

గీ. సుతుల నరునదివేత్తర ♦ సతులకామా, బలుల సుత్సహవంతుల ♦ బ్రకటయశుల
 బరమసాధి సుపక్షుల ♦ భగినిసుమతి, యధిపునన్నిధి వరముగా ♦ నడిగె నపుడు.
 వ. ఇట్లు వరంబు వడసి మునిగి బ్రదక్షిణం బొనరించి దండప్రణామంబు గావించి
 సభావ్యంధై సగరుడు నిజరాజధాని యగునయోధ్యకుం జనియెనంతంగొంతకాలం
 బు చనిన.

47

ఆ.వె. అధిపుపెద్దభార్య ♦ యెనకేసి యస, మంజుఁ డనగఁ దగును ♦ మారుఁ గనియె
 గడఁగి పిన్నభార్య ♦ కడుపున నంతఁ జాగి, దుర్భవించె నొక్క ♦ తుంచిఫలము.
 క. సుతపప్తివహస్రకము, ద్దత మయ్యెం దుంచిఫలవి ♦ దళనమువలనం
 జతురత వెలయఁగ వారల, ఘృతఫలముల నుంచి పెంచి ♦ రెలమిని దాడుచు. 49

క. ఈగరిఁ గడుపొప్పితులై, సాగరు లెంతయును చెరిగి ♦ కారువయ్యి
 యోగవిరాజతులు మహా, క్యోగులునై మెలఁగఁచుండి ♦ రుద్ధతవృత్తిన్. 50

వ. సగరునిపెద్దకొడుకు దురాచారుండై యసమంజం డనువాఁడు బాలులంబట్టుకొని
 సరయానదియందు వైచి మునుంగుచున్నవారిం జూచి పకపకనగుచు పారజనభా
 ధకుండై చరింపుచున్నది సహింపక వానిం బురంబువలన వెడలం దరిమించి రాజా
 ప్సజలకు హితం బొనరించె. ఆసమంజనిపుత్రుం డంకుమంతుండు సర్వలోకస
 మ్మతుండును వీర్యవంతుండును ప్రియంవదుండును నై వర్తింతుడండై నంతం బెద్ద
 కాలం బరిక్రమించిన.

51

ఆ. సగరుఁ డశ్వమేధ ♦ నవనంబు నేయంగ, దలంచి నిశ్చయించి ♦ ధర్మవిదుఁడు
 పరమనియతి(తో)ను ♦ పాధ్యాయనహితుఁడై, క్రతువు నేయఁదొడఁగఁవతులమహిమ
 క. అతిపుణ్యవింధ్యతుహిన, షీతిధరమధ్యమున నృపతి ♦ సింహునియాస
 త్కృతువు ప్రవర్తించె సమం, చిత మద్దేశంబు మఖిని ♦ శేషక్రియకన్. 53

క. హయరక్షబాగ్ధ మరిగె, న్నయశాలి మహాగళుండు ♦ నానాస్త్రివిదుం
 డయకలితుఁ డంకుమంతుఁడు, నియతేంద్రియరిపుఁడు సగర ♦ నృపవరువాజ్ఞన్.
 వ. అంత.

55

ఆ.వె. అపహరించె నింద్రుఁ డ ♦ కర్కరాశ్వంబును, గపటవైశ్యరూప ♦ కలితుఁ డగురుఁ
 యజ్ఞహయ మదృశ్య ♦ మగుడు వయ్యజమాను, నెదుట నిలిచి గురువు ♦ రిట్టు లనిరి.
 నీ. యజ్ఞాశ్వ మపహృత ♦ మయ్యె వేగంబున, దాని చెప్పింపుము ♦ ధరణినాథ
 యిదె వచ్చెఁ బర్యమా ♦ పితవృత్తిదురగాప, పార్తనుగలిచిపా ♦ ముమ్ముఁ డెము

క్రతుభంగ మగువాడఁ జనినాఁ డనవుడ, య్యధిపుఁడు పట్టిపఁ జాప్రసుతులఁ
గనుఁగొని పలెక యాఁ గం విడి బ్రహ్మర్షి, గణములచే నుపఁ జ్రాంత మయ్యె
అ.కె. నుచితవిధి సమాప్తిఁ జొందింపఁగాఁదగు, నట్లు గానినాఁడుఁ జూచి వచ్చు
గాన మీరు చనుఁడుఁ గ్రమ్మన వెళుటఁడు, తిరుగుఁడనయియెల్లఁ జెందువాయము.
వ. అని తండ్రి యాజ్ఞాపించిన.

58

చ. పగరుకుమారు లందఱునుఁ జమ్మదశంభుతాంతరంగులై
స్వగురువచోనియుక్తులు వెఁ జని పుష్ప సమద్రచేష్టితం
బగువిపులక్షమావలయఁ మంతయుఁ దిమ్మరి యెల్ల చోటులం
దగినవిధంబులన్ వెదకిఁ తత్తడఁ గానక తత్తరంబునన్.

59

గీ. ఉరుభుజాపత్య లోకొక్కొక్కఁ యోజనంబు, నిదుపు నెడలుపుగా ననఁ నీకలంబు
వరుడఁ ద్రవ్వెరి పగరులుఁ జవఁచినికె, శూలనఖశాలీక్షుకఁ ద్రాలకతుల.

60

అ.వె. ఇట్లు దోవ్రుచున్న యెడ భూమి భూషించె, నురగదనజరాక్షుఁ పోగొనకన్
తరులు పగరరాజఁసుతులచేఁ దెగుచు నా, గుబ్బుగాఁగ మిగులఁ గూత లిడియె.

వ. ఇట్లు భూతాలోకంబు మిన్నలను నరువదివేలయోజనంబుల రసాశలంబంట
బూదీప్తిపంబు గొల్పి యన్నియెడలం దిమ్మరుచుండిరి.

62

ఉ. అంతట భీరు లైనమాని యక్షసురారులు భారతీమనః
కాంతునిపాలికిం జని యఁ భండితభక్తిఁ గృతపదామలై
చెంతనె నిల్చి విన్నపముఁ చేసి యోధగవంత భూతలం
బంతయుఁ ద్రవ్వె రోలిఁ దెగఁ బూర్తి రక్షకుల సాగరుల్ వడిన్.

63

అ.వె. వీడుజన్నమునకుఁ విఘ్నంబు గావించె, వీడుహయముఁ దెచ్చు వాడటంచు
నెల్లభూతములనుఁ హింసింపుచున్నార, పగరవృత్తనిసుతులుఁ జగదధీశ.

64

క. అని నురలు విన్నవించిన, వనజాపనుఁ డనియె శయముఁ చలవరు మీకున్
వినుఁ దాపగరుకుమారులు, మొనసి నశించెదరు కపిలఁ మునికోపాగ్నిన్.

65

క. అని లోకగురుఁడు తెలిపిన, విని సంతోషించి నిజనిఁ చేకనముఁజున్
జనిరి కృకాసుపురస్సగు, లనిమిషులు మహామునీశ్వఁ రావలితోడన్.

61

అ.వె. పగరపుక్తులంతఁ జగదేకభీకరు, లట్లు గొల్పిగ్రొచ్చి యఖిలభూమి
వలయమెల్లఁ దిరిగిఁ వలగొని తమతండ్రి, పాలి కరిగి యిట్లుఁ పలికి రపుడు.

67

క. వలగొంటిమి భువి యంతయు, బలవంతుల చేవదనుజఁ పన్నగభూత
దులఁ బరిమార్చితి మేమెం, దులఁ జాడము తురగహరునిఁ తురగము నైనన్.

68

- అ. వె. టిమిసేగ్సువార ధీమతః సహాయం చెప్పి, తెలియ నానతిమ్ము ధేవ? యమఃకు
గుపితచిత్తుఁ డగుదుఁ యృపపత్తముఁడు వారి, నెల్లఁ గలయఁజూచి యిట్టులనియె.
- గీ. వెండియును జని తృప్తుడుఁ ద్వీతలంబు, త్రెవ్వి యశ్వాపవార్తను ధగితీయజ్జ
సాయముఁ గొందుఁ గృతార్థు లృతగురు మరలి, రండుమీరన్న వాడునుఁ గందు మెఱసి.
- మ. చని యారాజసుతుల్ రసాతలము వో ధృక్తిన్ విభేదింపుచున్
గని రచ్చోట దికాకరిగ్ గరివరా కారంబుదానిన్ సకా
ననకైలాభిలభూమిమండల మమం దన్నూర్తి శీర్షంబువై
ననుకొప్పన్ ధరింపంచి యొప్పెడువిరూ పాక్షాభ్యునాగేంద్రమున్.
- గీ. అవిరూపాక్షుద్దిగ్గజం బవనిభార, జనితభేదమువలన వి శాంతికోటకు
మొనసి తలయూదు నేపర్వమునఁగడంగి, యుత్తదుభూకంపమగుచిమ లాత్మలార
క. అక్కరికి సగరతనయులు, మొక్కి- ప్రదక్షిణముఁ జేసి ముదమొప్పఁగఁజే
రుక్మ-న(రసాతలంబును, గ్రుక్మ-న)భేదించి చనిరి కార్యాక్షేపన్.
- గీ. అంత నాబలవంతు లయరేందుర్దిశ మాని, యిరిగి భేదించి యామృదికయు
కాంచి రక్క-డ దీకా కరిని మహాపద్మ, మనెడిచేరిటిదాని నభిలభరణి
చక్రంబుమ సక స్థలమునఁబూనిన, దానిఁబర్వతనిభం లైనదాని
గాంచి మహాశ్వర్య కలితులై నలగొని, కుంజరేంద్రుని కేర కుశల మడిగి
- గీ. తివిరి వారలు పడమటిఁ చెనకుఁ బోయి, తృప్తి దప్పించి రెలమి ది గ్ధంతనదట
నచలమునువోరెఁ బొడవగు నట్టిదాని, సౌమనసమనుదానిని సగరసుతులు.
- గీ. చేరి యాదికక్కిరిఁ బ్రదక్షిణ మొవ్వి, నేమ మరసి మహావీర సింహు లంత
నర్థమొదిక్కు భేదించి రధికశక్తి, నయ్యెడఁ గనుంగొనిరి భద్ర మనెడుకన్ది.
- క. ధరణీమండల మంతయు, శిరస్థలంబున వసించి శిరాశలపాం
దురతుచి నమరెడుదిక్కిరి, వధుని విలోకించి వారు నలగొని కడఁకన్.
- వ. అంత.
- క. రోపావిష్టమనసులై నృపకుమా రు ల్విక్రమోదారుల
భేషన్నూర్తి నుదగ్ధికావసుమతిన్ భేదింపుదుం బోయి ని
ర్దోషపార్శ్వపు వాసుదేవసవ్యశున్ దుర్వారతేజాన్ జిత
ద్యేహాత్ముం గపిలున్ మునిప్రసయిన్ పీక్షించి రచ్చోటునన్.
- గీ. ఆతనిచేరువఁ జరియించు పాయముఁ జూచి, పరమసరితుష్టులై మహి పాలతనయు
లమ్మునీంద్రుని యజ్ఞాశ్వి హరునిగాఁగ, నాత్మ మాపించి కోధిరక్తాక్షు లగుదు

- ఉ. శూలఖనిశ్రీపాణు లతి * శూరులు దారుణవృక్షలాంఠల
 స్థూలశిలాధరుల్ సగర * నూనులు వోపపరిశచిత్తు లా
 భీత నిల్వనిల్వమని * పెద్దయోజంగునఁ బలుక-చున్ సము
 త్వలజవంబునం జని సు * భీతులు నమ్మని దాసి యుద్ధతిన్. 80
- ఉ. ఈగతి దాసి సంయమితు * లేంద్రునిఁ జూచి, దుశాత్మ, నీత్రమా
 యాగహయాపతిత్త ము * దాంధుఁడ వచ్చినవారెన్ మమున్
 సాగరులన్ మహాభుజుల * శత్రుకృతాంతుల దుష్టనిగ్రహా
 ద్యోగులఁ జూడుమందుఁ గడు * మద్ధతి నిష్కరభాషలాడఁగన్. 81
- క. విని కినిసి కపిలదేవుడు, ఘోషుంకృతి నేనె నంతఁ * గడచెడివార
 మ్మనికోపభిన్న సాత్కృత, తనులై పడిరవల సగర * తనయులు పెలుదన్. 82
- క. తనసుతులు రాక మనుల, మనునిభుఁ డగుసగుఁ డెఱిగి * మనుమనిననయిం
 జని తనయునంబుమంతుని, వినయాన్నికుఁ జూచి పలిక * వేడుక జలయన్. 83
- గీ. శూరుఁడవు సర్వవిద్యావి * శారదుఁడవు, తేజమునఁ బూర్వముఁడవు * భీరవర్మ
 కడఁగి నీసినతండ్రుల * గతియుఁ దురగ, వాతునిజాడయుఁ బరికింపు * మనఘదరిత
- క. ష్రీమధ్యస్థితసత్వము, లతులితబలవీర్యజనన * మన్నితములు త
 త్పీఠిభూతార్థము బూనుము, శిశుభిద్రముఁగాద్యుఁంబు * జితపరిపంథి. 85
- గీ. మ్రొక్కఁడగినవారలకును * మ్రోక్కి- యంత, రాయకరుల వధించి కృతార్థుఁడనయి
 మరలు మని పలక నాయంబు * మంతుఁ డట్ల, భిద్రకాద్యుకపాణియై * కడలెనపుడు
 వ. ఇట్లు కదలి పితరు లగుసాగరులు శ్రద్ధివర్ణావివరమాగ్ధం బనుసించి దైత్య దానవర
 త్నావికాదపతగపన్న గాచిత్రాజ్యమానం ద్రైదిగ్గజంబు నాలోకించి పృథక్విగ్రహా
 ర్యకంబుగాఁ గులప్రన్నంబుఁ జేసి పితరులను యజ్ఞాశ్వశార్థు నడిగిన నరనికి ది
 గ్ధంతి యిట్లనియె. 87
- గీ. అంశుమంతి కృతార్థు డట్లై పాఠంబు, శోడఁ జనుడెంచెదవు నీవు * సూక్ష్మగతిని
 నావిని యతంబు సర్వవిద్యాగములకు, కరుణ మనువోలె నడుగంగ * వానిఁజూచి.
- వ. దిగ్గజంబులును గారవించి యజ్ఞ పాఠంబునం దోహోవి శీఘ్రంబు నీత్రరాంఠల వని
 పలికిన విని సగరులు భస్మీభూతులైవజోటికి నరిగి మఃఖపదవశుండై విలసింది త
 త్పూరితంబున పండ్లంబునున్న పాఠంబునాలోకించి శోకంబు వొంది యంశు
 మంతుండు. 89

- క. వారికి జలదానక్రియ, వారుధిం శేయదలంచి యున్నట్లు జలా
ధారము గానక దృష్టివి, సారము గావించి చూచె \parallel సలిలాశేషున్. 90
- వ. తదనంతరంబు. 91
- క. సగరునిపాత్రుడు గాంచెన్, భగవంతుని నచట \parallel గల్పకాదక
సగరాశ్రమమునునిన్, జగదభితు వైవశేయు \parallel జవసత్వనిధిన్. 92
- వ. ఆగత్యంతుం డంశుమంతున కిట్లనియె. 93
- అ.వె. రాజుమార విమృశ \parallel శోకంబు సాగర, సంక్షయంబు లోక \parallel సమృత్తంబు
గాన భూరిబలులు \parallel కపిలునిచే మహా, విష్ణుచేత దెగి \parallel పితవత్స. 94
- నీ. వినుము రాజుమార \parallel వీరికి లోక, మగుసలిలం బిడ \parallel దగదు గంగ.
యందు నీసితకుల \parallel కర్ణినో జలకర్మ, నూచకింపుము పురు \parallel మగ్రగణ్య
గంగోదకమున సా \parallel గరభస్మరాసులు, తడిసిన గడు \parallel బవి \parallel తోత వహించి
సగరమారులు \parallel స్వర్గము లగుదురు, సవనవాని గొని \parallel చమము నీవు
- గీ. తాతజన్మంబుఁ బెంపునొందంగఁజేయు, మునుపట్లఁడు చెప్పిన వినియెతందు.
వాటిఁ జేకొని కృష్ణుఁడవచ్చి యజ్ఞ, రక్షితుని సగరకుమారాజు గాంచి. 95
- వ. తను పోయినవచ్చిన తెరంగును వైవశేయునిచవంబును నెఱింగించిన ఘోరసంకాశం
బగునంశుమంతునివాక్యంబు విని యనంతరంబు యజ్ఞంబుయధాకాశ్రమముగా ని
ర్వర్తించి యస్త్రయుద్ధంబై సగరమహారాజు తనపుత్రంబున కరిగె నంత. 96
- గీ. అతఁడు గంగావతరణంబునందు నిశ్చ, యంబు నొందక త్రింశత్సహస్రవత్స
రములు ధర్మకృమంబున \parallel రాజ్య మేలి, దీప్తపుణ్యుడు సగరుడు \parallel దివికి నరిగె. 97
- క. సగరస్వపావంతరమున, జగతీజును లంశుమంతు \parallel సమధికతేజం
దగ రాజును గావించిరి, సుగుణాశ్రయుఁ డతఁడు \parallel శోచ \parallel సాంపుగఁ బ్రజలన్.
- గీ. అతనిసుతుడు దీర్ఘుఁ డూర్జితసమాఖ్యుఁ, దాకుమారునియందు రాజ్యంబునిలిపె
రమ్యమగుహిమవచ్చిభిరంబునందు, నంశుమంతుడు బహుతపం \parallel బాదకించె. 99
- వ. ఇల్లువనంబున ముప్పదిరెండువేలయేండ్లు దారుణతపంబు నేసి యాతపోధనుడు
స్వర్గంబుఁ జేరె. దీర్ఘుండును పితామహు లగుసాగరులవత్ప్రకారంబు విని దుః
ఖాపహతబుద్ధియై నిశ్చయంబు నొందక యంతగతంబున. 100
- ఉ. విగతి గంగవచ్చు భువి \parallel కల్లు జలక్రియ సంభవించు నే
నేగతి మన్నితామహుల \parallel నెల్ల దరింపంగఁజేతు నందుఁ జెం

- తాగతుఁ డయ్యె నట్లు ♦ పరితాపముఁ బూని మెలంగునమ్మచా
భాగునకున్ భగీరథుఁడు ♦ పార్శ్వజుడు పుత్రుఁడు పుట్టె నున్నదిన్. 101
- కా. వంశోద్ధారకుఁ డాధిరీపుఁడు పగివా ♦ వాత్సల్యసంకోభియై
తింజనవర్తనచాప్రముల్ సకలధా ♦ త్రిమండలం జేరికే
వారం పోద్యపుఁ డశ్వమేధములు సఁ ♦ భ్యాసితముల్ సర్వేశ
భ్రాంతుప్రోబ్వలకీర్తియై తిన్దళలా ♦ కామాధుఁ డయ్యెం దుదిన్. 102
- ఈ. కిక్కిరలక్షణుండు నృప ♦ సింహము మాన్యుతపాది నైరిహృ
ద్భీకరుఁ డస్త్రుకోవిరుఁడు ♦ దేవగురుద్విజపూజకుండు మ
ల్లోతుఁడు వేదపారగుఁడు ♦ సుస్థిరబుద్ధి జనపియుండు ధ
ర్మైకపరాయణుండు సుగు ♦ బాధి భగీరథుఁ డెన్నఁ గాఁడగున్. 103
- క. ఆతఁ డనవత్కుండై ఘో, రతిపము సేయంగఁదలఁచి ♦ రాజ్యము సచివ
స్థితముగ వొనర్చి గంగా, వతరణగతుఁ డగుచుఁ బుణ్య ♦ వనమున కరిగెన్. 104
- వ. ఇట్లు గోకర్ణంబున కరిగి యందు మా సాహాయుండును నూర్ష్యబాహుండును నై భగీ
రథుండు ఘోరం బైనతపంబు సేయుచుండె నంత. 105
- మ. మదనోద్ధీపనకారణంబు పికవా ♦ జ్ఞాధుర్విశంపాది న
ట్టరత్నస్థావ్యసవాపుహరి శుకసం ♦ పతాగిరి వావావనీ
సవలంకారము పాంథహృద్భయదమం ♦ చతుష్పలక్ష్మీకళా
పుర మత్యంతసుఖావహంబు మధుమా ♦ సఁ బొప్పి భూమండలిన్. 106
- క. భువనకలియఁబ్రయయాత్రో, త్వనపరమదనప్రతాప ♦ దహనశ్వాలా
నివహయ్యతు లన వనముల, నవిరళనవపల్లవంబు ♦ లామనిఁ దవరెక్క. 107
- క. కమనీయవసంతసిన్వయ, సమాగమప్రభవహర్ష ♦ సమధికపులకో
ద్గమకలనఁ బూనె లలికా, సమదయ మన నూర్మముకుళ ♦ జాలము లెసఁగెన్. 108
- మ. మదభృంగాలకాంతి కారుణీన శం ♦ భద్రుచ్చరతోజసం
పద రాణింపగఁ బల్లవావయవకోభల్ ♦ సాంపు దీప్తింప న
భృదితాంతత్పికభాషితంబు లమరం ♦ బ్రోవ్యల్లతాకాంత లిం
పురలిర్వంగ వయోవిలాసగతులం ♦ బొల్పెన్ మనోజ్ఞాకృతిన్. 109
- పీ. తొలుత దక్షిణదిగ్విఘాటికి జనియించి, రహి లతాసతులగా ♦ రాము వడసి
కుసుమరసంపుటు ♦ గ్గులు ద్రాగి వర్ణిల్లి, తలిరాకుపాన్పుల ♦ నెలమి నుండి

- తేటిబోటులకోల * పాటలచే చొక్కి, తీర బూడిదగలు * యాముల లూగి
మురిపెంపునడకం * ముద్దులు చూపించి, యెల్ల తావుల విల * పిల్లి మెలగి
- గీ. పరణిఁ దమఁ గొంగిరిందుభూజముల బొదలి, కొలకులనుదోగి క్రొవ్విడి * కోనలరసి
మల్లులఁ బెనంగి విరహుల * మదమడంచి, మడువిజో డయి పవనకు * మాయఁదెసఁగ
- చ. భ్రమరకులంబు భూమముగఁ * బల్లవముల్ పటుశ్రీవ్రకలై
యమరఁగ దక్షిణానిలప * హయతఁ జేర్చి యుకోకగుచ్చర
క్రిమఁ బోలుపై వియోగిభయ * కృత్సరితాప మొనర్చి నా వసం
త మనుమహాగ్ని దా హిమవి * తానకమాదశవప్రవీణమై.
- 111
- అ.చ. చూడనొప్పెఁ గుసుమ * శోభితపహకార, భూదహరలు లభ్రమ * భూరిచంద
నోజ్వలాంకరాగ * యుక్తాంగు లగుమహా, పురుషవరులువోలె * పరమగతుల. 112
- క. చందనశీలములు సుమ, పందోహనితాంతగంధ * సారవహంబుల్
మందగతికలితముల సాం, పాండఁగ సుఖమాదుతంబు * లాలసెన్ వమలన్. 113
- క. లసమానమాతకిసల, గొప్పనైకకపాయకంత * కలకంతధము
ల్లపితకుమారాశోలాహల, వివరము లన్వేషఁ బ్రజకు * వేమక లాపఁగన్. 114
- క. పికవాదగీతపద్య, త్సుకతన్ వర్తనమునేయఁ * వొడఁగె నవం కా
యక పవనక్షిప్తలతా, నికరము గావించెఁ బ్రజకు * శ్రేష్ఠోత్సవమున్. 115
- క. ప్రతిహితభాషితిముఖరత, నతిముద మొనరించునలకు * కాదిద్విజుడ
తెలికి ఫలప్రదుఁడై యు, న్నతి మాధవుఁ డడరె నుపవ * సక్రీప్రియుఁడై. 116
- మ. శుకపంక్తుల్ అలిలేంద్రచాపములు గా * సాంపాదచాంపేయకో
రకముల్ మిందులుగా గళదృహుసుమ * వాగ్గెంబు వర్జోపల
ప్రకరంబై విలసిల్లఁగా వనవచా * ద్రశ్యేణి భాతీస్థలిన్
మకరంచామృతవర్షముల్ గురిపె పం * తాపంబు కాంతంబుగన్.
- 117
- ఉ. తమ్మి కొలంతులం దిగి * దట్టపులుపుప్పొడిలిప్ప తెక్కి భూ
బమ్మలమీద వ్రాలి మధు * సారము గోలి మదించి యొప్పి కుల
బమ్మలు చూచి పక్వఫల * సారభలక్ష్మికై చొక్కి-యాడి భృం
గమ్మలు పంపరించె గురు * కంబు దలిర్చ వహాంతరంబులన్.
- 118
- చ. భృగవశరదుమత్తగఁ * భేదనసంభవరక్తపిక్త
న్నికరవసంతకేపి వి * నిద్రాసఖింబులనందగ న్నిరం

కుశలే బలాశ్రుష్టములు * కందము బల్లపిలెన్ సమున్నతా
కృతదిభప్రభేదపరి * కీర్ణసుమాక్తికపుంజమో యనన్.

119

క. ముదతోర్వకాలి వధూ, మము సుఖస్వర్క గంధ * వాహుమ మల్లీ
పరిమళరమ్యదిహంతిమ, సరసవిహారము వసంత * సమయము వెలసెన్.

120

చ. ఇట్లు నితాంతలతాంతవాసవాసతోపీతవకలజనస్వాంతం చై వసంతంబు నివృత్తిలై
సంత.

121

కా. ప్రత్యాషపృథ్విప్రచండదినకృ * ద్భానువ్రజం బుద్ధుల
ద్వాత్యాదక్ర మహాతపస్థసులభ * స్వాపంబు తోయావగా
హాత్యుత్సాహకరంబు పాటలమహీ * జారామమిత్రంబు రా
తిత్సక్తయతికంబు గ్రీష్మమధరి * త్రిం గ్రమ్మె నత్యుగ్రతిన్.

122

చ. పడమటిగాదుపు ల్విసరె * పాటలమల్ వికసించె సర్పముల్
బడలికఁ జెంచె చెల్లుగ న * భంబునఁ బర్వ మహీపరాగముల్
మడివడె దంతిసంఘములు * నూత్యునిదీప్తికి వాడి మించె గా
ల్నడలయి యేరు లింకె విపి * నంబు దహించె దహన్ను లత్తెత్తిన్.

123

ఆ. వె. కల్పముతో నగాధ * విమలూదకమహాప్రా, దమ్ము లింకె దవన * తాపమునను
జాతిసంఖ్యతో * పూర్ణగోహములు దు, శీలవృత్తునిచే న * శింకుధంగి.

124

క. ధ్రువజి భగీరథునికవ, స్థిరతకు వెలుగంది విధికి * వెలుపంగా న
త్వరగతి నరిగెను నన నం, బరవీధికి వెగసె ధూళి * పవనోద్ధితమై.

125

చ. ఆనమయంబున భగీరథుండు పంచాగ్నిమధ్యగతుండై మహాఘోరంబుగాఁ దపంబు
నేయుచుండె నంగి.

126

గీ. ఆనని సంతాపకాంతిక్య * దౌషధంబు, బర్హితాండవనతీరా * భ్యాసగురువు
పథిజనపాదశృంఖలా * బంధనంబు, జాతిబంధువు వర్తాన * సరము దోచె.

127

గీ. భూవధూతాపభరణు * వావత్తిర్ల, సమయవిష్ణుక శేఖర * చ్చాయ లనంగ
మేఘమాలిక లుదయించె * మెఱుంగు లెనఁగె, నతనివీతాంబరద్యుతులనంగమింపు

క. ప్రకటత్పహమూర్ఖితచా, తకమలపంజినహా * ధంబులు ప్రభవో

దకలిందులు కృషీసంహ, చకములు భువి దొరఁగె సకల * సంధాయకముల్.

క. లలితపదేలిమరసన, త్ఫలముల జంబూమహీజ * భాసురకాభిల్

వాలించె వసంబుల నమ్మి * దలిపంతులుదోతె వారి * జాగమవేళన్.

128

ద్విరీయాశ్వాసము

చ. జలధరము కృపాంద్రోవనః శంఖధారలు వాఁడే శేషం
బులు విడియున్న తామరనః ముల్విడవాడి సుగంధశేషో
జ్వలనుకదంబగుచ్చములః పట్టపంక్తులు వ్రాలె నెవ్వరం
గలిగినవారిఁ జేరక జః గంబున బీదలపాంత నిల్తురే.

13

గీ. నిలిడఘనగర్జితంబులః నిద్రమాని, సంపతజ్వారిధారలఁ జెంపు వడసి
బహువిధాకారవాదగుంధనములెసఁగ, భేజములుగూయఁదొడఁగె సంశ్రుతిగదూ

క. వికచాక్షువకుటజకదం, బకసేవాలబ్ధసాంద్రః పరిమళములు
తకభూలిధూర్వహంబులు, పృకటసుఖస్వర్గ వనజః పవనము లాలసెన్.

13

క. పావృట్పూర్వోషణిల, గీర్ణనసూరబ్ధవాట్యః శేష్యుచితవధః
క్రితధృతిఘనమురజా, రావములో యవఁగ మొనసె రహి గర్జితముర.

13

చ. శరములలోన నెన్నఁదగుః సారసముల్ సతతాంబుధారలన్
బయవడిఁ బీడఁ గుండుటయుఁ బాంధులగుండెలు చెందినైత భా
సురమతికాశలంబునఁ బృః నూనశయం దొనకించి నట్టిలం
గదశరపత్రకంబులనఁ గాఁ దగఁగె నేదఁగిరేప లతజీవ.

135

గీ. అంబుదక్షి ప్రవారిధాః రాభిహతుల, దివి నిలువలేక తారకః లవనియందు
ప్రెల్లఁగాఁపోలు నని యొందఁ బెల్లరేగి, కడసీవాములుగా నడఁ గర్ణురాలె.

సీ. చిల్పరాపాశ్వుపైః క్రిపతి నిమరించె, కడఁగమై నదులు సాఁ గరుని జీత
నస్యవనంబులః జగతి సొంపు వహించె, సద్వికాసమునొందఁ జాలిలెలు
హంసయూధము మానః సావాసమున శేగెఁ, జాతకంబుల పిపాః సలు శమించె
ప్రక్షీణదశఁబూనెఁ బంకజాకరములు, కలకంఠములకు మూఁ కర్ష మొదనె.

గీ. తపనఘృణులు ఘశాంతరిః శంబులయ్యె, వివిధపరితాపములఁ గుండెఁ విరహజనము
ద్విరదముల కాధి కాంతించెఁ బెరుగులకు, నంకిలిద్రవక్తమయ్యెనఁ య్యవనమున

గీ. విహగలయమున మాలతిః వికసమున, వయహానివీలనంబునఁ వాసరాంత
మెటుఁగఁబడుచుండెఁగాల మీఁ ముజకసాంధ్య, విధులుగావిందువారికఁ వ్యర్థయెందు

గీ. అఘనాగమవేగేనః య్యవనిధర్త, యదలమును పోలె వారిధాః రాభిషిక్తుఁ
డగుచు మునులకు నమ్మకంఁ బావహిల్ల, నధికదాహమును తపంఁ బాధరించె.

చ. అంత.

140

క. కాంతిముదిగతాంబుధరా, కాంతము వృషవిహితః సమరయానము లక్ష్మీ
కాంతప్రసోధనము ఫల, వంతము శరదాగమంబుఁ వచ్చెన్ సిరులన్.

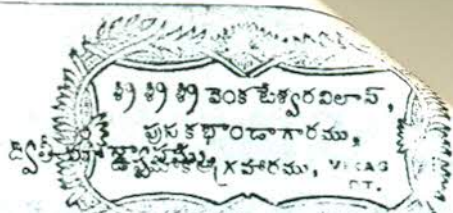
141

- గీ. నిమర మేలుకొన్ను * నీరజాతునకుఁ ద, త్వమయభృత్యుఁ డాస్య * దగ్ధవార్థ
మిడిన ముకుర మనఁగ * నుమకాజలింబమ్ము, సుప్రసన్నమగుతుఁ * జాడ నొప్పె.
- క. ఉదకములు గుంభపంభవు, సుదయమునఁ బ్రసన్నతాసమున్నతిఁ కెంచెన్
సదమలబోధంబున జన, హృదయంబులు నిర్మలక వ * హించినభంగిన్. 143
- క. ఇనకిరణంబులు లఘుకిర, ఘనముక్తాయనము లగుచు * గ్రమ్మెన్ డిలన్
వనజములు చీడ విడి విక, సనలక్ష్మీగృహము లయ్యె * కారదచేరన్. 144
- క. శరవణములు వికసించెం, బరిమళభరితంబు లయ్యెఁ * బద్మవనంబుల్
మరిపెన్ ధేనువు లమృతము, నరులు ప్రమాదింప రాజ * నంబులుపండెన్. 145
- క. పరుషప్లవరవ మణిఁగెన్, సరసులు రాజించెఁ బూజె * పస్తచ్చదమల్
కరులు మడించెం దారలు, సురచిరచుచి పూజెఁ దొగలు * వోభిలె మిగులన్. 146
- ఉ. సుందరతారకాభరణ * వోభితమై కమనీయదండ్రా
చందనలిప్తమై విరళ * బాదసితాభ్రదుకులకాలి యై
యొందవలింబరహ్యముఖ * మై గగనంబు జనంబుమాడ్కిరిన్
విందొనరించె భోగవృత్తి * విగ్రహమల్ల సుచారసంపదన్. 147
- వ. ఇవిధంబున శరతాగ్రంబు వికచకమలకమనీయవాసవావిలాసంబై విజృంభించె
సంక. 148
- క. శ్యామబీరబద్ధసము, హృదయశ్రియపురుషుఁడు * తరమై నిలిడ
శ్రీహరిలోకరిభ యై, హేమంతము దోచె బహుళ * హిమజనకంబై. 149
- జ. హరువుదలిర్ప భావ్యదపి * తాగరుహావసుగంధిమందిరాం
తరముల హంసకాలశయ * నంబులపై దరుణీకుచాగ్రని
ర్భరపక్షరంభసంగతకు * రంగమదప్థగోజ్వలదృశాం
తరులయి కామతంత్రపర * తం బవలించిరి ధన్య లక్ష్మిన్. 150
- ఉ. మిన్నక సర్వజీవులకు * మిక్కిలి శైశ్యముఁ జూపి నొంచి యా
పన్నులఁజేసె గాలి యిది * పద్ధతి గాదని తిక్కుమాదుఁ డు
ద్యన్నయకాలి వహ్ని జన * తాపియవృత్తి వహించె మన్ననా
రన్నిటఁ దండికంటెను గు * నాధికులై పొగదొందునందమల్. 151
- గీ. తిరభీతు లగుచు * తీరినమనజాల, కభయమొసఁగఁజాల * వయ్యె నపుడు
భాసరారతమును * భావకజ్వాలలు, నభినయభులసున్న * నములుదక్క. 152

- క. చందనమును బంధికయును, నిందలపా లయ్యెయ్యమి * నీతతి వృద్ధిం
 కెందె గృహించె తిసంబులు, విందయ్యె నసహ్యముహిన * వేళం బ్రజవన్. 153
- వ. అట్టితాకాలంబునఁ గంతదప్పుజలంబులందు నిలిచి భగీరథుఁడు నిశ్చలంబుగా
 యుండె తపఁబుఁ జేసి. ఇట్లు తపోనిష్ఠుడైరాజకేష్ఠునకు బహువర్తనవాసన
 బులు గడచె నంత బ్రహ్మచేవుండు సుప్రీతుండై మరగణంబులతోడం గూడి భగీర
 థునిసమీపంబునకు వచ్చి యమృతాత్మక కీటనియె. 154
- గ. ఒభగీరథభూపాల * యోమహాశ్రమ, నీతిపంబునఁ బ్రీతుండ * నైతివరము
 వేడుమనవుండు భాంతి * విభున కీట, లనియెఁ కాఁజలియగుచుఁ య్యవనివిభుఁడు
 నీ. ఈశ, వాణీశ, నా * యెడఁ బ్రసన్నుడవేని, తెలియఁ దపంబు నీ * ధ్రించెనేని
 చక్క-వావలన నా * సగరభూపతిసుతుల్, తోయి మందఱును బొం * గుడురుగాత
 సగరనందిమలభ * నృముగాంగ జలసిక్త, మగునేని పృథ్వీ * లగుదు రభవ
 తగ నాకుఁ బుత్రసం * తానం బొసంగుము, నీకృపచేతి ని * త్సౌకకులము
- గీ. పారి నవిచ్చిన్నమై వృద్ధిఁ * బొందవలయు, నిది పరంబగువర మని * నృపుఁడు వేడ
 నట్లయగుఁగాక యనివరం * బరినికీచ్చి, పరికఁగృహంబాచినృపునితో * పద్మభవుఁడు.
- వ. ఈగంగ హిమవంతునిత్యేష్ఠపుత్రక యిమ్మహాదేవిని ధరించుటకు వారుని నియోగింపు
 ము గంగాపతిసంబు భూమి సహింపంజాలదుగావున గంగాధారణంబు సేయ మహా
 శ్వరుండు దక్క నొక్కఁడుండు సమర్థుండు లేడని భగీరథునకు నుపదేశించి విరి
 చి మరుద్గణంబులతో నిజస్థానంబున కరిగె నంత నమ్మహీకాంతుండు భూతలంబు
 న నంగుష్ఠాగ్రంబు మోపి పరమేశ్వరుం బురాణపురుషు, భర్త, భవానీమహావారు
 గరుడాసముద్రు, భక్త చింతామణి, నవంతు, ననంతకోటిమూర్త్యుప్రభాధాము, వాది
 చేపు, మహాచేపు, మహాసింధువుండై నంతం బురాణకుండు సంవత్సరాంతంబునం
 దనకుసాక్షాత్కరించిన భగీరథుండు భయభక్తిసంభ్రమంబులు డెందంబున పంద
 డింపఁ బులికెగఱుతుండును, అనందకామ్యధారావంపాతద్వారితేతుండుమ నై
 యనేకసాష్టాంగమసాగరంబులు చేసి లేచి లలాటంబున నైజలిపుటంబు పంపు
 టించి యిట్లు నుతించె. 157

మ. కరికర్పాంబర, కాలకంధర, కవ * కల్ప-శ్యామభూభృష్య
 క్షర, కాయణ్యసమద్ర, కంబభవసు * త్రామాదిసంసేవ్యము
 దరపాదాంబుజ, కామికపద, కరా * వాభాగ్గోటిర, క
 త్కరబాధానర, కావనే కలితక * ర్పురామృతాచ్చర్యనీ.

- క. విజాంకఘట, భువన, త్రాణధురంధర, కురంగ ♦ ధర, సిరితనయా
ప్రాణేశ్వర, లక్ష్మీశ్వర, బాదా, బాదాచివరద, ♦ పాలింపుమహా. 159
- గీ. ఈమె నవ్యయు నమలుని ♦ రీతు ననఘ, నాదిమధ్యాంతరహితు బ్రహ్మాదిజనకు
నిత్య నిమగ్న నిరచేతు ♦ నిగమవేద్య, నిన్ను నేవెంట ననిశంబు ♦ నీలకంఠ. 160
- తోటకము. లలితేందుకశాసుక ♦ లాపభరుక
బలకావరముఖ్యును ♦ పర్వసుతున్
ఫలదాయకు శంకరు ♦ భక్తినిధిం
గొలుతున్ జగదీశ్వరు ♦ గోపనాయున్. 161
- చ. హరి విశిఖంబుగాఁగ భుజ ♦ గాధిత్రుఁడుజ్వలహార్తిగా మరు
ద్ధిపతి విల్లుగా నిగమ ♦ శీతభుజాబలసంపద నిశా
చరనగర్భియంబుఁ జెలు ♦ చందరిమార్చి జగత్క్రియంబును
శ్చిరముగఁ జేసి కాచినవి ♦ శేషకృపాఁధి, నిన్నుఁ గొల్పెనన్. 162
- మాలినీశ్వరము. పకలభువనరత్న ♦ శక్తకాయజ్యోతిష
సుకృతిసులభిరూపా ♦ సూర్యకోటిప్రతాపా
వికృతరహితమూర్తి ♦ విశ్వవిఖ్యాతకీర్తి
ప్రకటితగుణవర్గా ♦ తక్తి నిన్ద్రోలు భర్తా. 163
- చ. పునరపిదేవా 164
- మాలిని. కలుషితనిగచితున్ ♦ గర్వశైలాధిరూఢున్
ఖలుని జదుని మోహా ♦ గ్రస్తుఁడృష్టాభిభూతున్
మలినచరితు నీడు ♦ న్నన్ను రక్షింపు మర్థిం
గొలిచెదనిమ దేవా, ♦ గోచరావ్యపరిభావా. 165
- గీ. హరిగధర చూడ నీకు దాఁడ్యంబుజేసి, మామలు భవపాశబంధని ♦ యృక్తులై
భోగమోక్షపరిచారతృప్తి ♦ నీగుదాను, భావ మెంతని నర్పింతు ♦ భావహారి. 166
- పంచకామరము. లలాలలోవనం గరం ♦ లాంఛనార్థశేఖరు
న్నిలింపరాజవంద్యపాద ♦ నీరజున్ మహేశ్వరున్
వాలావాలాంకకంఠరున్ ♦ మహార్జిమానసాలయన్
జలంధరాదిభూతలైశ్చి ♦ కాసమన్ భజించెదన్. 167
- గీ. పుష్పపాలక జగదీశ ♦ సామగ్గయు, కమలసంభవనిమతి చ ♦ కృప్రసన్న
లలితనీలాభ్రకంఠర ♦ లక్ష్మీయాప, ప్రణవనవ్య మహాదేవ ♦ భర్తకరణ. 168

చ. అని య సేక ప్రకారంబులం గెవారంబు నాచియున్నప్పుడు గలవాక్యకటాక్షం
బుల వీక్షించి విరూపాక్షుండు పలికె నీయెడఁ బ్రసన్నుండవైతి నీయభిమతంబు
గావించెద శిరంబున గంగను ధరించెద నియాదరించి వరచిచ్చు. భగీరథకృతం
బయినశివస్తోత్రంబు పఠించువారు సకలమనోరథలాభంబును సమస్తపుణ్యఫలంబు
నం జెందుదు రంత సప్తమ సర్వలోకనమస్కృత యగుగంగామహాదేవి హిమవ
త్పుత్రక మహారూపంబును దుస్సహవేగంబును బూని యాకాశంబున నుండి శివుని
శిరంబునం బడి మస్తకంబునోఁ చినాకామసునిం గొని పాతాళంబునకు నకుగం ద
లంచిన శంకరుం డాగర్వంబు నహింపక గోపించి తిరోభావంబు వొందించె నట్లు
రుద్రజటామండలకన్వారంబు బ్రవేశించి గంగ జహయిత్తుంబు గావించియు నిర్గ
మింక నేరక సమ్మాహితమై యన్ముహుడైవి జహునంవత్సరంబులు పరిభ్రమించె.
భగీరథుండు గంగం గానక మహాతపంబుఁ జేసి పరమేశ్వరునిం బ్రార్థించిన. 169

అ. వె. భక్తవత్సలుండు ♦ పరమకృపాకారి, శంభుఁ డంత సుప్ర ♦ మునఁ డగుదు
గర్వకాంతిఁ జేసి ♦ గంగను విడిచెను, జడలలన బిందు ♦ సరమునందు. 170

చ. ఇట్లు శివునిజటాజాలంబువలన గంగ నిర్గమించునెడ సప్తప్రవాహంబులు జవించె
నందు ప్లాదినియుఁ బావనియుఁ శనియు ననమూడుంగాప్రవాహంబులు పూర్వది
శకుం జనియె. సురక్షువు, నీతయు, సింధువు, నునిమ్మాధునదులు పడమటి దెస
కు నరిగె. సప్తమియగుగంగ భగీరథు ననుసరించె నంత. 171

సీ. రాజర్షి యగుభగీ ♦ రథుండు రథారూఢుఁ, డైయేగ ముండల ♦ నతిమందమున
సారాజువెనువెంట ♦ నరిగె గంగానది, తండ్రివెంటి జను ♦ తనయమాడ్కి-
గగనంబువలన శం ♦ కరుమెత్తకముఁ జేరి, శివునియాదలనుండి ♦ భువికి డిగ్గి
ప్రవహించెఁ దీవళ ♦ బ్రపురస్సరంబుగా, గంగాజలంబు వే ♦ గంబుగదుర

గీ. బహువిధాకారసంపత ♦ త్పతితకలిత, మత్స్యకచ్ఛపఫణికింతు ♦ మారతకుల
చేత నచ్చట(దివివోలె) ♦ చిత్రభంగి, ననని గనుపట్టె మిగుల న ♦ య్యవసరమున.

చ. ఆయ్యవసరంబున నమ్మతమగంగాపతనదిదృష్టా సమాగత జేవగంధర్వసిద్ధవిద్యాధర
కిన్నరకింధురువనియచ్చరవిమలమణిమయాభరణభేజిపుంజరంజితంబై గగనంబునూ
గవనభృదితశతతపమండలంబువోలె స్వచ్ఛందజింసాచంచలమత్వారంశుమార
మినోరగమాతిశాభివ్యాప్తంబై విక్రిప్తవిద్యుల్లతాపమృతంబునుంచోలె రాణింప ని
జవిరాజజ్జీవనకృతనజ్జనకృతనరాహిత్యవశ్యతాపరిత్యయపంజన వా ర్థంబునుంచోలె
సంస్మృప్తవిస్తాపకంబులై పోక నచా దుతరంగంబులు తెగడ వివ్యాంకనయంబోలె

చక్రస్థియు హంసమేఘమాలయు వావర్తవాభియుఁ గమనీయకంఠోర్మికాలరి
 కృతియు నై నేత్రోత్థివంబు సంపాదింపుచు నిలవయనవలూకటాహపరిభ్రమణ
 పమయసమాహృతతిదవతంపకేళికరసుధారసధారానవ్యంజనవంజోపాంబులంబోలె
 మహామధురంబులై నిర్వృద్ధచ్ఛఫేనచ్ఛలంబునం గార్తికమామరాకామధ్యగతచంద్ర
 సాంద్రచంద్రికల నపహసించుచందంబున విమలాంబుపూర్వంబులు విజృంభింప వా
 తోద్ధూతకీతిలకీకరపరంపరలు నిజావలూకనపంభ్రానుభ్రమవంజురచరతయజీపరిశ్రమా
 పనోదకంబులై చెలంగఁ గుపితకపిలమునిక్షిపితవపురఖిలపంచన్యపసుతసురపదాఠో
 వాణసుధిగసోపానరంగత్తరంగజేసుఖాంగీకారభంగీతరంగితాంతరంగరాజహంసమాలి
 కామధురస్వరంబులు మునిజనస్తుతిపతనరంబులతోడ నేకీభవింప సముచ్ఛలజ్జలచ్ఛ
 టాపటలంబు విలుతదుక్తుంగవీచీవంఘాతసంఘాతివాతోద్ధూతగిరికిభురధాతుఘాతి
 పూర్తికల నపనంబుంప సగరరాజకుమారవర్గదుర్గతిదశాపకశమునమహోద్యోగనిరాఘా
 తుధాటీసమాటికప్రభూతస్రోతోజేగవిపాటితమధరకుటవతనప్రభవగభీరగుభగుభ
 వాదార్పణులు పర్వతగుహాంతరంబులం బ్రతిధ్వానంబు లీవ శుద్ధస్ఫటికఘటికాని
 కాయచ్ఛాయాదాయాదతోయబుద్బుదంబులు సవ్యోవికచచ్ఛాద్యైరవసభాశంక
 నంకుంపంజేయ ఘోరతరాంహస్సంహతివిజయభేరిభయదభాంకారీకృతవికృతభౌక
 ల్లోలకల్లోలపంఘసంఘద్వణప్రాద్దుర్భవదుర్భరదీర్ఘఘర్షరఘణింఘశనిర్దోషంబులు చె
 లంగ వికాతయాతివాహేతుమహాపాతకభీతప్రాణిపరిత్రాణప్రాద్దుర్భూతపరమేశ్వ
 రపరిశుద్ధమూర్తియుం బోలె మూర్తిమద్భగీరథపృథినిభవభవభవహాశీర్తియుంబో
 లె భరితభండమహీమండనాయమానమనోహరిముక్తాహరలతకాయంబోలె ముక్తిల
 క్షీజయపతాకయుం బోలె గంగాతరంగిణి వెలసి విలసిల్లి విస్తరిల్లి వినోదించి వి
 జారించి యెగువరచి విజృంభించి విక్రమించి వివిధగతివిశేషభూషితవిలాసంబులు
 నైత్రుమ గిరులు భేదింపుచుఁ దరులు గూలించుచు వివినంబులు ముంచి పరివేష్టింపు
 చు నొక్కచోట పత్వరంబును నొక్కయెడఁ గుటిలంబును నొక్కచరక నాయతం
 బును నొక్కచక్రి విసదంబును నొక్కతరి సముద్ధూతంబును నొక్కతావ్రున మం
 దంబుగా నరుగుచు నొక్కచో నున్నజలంబుతో జలంబు గలసి పురభ్యాగతంబు
 గా మాటిమాటికిం బటలగునీటివెల్లులు వింటికి నెగసి పుడమిం బడుచుండ భగీతభ
 రభామవర్తినియై పగ్గనహించె నిట్లు గంగాజలంబు లంబరంబుననుండి ఖండపరశుని
 కిరణును దుమికి జుప్పించి యుచ్చోటనుండి విర్చలవిడిగాఁ బుడమిం బడి సాంపు
 నంపాదించి కైలంబులు లంఘించి కానలు గడచి బహుదేశంబు లతిక్రమించి పూర్తి
 కారణు లారసి గ్రామంబులు వలగొని యాశామంబులువారసి నడుచుచున్నతేజి

నమ్మచాడేవి ననుసరించి కొందఱుబృందారములు విమానానాధులై కొందఱును
 ర్వులు గంధర్వంబులై కొందఱుయగభుజులు గజాశ్రియలై కొందఱుసరలు
 పారిప్రవగతులై కొలిచి చనిరి. మఱియు బునులు గంధర్వులు యక్షులు గిన్నరు
 లు దైత్యదానవరాక్షసాదగగరుడచారణభేదరుజను భగీరథునివంశంబు ననువర్తించి
 గంగ వెనువెంటం జనిరి. దేవర్షిగంధర్వాదులును భూలోకవాసులును మహాదేవాం
 గపతితం బగుగంగాజలంబు పరమపవిత్రం బనిస్తుకొంచెరి. కాపనికంబునం బుగ్గా
 లోకపరిభ్రష్టు లగువాడు గంగోదకంబులం దోగి విగతకల్మషులై వెండియు నిజ
 స్థానంబుల కరిగిరి. సకలలోకనివాసులును గృతాభిషేకులై సంతోషించిరి. ఇట్లు
 సర్వభువనపావనియు సుచ్చిరోమణియు నిఖిలదురితక్షయకారిణియు వెనగంగ భ
 గీరథప్రయత్నింబునంగదలి యమ్మహానుభావుం దెచ్చుటకేం జనియె నచ్చుటకేం
 దానునం బోవుమఁ దద్రధానువర్తనియై ప్రయోగంబుననుసరించువార్తకరణవిద్య
 యంబోలె వేదార్థంబు ననుసరించుస్మృతి తెరంగున నమరి. గాయత్రీయుం బోలె
 ప్రళయవర్ణయై కుచేరపురివోలె శంఖదుకరకర్పపాణివిరాజమానయై దేవసభవోలె
 బహువిబుధాక్రితయై యుర్తిమధేనువువోలె బహుక్షీరహానియై భాగ్యవతియుం
 బోలే గంగజ్యోతికాలంకృతయై పుణ్యంబులకు మూలంబును భవంబునను క్షేపజంబు
 ను ముక్తికై దెడలుతు మునులకుఁ బ్రాప్తును శుభంబులకు నాధారంబును జ్ఞానం
 బునకు ధామంబును సగురుం బ్రకాశించె నంత.

173

శ. శమిశనమస్తకల్యమఁడు ♦ జహ్ను మహాముని వేదచోడిత
 క్రమమున దీక్షఁగైకొని మ ♦ ఖం బొసరింపురునున్న గంగ గ
 ర్వమునఁ గడంగి తర్సవన ♦ వాటికఁ బెలుగ వెల్లి ముంచె న
 య్యుమితకపోబలాధ్యుఁడు త ♦ దాగ్రహివృత్తి నెటింగి కోపియై.

174

ఉ. తజ్జలశూర మంతయును ♦ దాగి నశం దది యాచి మేదిసి
 భృజ్జేమషర్పణాదు లగు ♦ వేళ్లులు మానులు విస్మితాత్ములై
 పజ్జలఁ జేరి కోరి జహ్ను ♦ భంగుల నమ్మునిఁ బూజనేసి భా
 స్వజ్ఞయు నీకుమారిగ వె ♦ నన్ సృజయింపుము గంగ నిర్తతిన.

175

క. అని వినయంబున సురులును, మునులును బాగ్నింప జహ్ను ♦ మని మదితుండై
 తనచెవులవలనఁ గ్రమ్ముట, ననిమిషగంగను సృజంచె ♦ నరంబు లొగడన్.

176

ఆ.చ. దానఁజేసి జహ్ను ♦ తనయనా జహ్నువి, యనఁగఁ జేరుగాంచె ♦ నమరగంగ
 యమ్మహాసృగంధి ♦ కృష్ణులు నరిగె భ, గీరధక్షితకు ♦ (లేరి)వెంట.

177

- క. ఈగతిఁ జనివని జాహ్నవి, సాగరముం జేరి యట రఁ సాతలమునకున్
వేగముగదురంగ నరిగెన్, సాగరసంతరణకర్తఁ సంసిద్ధికిన్. 178
- చ. ఘమఁ దధికప్రయత్నమునఁ గంగను దోహ్నిని యాధగీరఘం
దును గవీలాక్షిపావకపఁ (బున్ను)టకీల భస్మరాసులై
తునిసినతాతలం గని గుఁ దుఃఖతుఁ డయ్యె సమస్తదోషనా
కన సురవాహినీపలింఁ సంప్లత మయ్యెఁ దడియభస్మమున్. 179
- క. జగదేకమతఃసంగీరభ, జగదీశానీతదేవఁ సరిదాపురులై
విగతాభిలషాతిశయై, సగరసుతుల్ దనిక వివిజఁ సదనంబుఁజుక్. 180
- ఉ. అంతట భారతీరమణుఁ డచ్చటికిం జనుచెంచి మేదిని
కాంతునితోడ నిట్లను జఁ గర్తికపారుష నీపితామహుల్
సంతతపుణ్యలోకసుఖఁ సంపదఁ గాంచిరి మానిరాజగు
ద్వాంతరపాటలకుతులుఁ తాకితులైరి సమస్తసాగరుల్. 181
- క. క్రతుభుజులభంగి స్వర్గ, స్థితులైరి మనీంద్రకాపఁ జితులు సగరరా
ట్టుకు లరువదివేత్తరు నీ, కలమున నివ్వకువంకఁ కనులనవరనీ. 182
- గీ. విమలచారిత్ర వినుము లోఁ కమున నెంత, కాల మెప్పుగ నుండు సాఁ గరజంబు
స్వర్గమున సంతకాలంబుఁ సగరతనయు, బుండెదరు నేలుపులమాడ్కిఁ నిండువేడ్కి.
- చ. మహాత్మా యీగంగ నీకుం బుత్రిక యగు నీవలనం గలుగువాడుంబున భాగీరథి యవ
లోకంబున నుండు స్వర్గమర్మపాతాళలోకంబులనుమాదుపథంబులం బూనుటఁజే
సి తిప్పకగ యనం దగునీగంగయందు నీపితామహులకు నందఱికిం దర్పణంబు నే
యును నీపత్రిజ్జఁ కెల్లింపును మహాతపశ్శాలులును మహర్షిసములును మహాకీర్తి
మంతులును మత్సమానులును నైవసగరాంశుమద్దితీపుట నీపూర్వలు గంగానయనం
బునందు మహాయత్నం బొనర్చియో మనోరథసిద్ధిఁ బడయరైరి. ఆట్టిప్రతిజ్ఞ నీకు
సిద్ధించె. ఇతరమర్గభంబును కాశ్వరంబును నైవకీర్తిం బొందిరి. ధర్మనివా
సంబు నైతివి కలకాలంబు గంగాస్నానంబు నేయుము పితామహులకు జలకీర్మల
వాదకింపును నీకు లగ్గగుంబోయినచ్చెద నని బ్రహ్మదేవుండు దేవలోకంబునకుం
జరియె. అంత భగీరథుండు యథాకీర్తిమంబుగా సాగరులకు నుదకంబు లిచ్చి కృ
తకృత్యుండు విజ్వరుండును నై సకలలోకశ్లాగునీయపుణ్యశ్లోకుండు తనపురంబున
కరిి రాజ్యంబు కాసింపుచుండె. అమృతాగ్రాజు నాశోయించి సమృద్ధాభులై
జనులు గుభించిరి. ధనకరంబు యశస్కరంబు నాయోవ్యగ్రంబుః బుత్రికరంబు

ద్వితీయాశ్వాసము.

స్వర్గకరమును నగు నీ గంగాధారమహాపాఖ్యానము విప్రక్షేత్రియచైతన్యమును శూ-
 చ్ఛ్రియమును వినుపించువారికి వినువారికి పకలపాపములు నశించు మనోరథములు ఘ-
 లించు. నాయుక్తీర్తి సుపదలు వక్తల్లు చేపతలుం దిక్పదేపతలును బ్రీతిం జెంది
 యిష్టార్థము లిత్తురు. ఈ గంగావిస్తారము లొల్లి శ్రీరామునకు విశ్వామిత్రుండు
 చెప్పినచోప్పనమీను వివరించీతి నని నూతుండు పలికినం బరమవిద్యితులును బ్ర-
 హ్మహస్తాంతరంగులు నగుచు శాసకాడిమనీశ్వరులు పరమాద్భుతకరం బగు గంగావతర-
 గుంబు పెప్పిరివి. కృతార్థుల మైతిమి. గంగాకథానుభూతపాపములవలనం దనివి
 దీరకయున్న వారము మఱియు నమ్మహాదేవి మాహాత్మ్యము వివరించి మమ్ము గుత్తు-
 త్రులం జేయు మని పార్థివించెను.

ఆశ్వాసాంతపద్యములు.

క. శబాంతపరిపాద్యవైధవ జగః ద్విభాతచారిత్ర గా
 రీప్యక్తరవకైరహస్త కరుణాః ద్విభాతచారిత్ర ప
 రాసిత్వాభినుతార్థదాయక యసంః భూదిత్వసంకాశ రా
 గాదిత్వానిమనీందగమ్యపవతూః రాసిత్వగర్వాంతకా.

క. వేదంబు దర్శన గి, తాదంబ విముక్తుడన, గురుసాయక భా
టీదంబిత్రపు బుధజన, తాదంబప్రితిహోషి తమనకమలా.

మాలిని. భుజగరచితహారా • భూరికాండవృత్తారా
వృజీవభుజసమీహారా • వేదవీధివిహారా
రజతినిరీకరీరా • రిమ్యుడివ్యావతారా
విజితహరి(కుమారా) • వేదమంత్రాగ్రసారా.

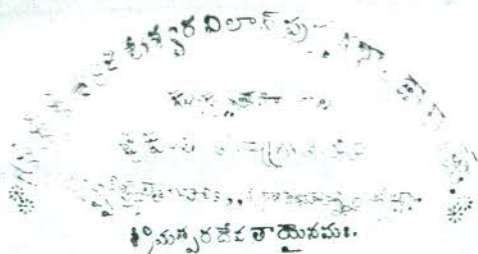
గద్య—ఇది శ్రీమదుమాప సామ్యరకరణాకటాక్షవిషాపాశ్రయేన
 లక్ష్యగణవిరాజపుత్ర తిమ్మవార్యపుత్ర వివిధవిద్యజ్ఞానిధి

అక్షుకవివాహమధ్యేయప్రసాదం బ్రహ్మచారి
మాహాత్మ్యం బ్రహ్మచారిప్రసాదంబ్రహ్మచారి

ద్వితీయాశ్వాసము.

99, 99, 99.

చాహ్నా వీమాహా త్త్యము.

తృతీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీమతామయమఠిరి, డేమనైర్యాయరథికః కిత్తిపద సు
తామార్పిత వేణుపురః ధామా సోమేశ సంతః తక్కుపావేశా.
- వ. దేవా యవధరింపుము. శానకాదిమహర్షులకు నూతుండిట్లనియె. 2
- క. గంగాగుణవైభవమా ఘ, జంకకులాధీశ్వరుండుః కళశేఖరుడున్
సాంగంబుగ వక్కాణిం, పం గుళలులు గారు కాడుః పద్మభవుండున్. 3
- వ. అట్లుగావున మాన్వకజనులకుఁ దద్గుణలవంబును వచింపనశక్యంబై యుండు నైనను
నాయెఱింగిన తెచ్చిగునం గొంతెవివరింతు. దత్తవధానులరై యాకర్ణింపుడు.
ఈయర్థంబున నొక్కొయితిహాసంబు కలదు. అది విన్న మీరడిగినయర్థంబు తేట
పడుఁ దొల్లిఁగాఁచివీర్చుండు చక్రవర్తి మీరు నన్నడిగినవిధంబున మహాయోగియ
గుదత్తాశ్రేయుఁ డడిగిన నమ్మహారాజున కమ్మహాత్ముం డిట్లనియె. 4
- గీ. యజ్ఞములు దామములసదాః ధ్యాపనంబు, వ్రతములుపకారములునుపఃవాసములును
సాటిగాలేవు జాహ్నావీః సన్నామనకు, ననిములు చెప్పడుతుభావఃరాగోగ్య.
- వ. ఈవిషయంబున వితిహాసంబు కలదు వినుమని యిట్లనియె. 6
- గీ. పృథమయుగముఁ దొల్లి సంతః పదలకెల్ల, భవనమై యొప్పు నైపథః పట్టణమున
హేమకుండలుఁ దననైశ్చుఁ డిద్దబుద్ధి, భూవిధాధాన్యకాలియై పాదలుచుండు.
- నీ. వాడు స్వధర్మంబుఁ పదలక తృణకాష్ఠ, ఫలమూలలవగతంః డులలవంక
మలయజాగురుతుండుఁ మంబులు ధాతులొ, హరులు గోమహిః సుశ్యకుంజ
రోష్ఠమీమాదులుఁ నొగి సంకృహించి త, త్రయవిక్రయంబులఁ గలుగులాభ
మాదిగా బహుఁడొః పాయంబుల సువర్ణ, మేనిమిదికోట్లు సాంఘేయఁగూర్చె
- గీ. నంత గడ్డంబు తెచ్చినఁ నతఁడు దేహ, మస్థిరంబని తలఁచిధః రాక్షసనైక
బుద్ధిఁ జేటుతూ దేవశంః బులుసు బావు, లన్ని సత్రంబులును నిర్మింపనియెడల.

- గీ. ఇట్లు చస్తాళమగుధవఁ డెల్ల దాన, ధర్మములకు విభాగించి ధరణీసుతుల
కభిలషిద్యావికారకుఁ డైనవారి, కర్మితో నిచ్చె ధర్మమి ట్లతఁ డొనర్చె. 9
- వ. ఇట్లు సకలధర్మంబు లాపార్జించి మిగిలినధనం బంతయుఁ క్రీకుండలవికుండలులను నా
మంబులం గడువిడితులైనపుత్రులకు నిచ్చి విరజుండె. 10
- క. తనమున కరిగి మహాతప, మొనరించి కృతార్థుఁ డగుచు సోకపుణ్యమహా
ధునిశంత హరిని దలఁచుచు, దేవపు విడిచి యతఁడు విష్ణు ధామముఁ జేరెన్. 11
- వ. అంత నతనిగుమారులు క్రీకుండలవికుండలు లనువాడో ధనయావనమదోన్మత్తులై ను
రాపానాదిదుర్వ్యవసంబులం దవిలి నటవిటగాయక వారకాంతాదిగోష్ఠీయం దను
రక్తి వహించి తల్లిమాట యించుకంతయు విసనొల్లక ప్రల్లదులై యెల్లధనంబు వె
ల్లిజల్లి బంధుజనంబులు నిండింప నాతఁతాయులై చిత్రవిభ్రాంతిఁ దిరుగుచుండఁ
గొంతకాలంబునకు ధనంబంతయు నశించి తేమి వాటిల్లిన. 12
- క. తనఁ గూడుఁ గట్ట బట్టియుఁ, గనలేక కృశించి కుండి ట్లకడు నవ్వు లొసఁ
గినవారికి శిశిలి పుర, మాన నుండన్ వెరచి వాకు ట్లవోయి రదవికిన్. 13
- వ. అడవికిఁ బోయి ధన్యవికి ట్లభారులు పూని కిరాతయుఁ డులై
కడువడి వేటకుం జని ప్పు ట్లగంబుల లెక్కకునెక్కుపతులన్
గడపి తడియహంసముల్లా ట్లగిన్ భుజియించుచుఁ గాలమిగతన్
గడపురు నీచనర్తనము ట్లగొని వారు నరించి రుద్ధతిన్. 14
- గీ. ఒకనాఁడు గహనము ట్ల ధ్యోగ్రదురాపద, భూధరగహ్వారం ట్లబులకు వేట
కరిగినయెడఁ గోప ట్లభరితమైయొకపులి, క్రీకుండలుని నొక్క ట్లభీకరోర
గంబు వికుండలుఁ ట్లగదచిన మృతిఁబొంది, తక్కినలొపల ట్లదిక్కులేక
యయ్యెడ యచుదూత ట్లలవైకృత్యపుత్రుల, నతీర్థపాశఁసం ట్లయతులఁ జేసి
- గీ. పారి యమనిపన్నిధికిఁ గొని ట్లపోయి దురిత, కలురగువారిఁ జూపినఁ ట్లజిత్రగుప్తు
మొగము గనుఁగొని పతిక య ట్లముందు నరక, మునకుపీఠలనొక్కనిఁబనుపుడనుచు
- గీ. ఒకని నిందుకడకు ట్లవెయ్యనగొనిపొండ, బంచ యముఁడు పనుప ట్లనట్లు వారు
చేరి నారకమున ట్లక్రీకుండలుని ద్రోచి, యావికుండలునకు ట్లననియెదూత. 16
- క. రమ్యుఁవికుండల స్తుకలో, కమ్మున కీవిపుడు పుణ్య ట్లకర్మాన్తిరభో
గమ్మునుభవింప ననుఁడు ము, దమ్మున యచుదూతతో న ట్లతం డిట్లనియెన్. 17
- వ. అయ్యా మదీయచిత్రంబు విస్మయానుర్రం బయ్యె నతండును నేను నన్నదమ్ముల
ము నొకతల్లికడుపునం బుట్టినవారము. వికర్మంబయిన నేకవాక్యతం బొరసి చేసి

యొన్నయును జతఁబాఱక యున్నవార మట్లుగుటచేసి మాకు మరణం బొక్క-
చోటునఁ బ్రాసించె. ఇట కీర్తనము వచ్చితిమి మాయున్నను నరకంబునకుఁ ద్రో-
చి వన్నేటికి నాకలొకంబునకుం గొనిపోయెను. అతనికంటె నేకేమిపుణ్యం
బాదించితి నన్ను వన్నించి యున్నరూపు తేటపడం జేయుమనిన వికుండలునకు
దండధరునిదూత యిట్లనియె.

18

సీ. తల్లిదండ్రులు నన్ను ధమ్మము చాలులి, ద్విభు నాఁగ జగములఁ గలుగువారు
పూర్వకర్మచిత భోగవృత్తిప్రలై, మమకార గూఢును లొక్కమందిరమున
నేకవృక్షమున న నేకప్రకారక, కుంతగణంబులు గూడియున్న
పది భార్యామత ప్రసృతులు కూడును, లొకచోట నొకచేళ నొకరి నొకరుఁ

గీ. బాసిపోయెను నిజకర్మ పరతఃజేసి, యనవి నెవ్వార లేకర్మ మాచరింతు
రట్టికర్మఫలంబు వా రనుభవింపఁ, బోదు రది మాన్య నేకః బొసఁగ దనభు.

ఆ. వె. కావ నతఁడు పాప కర్మచరింబున, భయదనరకకూప పతితుఁడయ్యె
పాదుకి పుణ్య కాలివి గావున, నాకలొకసుఖము నీకు గలిగె.

20

చ. అనిన వికుండలుం డనియె నయ్యునుదూతకు నోమహాత్మ వా
జనము ఘోరపాతకము పర్వినఁ గల్గె బరాకుచేతనై
నను సుకృతంబు నేను నొక నాడు నొకింతయు నీవు వాయెన
చ్చినను భకర్మ మెయ్యెదియొ చెప్పము నావుఁడుబల్లె దూతయున్.

21

సీ. సకలభూతసమాహా(సుకృత)గుచ్ఛక్రములు, వినుమయ్య నాయెఱుం గనిది లేవు
మొకవీవుచారిమిత్ర తనయుఁడు త్తముఁడుధ, ర్మాత్మదౌష్ఠ్యముమిత్రు డనఁగనొకఁడు
చానితో సాంగత్యవశమున యమునతో, గలసివగంగకు నెలమి నేగి
మాఘమాసమున న మృశికతీర్థనిమజ్జ, నంబుఁ జేసితిదినిన ద్వయంబు

ఆ. వె. గంగయందుఁ జేయఁ గల్గినయొకమజ్జ, నమునఁగల్గెమమ్మ పనునె నొక్క-
నాజీమజ్జనమున నాకంబు చెకూడె, నమరలొకసౌఖ్య మనుభవింపు.

22

క. నీయెవ్వ పాపకములకు, నాయుగిం బగుట రౌర వాదిక నరక
స్థాయి యయి పెద్దకలము, పాయకకష్టంబుఁ జెందుఁ బాపనచరితా.

23

క. అని చెప్పిన నంతకన్న, త్యుచినవనము లాలకించి నుభము మోదం
బును మనమునఁ జెనఁగొన ని, ట్లనియె వికుండలుఁడు మనిన యము దక్షిణాత్మన్.

చ. మహాత్మా పర్వజ్ఞుండ వగునీలన భర్మాభక్తప్రకారంబు వినఁగోరెద నన్ను పౌ-
ఘ్యంబున నాదరించి యెఱింగింపును పెద్దలగువారు సప్రపదంబులు కూడి నడిచె

కృతీయాశ్వాసము.

హని నాపునీంగాఁ జూరు రని పొగ్గించిన నయ్యమమాత నీవు గగకల్మషుండవు
గావున నీవ్వాదయంబున ధర్మాక్షయముకావలంబు సుభవించె నీనుడిగినయ్యం
బు వివరించెద నేకాగ్రమనసుండవై యాకర్ణింపు మని యిట్లనియె. 25

ఆ. వె. మానసంబుచేత ధూటలచేతఁ గ, ర్మంబుచేత నెత్తుడు ప్రాణిహింస
నేయఁబూచువాఁడు ధేవు దుర్గతులకుఁ, దగ నహింస పరమ ధర్మమనఁను. 26

క. భూతి నహింసాస్మర్యా, భూతాని యటంచు వేద ములు బోధించుకొ
భూతహితార్థము సుభవతి, తా తెలియ నహింస పరమ ధర్మం బనియున్. 27

నీ. మళకకీటకదంశ మకుఁగప్రభృతిను, ర్బలజంతువులములఁ బరమకరుణ
రక్షించునుకృతులు వీక్షింపదు దురంతి, నరకమల్ తమపట్టు కొఱకుఁ గవిసి
జలచరస్థలచరం బుల నధియించువా, గలు కొలనూశ్రవం ప్రాపులై ని
జాంగమాంసాశయ లగుదు రక్తంబు ద్రా, గుదు మెట్లుతెట్టుదు ఘోరనరక

గీ. నిలయములఁ బెద్ద నాలంబు నిలిచి యడలి, స్థావరత్వము నొంది యత్కంతముధ
భావకలితతిర్యగ్నోవి బహుళతముల, మోససి జన్మించి కష్టంబు లనుభవించి. 28
వ. పదపడి జాత్యంధులును పంగువులును మాగలు దక్షిద్రులును నైపాదముదు రట్లు
గావున. 29

క. పర మేటిఁగి నమఁ డహింసా, నిరతుఁడు గావలయు వినుము నిభలవదుల్ సా
గరుఁ జేరుభంగి ధర్మము, లురుపుణ్య మహింసయందు నొప్పగనందున్. 30

వ. మణియు జితేంద్రియులును నిజవర్ణాశ్రిమధర్మనిష్ఠులును బ్రహ్మలోకంబుఁ బొందు
దురు. ఇష్టాపూర్తరతులును పంచయజ్ఞంబు లనుష్ఠించువారలును భూతదయాపరు
లును నిరయంబుఁ జూడరు. వేదవాదులు నగ్ని పూజకులు స్వర్గంబున వసించు
రు. రణమృగు లగుశూదలు సూర్యమండలము భేదించి పుణ్యలోకంబునకుం బో
దురు. దీనవనితావిపరీక్షచార్థంబు ప్రాణంబు విడిచినవారును బాలవృద్ధబంధు
దక్షిద్రులం బోషించినవారును దివ్యలోకంబుఁ గాంచురు. పంకంబునమునిగినగో
వులు లోగవీడితుండైనబ్రాహ్మణునిసమన్వహించినపుణ్యులకు నశ్వమేధఁజ్ఞాఫలంబు
సిద్ధించు నీరును మూరియు నిడి కొట్టిక రిట్టిక యుపేక్షింపక గోవుల నేవించిన
మహాత్ములు గోలోకవాసు లగుదురు. సకలప్రాణులకు మదకదానంబుఁ గావించి
నయ్యుల్లేముకనుఁ బ్రాణదానఫలంబు లభించు వాడేకాపతేటాకంబులు నిర్మించినధ
ర్మాత్ము లందు జలంబొత్త(కాలంబు)నించు నెన్ని జంతువులు త్రాగునన్ని వేలమేర్లు
దీనంబున సుఖించురు. నిర్జలభూములయందుఁ బానీయకాలలు, నిరపిసభాగ్యవంతు

- లక్షయలోకంబుల నధివసించుడు. అశ్వత్థకపిత్థవిల్వనింబామలకతింతిన్జీమాకవన
పృథిస్తాపకులు యమలోకదర్శనంబు లేక జాకంబునం గ్రీడించురు మతీయును. 31
- గీ. గురుకౌసువట్టినిదలఁ గొరలి తెరవు, చెంత నొప్పారుఫలకతఁ ధ్రేణులొసఁగ
సుకృతగరిమంబునకుఁ జాడఁజోడుగావు, సద్గుణాకర హయమేధఁశతములయిన.
- క. పక్షుల కాశ్రయ మగుఫల, వృక్షంబులు నరకుపాప ధన్యుల ధర్మా
ధ్యక్షభటున్ నరకానల, నిష్క్రిస్తులఁజేతు చదికఁ నిద్రయవృత్తిన్. 32
- క. ఒకరావియు నొకచేమను, నొకచుట్టియు వెలగ విల్వఁ ముసివీకయును బా
యక మూడుమూడుతింఁగ్రణి, లోకపడియును మావిమ్రాసుఁలొకలొమ్మిదియున్.
- క. నిలిపినవాడును నరకం, బులు చూడక నేవలోకఁ మున వసియించుం
దులసీవన మభిలవనం, బులలో నెవ్వుడగుఁ బరమఁ పుత్రహర్షకమై. 33
- క. తులసీకానన మెవ్వని, నిలయంబున నుండు వానిఁ నిలయము తీర్థం
విల నయ్యింటికి యమమా, తలు చన రచ్చోటు సుకృతఁ ధామం బగుటన్. 34
- గీ. తులసీదళామోదఁ మెలమి శాఘానిండు, మనుజోత్తములు గడఁకృతంతునెక్కి
పోయెరు వైకుంఠఁ పురికి జాన్వినశియందు, జలనోద్బవహరులుఁ తులసిపూజ
సేతురు గావునఁ క్రికారివారులఁ ద, ద్దళముల నర్పించుఁ ధన్యజనులు
వైకుంఠ కైలాసఁ వాసులై లక్షయు, గంబులు వివారింతుఁ రంబుజాతుఁ
- గీ. దాదియగుపర్వసురలు గంఁగాదినసుల, లోడనామ్నాయములతోడఁదులసియందు
నధివసించురు చూతనఁ పాద్రసోప, ఇమునుదులసీతరుస్థాపఁ నంబు సమము. 37
- క. శంకరపూజారతులును, శంకరశుభి నామమంత్రఁ జాపకులును ని
శ్శంకంబుగ వసియించురు, శంకరలోకమున సురలుఁ సమృద్ధి సేయన్. 38
- అ.వె. కపటలోభమోహఁ కామహాస్యంబుల, నొండె నధికశతతఁ నొండె శివుని
దలఁచువాడు మఱచిఁ తప్పియు యమలోక, మునకుఁ బోరు నిక్కఁమనఘచరిత.
- చ. వృత్తికలీడువర్ణమయఁ పార్థివలింగము లాచరించి ధూ
ర్జటికి మహోపచారములఁ కాంభవమంత్రము లుద్భరింపుచుం
బలుతరభక్తి శోభిల సఁ పర్వ యొవర్చినవాఁడు గూఢపా
తిఁటకునివీట నెవ్వడునుఁ గావునముండు నఖండసంపదన్. 40
- క. శివభక్తికన్న ధర్మము, భువి నొక్కటి లేదు శంభుఁ పూజారతులన్
శవినయముగఁ బూజించిన, శివపూజాఫలము గల్గుఁ సిద్ధము సుమతీ, 41

- గీ. ఈగకాలంతయును బాధ్యుఁ డీశుధనము, చందలాశ్వుడై భుజి యెంచుమాధు
జనుల్బ్రష్టరసకవాఁ డేంబులందు, బడి వెడలవేక తన్నిక ఁల్పముల కయిన. 42
- గీ. సురగుణాకర యాశ్వరాఁ డ్విశము లయిన, పశ్యింపజేయొదక ఁ ఘము లెల్ల
నూతిలోపల నిడఁడగు ఁ నూతనిదక, పారఁబల్లియు లంఘింపఁ ఁ కాపమంజుఁ.
- వ. ముఱియుఁ భూతియకాశ్విధారణంబుఁ జేసెనుహనుభావులు విగతపాత్రులై యము
నిచేతం బూజవడస్సిరుద్రాపారావ్యంబుఁ గాంతుడు. శివభక్తులగువానికి గంభ
కన్నాకాదిపరిమళద్రవ్యంబులును ధనధాన్యవస్తువులందులాదిపదార్థంబులును నను
భవించినపుడును పకలవానకలంబును గంగాధిపేకపుణ్యంబును శరీరాంతంబును
శివసాలోక్యంబును నీర్ధింను. రూపైక హరినినైన నాకాశించినకృతాన్తులకు నా
యాయులొకకుంబు నుజ్జ్వలంబై ననుకూడు. శివభక్తులయ్యుచిన్లుని చిన్లుకృతులయ్యు
చునదేవుని నిండించినచునాత్ములు దారుణనరకంబులం గూత్ర కదలలేక నెకింతురని
తప్పి ముఱియు నిట్లనియె.
- క. బాగుకొలుకుల్బదేవా, గారంబులు కరము లిక్కి ఁ గట్టికపుణ్య
దాడఁడు బహుయుగములు బృం, చారకలొకమున నుండుఁ ఁ దనవీర్యులతో.
- వ. యతిమతవిప్రమంజురజ ఁ నాశ్రియింపినదరిద్రాశామలో
చతురతతో రచించినవి ఁ చక్షుఁ డంచితకాంక్షవాలయ
స్థితుఁ డగు నానికెక్కుడగు ఁ జీర్ణపముద్గరణంబు, దేవతా
(యతిధరణీ)సువర్చధన ఁ మార్తవసింపు నపారదుర్ధరిక.
- క. అతిలోభమోహముల మత, పరియె వర్తించువాడు ఁ పాతకనిలయుం
డతనిగృహంబునఁ గుడిచిన, గతికై చాంబ్రాదుణంబు ఁ గావింపఁదగున్.
- క. జేవద్విజమతపకులకు, భావనతో నన్నపాన ఁ భక్ష్యాంబరమల్
శ్రీవెలయ నిచ్చువాఁడె, కావననక్షత్రిలోక ఁ పదవి లభించున్.
- క. శంకరమఁ గేశత్తరమఁ బంకజగుచ్ఛనమఁ గమపఁ ఁ తం(త్రే)రాంటిన్
గంకరనిజినజనుని, రంకుకులైదివనీంతు ఁ కాశ్యంబున్.
- గీ. అతిథి వచ్చిన నతాగర ఁ మానరించి, యిష్టమృష్టాన్నకలన సం ఁ కృత్రుఁడేయు
విమలకిలుఁడుబ్రహ్మలోకముననమృత, భోక్తయైవేమొకల్పముల్ ఁ పాలిననియ.
- క. తనయింటికి మధ్యాహ్నం, బున నలయఁక లెండి నైవ్య ఁ ముఖంబై యేతెం
చినయిద్దికఁ గడపక భో, జన మిదనగృహస్థుఁ డుండు ఁ శక్తినివీలున్.

- గీ. అలసివచ్చినయతిధిః * వన్న మిడక, కరివర వహించి గృహమేధి * గడరానేని
యతఃఁడు చేసినపాపంబు * లలిని జేత, నలిగి కిడకున్నఁ బరలోక * హని నుమ్ము.
- చ. అతిథులు వచ్చి యొవ్వనిగృ * హంబున సుతరమాన్ భుజింతు ర
య్యగులితపుగ్గాలినిన * మస్తపితృప్రకరంబు వైభవో
న్నతిఁ బడివేలయేర్లు రృహి * గన్ధిరలోకమునన్ వసించు రు
మృతభయమర్ నశించు గృహి * కిన్ సతతాతిధిభ్రాజంబునన్. 53
- క. అతిధిజనభ్రాజకంబెన్, వృతములు ధర్మములు లేవు * వసుమతిలో రు
మృతభేషజ మారఁడు గృహ, పరికతిధియి చూడఁ * బరమబంధుం డగ్రహ 54
- నీ. అతిధిసహారంబు * లానరించినపుగ్గా, వసితుండు యజునిద * రృవము లేక
యదిలికివ్యాప్తంబు * లమరపదంబున, నుండి పిమ్మట మహీ * మండలేశ్వ
కుండంబు జన్మించి * రూధి ధర్మము నేయ, సర్వభూతాప్రాణి * చయము లన్న
గతమై వర్తింతుఁ * గాత్రన నన్నప్ర, చారయి పాగింపి * చారి నుమ్ము
- గీ. దినుము శేషవిధ్వజఁ డను * జనవిధుండు, నాకపదమున నుండి భూ * లోకమునకుఁ
జనఁగఁ గనుగొని యరినితో * శమనలేవుఁ, డర్థిఁ జెప్పినవాక్యంబు * లనఁకుకరి.
- క. అన్నము పెట్టుము భూవర, యన్నము పెట్టుము నరేంద్ర * యన్నం కిడుమ
యన్న భువి నున్నయప్పడు, సన్నతసురలోకవారధ * సలిపెదవేసిన్. 55
- గీ. అని హితంబుఁ గోరి * యథులభూతదయాప, దండు ధర్మరాజు * రూధిఁజెప్పి
యప్పరింఁగఁ గాన * వన్న దానముతోడ, సకలదానములు * సమయ గాత్ర. 57
- క. గాయత్రీమంత్రజపముఁ, బాఠక ప్రతివాసకంబు * భక్తిదలిర్పం
జేయుదువాత్ముం డభయంబుఁ, బాఠం గా నడచి బ్రహ్మ * పదమున నిలుచుకొ. 58
- క. గాయత్రీజప మాచరింప శుభసా * కల్యంబు సిద్ధించు వా
కాగ్రయాశిప్రభవోగోపాప మడఁగుం * నైవల్యమున్ వచ్చు దీ
ప్రాయువ్యంబు లభింతు రోగములు మం * చె పోవు జేమంత్రముతో
గాయత్రీపరవాయుతాంశ సమముల్ * గారేవు ధిరోత్రమా. 59
- క. మేలుగ సాయంపాఠిక, కాలంబులహోమవిధులఁ గావించుడు నే
చేరన్ వేదము నుడువున, లోలాత్ముం డుండు బ్రహ్మ * లోకమునందున్. 60
- చ. పరధనపరచారపరాన్నంబులు వర్జనీయంబులు గావున పరాన్నంబు భుజింపం ద
గు నెవ్వనిగృహంబున ననవరతంబు నెవ్వఁడు భుజించు సతనిపాఠకంబు లాభోక్త
నంబు నట్లుగాన పరలోకార్థులకుఁ బరలయంబు వన్నంబు నుడువ నర్హంబుగాదు.

తద్దర్శ్యంబుఁ గొని భుజించుట మేలు. మాకు మానంబులనొండె నాఱునెల
లకొండె ప్రాయశ్చిత్తంబు గావించుకొనువారిఁ మనోవాక్యాక్షరకోషంబులు
నశించు.

61

క. ప్రాతస్సానము నిర్వం, తాతరమతి నాచరించుకనఘులకున్ దు
శ్రేతఃకృతచుస్సప్తపైఱ, పాతకములు దొలగు దివిఁ పదము లభించున్. 62

వ. మఱియుఁ దిలదానంబు నేయవారు గోలోకం బధిగమింతుట. గోభూమిరగ్న
ప్రచాతలు దివ్యలోకంబులందు విహరింతురు. వ్యతీపాతపంక్రాంతగ్రహణంబు
లాదిగాఁగల్గుపుణ్యతిథులందు నన్న దానకృత్యంబు లాచరించుచుపోనభాత్యలు సరక
గాదులుగాక సకలపుణ్యలోకసుఖం బనుభవించుదు.

63

గీ. అన్యతవాదియుఁ గోర్ధియుఁకనమితభాషి, మానరహితుఁడనూయాభిఁ మానవజడఁడు
నిర్దయుండును యమలోకఁ నిలయు లండ్రు, వాడు చేసినపుణ్యంబుఁకృత్యమండున్

క. త్రాని కృతఘ్నుఁడు చేసిన, దానంబులు నిష్ఫలములు కరణ్యము తీర్థ
స్నానపవిత్రులు కలలో, నైవం గనుఁగొనఁగనొల్లఁ రంతకుపురమున్. 65

క. సుగుణాధారజలేంద్రియు, లగువాడను పదయచిత్తుఁ లగువారలు జొ
ప్పగ నుపవాసవిత్తులును, నగవులకేనియును యముఁ గఁ నం జన రెత్తునున్. 66

గీ. వసుధ నెవ్వఁడు తీర్థనే పక మొప్పి, దర్శ్యలోభంబుచేఁ బ్రతిఁగ్రహములందు
జరఁడు చేసినయట్టితఁ ఁగ్నంబురెల్ల, నిష్ఫలము లని చెప్పిరి నిభలమునులు. 67

అ.క. బ్రహ్మచారియైన పక్షి తో నొకసారి, గంగఁదీర్థమాడఁ గలుష మెడలి
జనునిబీటితోవఁ జనక యోగులకైన, నందరానిగతిఁ నడగు ననఘ. 68

గీ. మద్యపానముఁ జేసిన మానవుండు, చేరి గుడపర్మితోఁ గల నినయతందుఁ
తెనుగుడనమునఁ బైడి మ్రుచ్చిఁబ్రొలుకఁడు, గంగయందాడినోమంబుఁ గాంతు
రనఘ. 69

గీ. అభిలషాపాత్ములకు నెల్ల నగ్రగణ్యుఁ, డరసిమాడఁ గృతఘ్నుండఁకరణిమీఁద
నరనిసంజాతు దివ్యకృత్యాదములును, గంగయం బాడి వాఁడును గాంచుమున్.

వ. మఱియుఁ గుంభిపాకంబు, రౌరవంబు, మహారౌరవంబు, గాలనూత్రంబు, నసిపత్ర
వసంబును, వసాకూపంబును మొదలుగాఁగల్గుఘోరనరకంబులు విలోకింపక గంగా
స్నానంబుఁ జేసినవారు తమకు నభిమతంబు లగునూర్ధ్వలోకంబుల సధిసించి ము
క్తు లగుదురు. కృచ్ఛాం ద్రాణుకాదిరహితంబులును ఘోరాదానగోదానసాలగ్రామ
దానంబులును జ్యోతిష్టోమాదికృతుత్తలును నహింసాదిధర్మంబులును సకలపుణ్యక

ర్మములును గంగా ప్నానమునకు పరిగావు. విశ్రితములును జాహ్నవికి సమానం
ములు గావు. మాంసోపకాగపుణ్యకాలంబునఁ గురుక్షేత్రంబున నుత్తమద్విజాలకుఁ
గదిలాపహప్రవాసంబు గావించినవాడును జాహ్నవీసేవాపకాయములు నొందును
గరికి నరుగంజాలరింకనొకగ్రహస్థంబు నెప్పెడ విను జుని ధర్మమూల వికుండ
లున కీలనియె.

71

క. లలి గంగా ప్నానంబునఁ, తొలగంగలపాతకము తఁ తుర్దశభువనం
బులుఁగూడి చేయఁజాలవు, కొలదియె గంగాతిశయము ఁ గుగరత్ననిధి.

72

గీ. శివజటాజూటమున నుండి ఁ భువికి దిగిన, జాహ్నవిని శీర్షమాడిన ఁ జనులకెల్ల
సఖలపాతక సంక్షయం ఁ బగుట యరుదె, పృథుయహోబాల మాటలు ఁ పెక్కుతల.

క. శతయోజనములనుండియు, నతిభక్తిని గంగ గంగ ఁ అని రలచిన దు
ర్గతిగామి గాక నడఁ డ, త్యుతలోకముఁ జేరుఁ దన్ను ఁ సురలు నుతింపన్.

74

క. గోత్రాదార్యం బెవ్వఁడు, ధాత్రిం బాఁగములు విడుదు ఁ దగ నాశుభరా
రిత్రుఁడు గగనంబున న, త్మత్రంబై జలుగుదుఁడుఁ ఁ గల్మషరహితా.

75

గీ. భద్రహృదయపాదాయామఁ పరులుదోష, కాములైననయమునిహాఁకంబుఁగనరు
వేయుమొదవులనిచ్చినఁ విత్తలభలము, మొనసియొక్కపాదాయామఁ మునుసమములు

క. తోషము గెలిచినజనుఁడు వి, శేషస్థితి దివిజపకముఁ ఁ జేతుం రిత్సకు
క్రూపాభిరతులు చూడరు, దోషోరగమ్యవరక ఁ దుఃఖము లెప్పుడున్.

77

చ. గొనకొని రంధ్రికంటె నధి ఁ కుండు గురుండని నిశ్చయించి య
య్యశమునిపాదపద్మము ల ఁ వార్మికమున్ భజించి పూజచే
సినభునుఁ డబ్జపంధివుని ఁ ఇంత వసించు మహానభాత్మఁడై
యని మునులెల్లఁ జెప్పిరి ర ఁ దర్థము పలుక నమస్తవేదముల్.

78

గీ. స్త్రీలు దుర్జనగోష్ఠి వ ఁ ర్నించి కులము, శీలమును కొల్లబుచ్చక ఁ యోరి భర్త
వశత వర్తించికని వై ఁ వన్వశాల, అంబుఁ జొరకపవేళంతు ఁ రమరపురిని.

79

చ. కూడ్రులు నిషిద్ధకర్మాచరణం బొల్లక బాహ్యజనేనఁ గావించి సరకగాములు
గాక పుణ్యస్థానంబు లధిష్ఠింతుడ. వేదంబులు చదివించువాడును బురాణంబులు
వక్కాణించువాడును జరకాలం బూర్వలోక సంభోగంబు అపభోగించి యధ్యాత్మ
విదులును వేదవేదాంగపారగులును తొకగుడువులును వై జనించి శరీకాంతంబున బ్ర
హ్మలోకంబుఁ బ్రాప్తించురు. యమండు మాకునెల్ల వేదాంతంబునం జెప్పినవక
నంబులు గలవు. వాని వినిపించెద సమాహితుండవై యాకర్షింపు మని ధర్మకిం

కరుం దీప్తినియే.

80

- గీ. పారిగుణకీర్తనం ధావరించుమహాత్ము, లపగతపాతకు ధ లగుట వారి
 శంభుఁ బోతుఁడు ధ శ్రీవిష్ణుశిష్యులఁ, గని తొలంగుఁడు వారు ధ కడకు వారి
 నెన్నుండుఁ జేతుఁడు ధ పన్నుగళయనువా, మంబులు పలియిరియె ధ మనుజువరుల
 విష్ణుతూజాభిని ధ విష్ణులఁ గళవ, వందననిరతుల ధ వారిపథులఁ
- గీ. బుందరీకాక్షు దాస్యంబు ధ నిందుమదిని, జేయుపుష్కాత్ములను మఱి ధ చియునుమిద
 నాదెవకుఁ గొనితేకుండు ధ నాహితంబుఁ, దలఁచెదరయేని నాయాజ్ఞఁ ధ చాల్తురేని
- గీ. పారిపజాతాభకుడుపు ధ చరితులైన, శర్తనీయులు తన్నెత్తి ధ వదయువారు
 నట్ల కాత్తన మీద నా ధ యాజ్ఞఁబూని, వైష్ణవునిదిక్కునకుఁ బోవఁ ధ వలయువలదు.

83

- క. శివతూజానెప్పితును, శివవర్ణధ్యానరతులు ధ శివనామపఠక
 శివలింగస్థాపకులును, బవిత్రు లట్లగుట మీకు ధ బరిచారణీయుల్.

84

- క. గంగాభిషేకకర్తలు, గంగోదకపానకరులు ధ గంగాశటము
 క్రాంగులు గంగాద్రష్టలు, సంగతి మనపక్షిలు గాదు ధ జగదారాధ్యుల్.

85

- క. అని శమనుఁడు మామూకకు, మునుమాటికిఁజెప్పె గావ ధ మురతిపుభజనం
 బునకంటె నిరిరమగుసా, ధన మున్ను చె నరకజలధి ధ దాటగఁ బ్రజ్ఞున్.

86

- అ. నె. కడగి విష్ణుభక్తి, కన్న నన్నోపాయ, మొకటి నరకభయప ధ యోధిఁ గడవ
 లేడు లేదటంచు ధ నాదరంబుఁ జాటి, పతిక చేరికాన్తు ధ ఫణితు తెల్ల.

87

- గీ. క్రగజపూర్వకమగునమః పదముపాంతః, బరగనారాయణాయః పునఃపూర్వ
 జపముఁ గావించువారు శ ధ శవమాన, చేతులై విహరింతుడు ధ విష్ణువుని.

88

- క. పాలగామీహర్షకునకు, నోరిం జతుడవధివలయు ధ తోర్వీకానో
 జ్వలఫలాధికపుణ్యము, మేలుగ సిద్ధించు హరిన ధ మీపము గలుగున్.

89

- వ. దారువులయందు వహ్ని వసించుదండంబున పాలగ్రామశిలయందు వారాయగతే
 జం బుండు. వైకుంఠంబునందు లక్ష్మీదేవియందును విహరించునట్ల పాలగ్రామము
 యందు గోవిందుండు విహరించు. పకలచేవకలును పకలశిక్షంబులును పకలభువనంబు
 లును నచ్చట నిమ్మగా మెలంగుం గావున పాలగామీపూజకులకు యోగిడున్దభం
 బగుపరమపదంబు లభించు దానిపన్నిధిఁ జెక్కికంబుఁ జేసివం చిత్కగణంబు దివ్య
 లోకంబుల నధివసించు. తచ్చిలాధర్మనంబునం దక్కిపాదసేవనంబునం జాపక
 ద్మలక నను నుత్తమస్థానంబుఁ పొందెడు. తత్తీర్థస్థానంబు చేసినతత్కర్మంబు

వెండియు మాశ్యస్త్యపాపం చొనరింపక వైకుంఠవాసి యగు. సాలగ్రామం బున్న చోటికిం గ్రోశమాశ్రయించు శరీరంబు విడిచినవారికి సాక్షిరంబుకం గావురంబుగా దొరకు. పండ్రెండు సాలగ్రామంబుల నొక్క-వీరంబున నొక్క-వాడు పూజించినచో ముఖాత్మంబు పండ్రెండుకోట్లశివలింగంబుల సువర్ణపుష్పంబుల నర్పించిన ఫలంబు వడయు. గంగాస్నానంబు గావించి సమర్థుండుగానివానికి సాలగ్రామ తీర్థంబు సేవింపందగు. సాలగ్రామ దానంబు గంగాతీరంబునం జేసిన దానిఫలంబు బ్రహ్మానుభవంబుల పం బాలరు గావున తిస్మాత్పరక్తయు విక్రీతయును నరకంబు నకుఁ బోదు రట్లగుట తద్విక్రయంబు సేయరాదని చెప్పి వెండియు నిల్లనియె. 90

అ.వ. ఇత్త గల్గెనన్ను * నేకాదశీతిథి, యందు సుపవసించు * నట్టివాడు నరక గామిగాక * పూజ జేతు నని సమ, వర్తి పల్క విందు * వైశ్యశిలక. 91

క. పాలుపాండ రాజనూయం, బులు నూయిను వాజ మేధ * ములు నూత్తైవం దులగా నొకయేకాదశి, నలరుచు నిట్లున్న గలుగు * వాఫలమునకన్. 92

క. వారిదినమున కేవలము, సరిగా దేతీర్థములును * సరిగావు గుడా కర, మెందును పోషణవా, గరముల నగుపుణ్య ములవి * గాదురచింపన్. 93

నీ. తల్లివారకు పది * తరములవారును, తండ్రివారకు పది * తరము లాతి తనలతితరము ల * ర్థిం దనతోడ తా, నోలి నేకాదశి * సుపవసించు పుణ్యశిలుండు దేవ * పూజకుఁడై విష్ణుధామంబునకు నేగి * తరలకుండు బాల్మవయోన్మధ * భావంబులను నెప్పు, దైన నేకాదశి * యందు నొక్క

గీ. సారె యుపవాస మొనరించు జనుడు పాప, మాచరించెయు నిశ్చల * వారిపదంబుల జేతు నేకాదశీంద్రియా * ర్థిశిమహాధు, తితులుఁదొలగు నేకాదశి * ప్రిశిమకతన.

వ. మణియు నొక్క-విశేషం చెట్టింగిం చెద జాహ్ను వీరేనయు నింద్రియనిగ్రహంబును శివశేవధీత్యు గోభూసువగ్గాది దానంబులును నకలభూతదయయును స్వధర్మ పరిపాలనంబును ననునివి నరక నివర్తకంబులును పుణ్యలోకకారణంబులును నని గర్తాదిమహామనులు పలుకుదు రట్లు గావున. 95

ఉ. చేలములున్ సుగంధియును * కెంబులు కెల్లము దేనె కూర తాం బూలును వాశవ్యంకము ల * పూపములున్ గొడుగుల్ ఫలంబులున్ బూలును వియ్యమున్ కెటకు * పాలును కెప్పులుఁ గల్పి కొద్ది నే వేళవదానమిచ్చుట శు * విం గదుధర్మము మర్త్యకోటికన్. 96

- క. గంగకు పరతముఁ గలఁచుట, గంగాతీరమున వసతి ఁ గావించుటయున్
గంగాస్నానము సేయుట, గంగకు మోక్షకుటయు మోక్ష ఁ కరధర్మములకా. 97
- క. భువి విడక దివిని దొరకదు, శత్రుసంకటిచానికైన ఁ సిద్ధము వైశ్య
పరీవకా దిను మటు గావున, భువి జనులకు దానధర్మ ఁ ములు సేయఁదగున్. 98
- క. నానావిధజానములును, నానావిధధర్మములును ఁ రులకు స్వర్గ
ప్రాప్తదములు గంగా, స్నానము స్వర్గాపవర్గ ఁ పశ్యులదమగున్. 99
- గీ. యజ్ఞదానతపోనిష్ఠ ఁ లాదియైన, పకలకాస్త్రోక్తధర్మముల్ ఁ శక్తికొలఁది
గంగతెంగటఁ జేయ ఁ నక్షయఫలపఁ, దములగువటంచుఁ జెప్పిరి ఁ తత్త్వవిదులు.
- చ. చెలుత్రగ దానధర్మములు ఁ చేసినవాఁలు త్త్రుగ్యలోకకృ
క్షులమఖముల్ భుజించి వెను ఁ కన్ భువియందు మహావీరులై
వెలసి సమస్తభోగములు ఁ విశ్రుతికీర్తిచిరాయుదున్ను తుల్
గతిగ సుధర్మనిష్ఠు లయి ఁ క్రొమ్మటఁ గాంతురు త్త్రుగ్యలోకమున్. 101
- గీ. ధర్మవిశుఖుండువరకఁగఁ ర్తమునఁ గూలుఁ, గాన బాల్యంబుమొదలుగఁ మనవ్రతంబు
పాపకర్మంబు వర్జించి ఁ పరమధర్మ, వర్తనఁచుగాఁగవలయు స ఁ తీర్చి నిలయ.
- చ. ఇవిధంబున నీకు ధర్మాధర్మంబులుసంగఁగిపాపకారంబున వివరింపిరి వింక నీమనం
బున నన్నెద్ది యనుగ చేసెన్ యయ్యెడు ననినవికుండలుండు ధర్మదూరి కల్గనియె.
- క. నీవాగమ్యతేమ పానము, గావించి కృతార్థభావ ఁ కలితుఁడనైతిం
జావకసంగతి నాకిట, నేవధివలె దొరకఁ బ్రగతిఁ ఁ జేసిన నీకున్. 104
- క. నీధన్యోక్తుల వంచిత, బోధా త్త్రుగ్యుండ నగుచుఁ ఁ భోలిచితి గంగా
పాథోపీఘులచేతన్ ఁ సాధుశ్రమ బూతుడవై ఁ చరితునిధంబున్. 105
- క. వీర్యభాషిత్వము నుపకృతి, దయయును మాధురియు ధర్మ ఁ గన్విజ్ఞానయున్
నణమార్గబోధకత్వము, ధయరింజన నీకలత్ర ఁ పరమపవిత్రా. 106
- చ. ఇంక నొక్కటి విన్నవించు మాయన్నఁ కిడుండలుండు నరకంబువలన వెడలునుపా
యం దానతిచ్చి నన్ను మన్నింపు మని పార్థించిన ధర్మకింకరుండు కృపాయత్తచి
తుండై దివ్యబోధంబునఁ జూచి యిట్లనియె. వైకృత్తమా మున్ను నీవప్రమాణ
స్థంబునం గావించినత్త్రుగ్యంబు నీయన్న కిచ్చెదవని యితినికి త్త్రుగ్యంబు లభించు
నది యెఱింగించెద. ఎనిమిదవజన్మంబున నీత్ర బ్రాహ్మణుండవై వెండి యొక్క
కాఁడు మధ్యాహ్న సమయంబున నీయంటికి నతిథులై బ్రహ్మధ్యాననిష్ఠులును సమ
లోపాకృతాంగములును కింకంజుభయభయసహిష్ణువులును వైరయతీశ్వరులు వచ్చిన

షకలోపచారంబులం బూజించి వారికిమృష్టాన్నంబు లిడి భిక్షుఁ గావించిరివి. యా
సుకృతంబు వర్ణింప శేషునైన కర్మంబుగా దట్టిపుణ్యంబు నీభౌత కీర్తి పాఠక
రహితునింగా నొనరింపు మని దూతయుపదేశించిన వికుండలుం డప్పుణ్యఫలం బప్పు
డ ధారాపూర్వకంబుగా నొసంగిన. 107

క. ఆపుణ్యంబున శారక, కూపము వెలువడి యతండు * గురుతరముగ ను
ద్దీపించె రామపదనగు, హాపరిమక్తుఁడగుచావడ * కాత్మనిభంగిన్. 109

క. వ్రీకుండలుఁ డీతెరఁగున, భీకరఁరకమున వెడలి * స్రీయసోదతు ను
హ్లోకు వికుండలునిం బు, గాఢకరుఁ జేయంగ వచ్చి * యచ్చట నిలిచెన్. 108

ఆ. వ. అరిని జూచి పులకి * తాంగుండు గద్దన, స్వరుఁడు నగుచు నురక * కన్నీకిభుల
గాఁగి వేగి నీచు * కాయ మింతయ్యెనే, యడలి యెంతకుఁబు * పడితొ నీవు. 110

ఆ. వ. అనుచు వగచి తమ్ముఁ * డన్న పాదములకుఁ గడఁగి మ్రోకి-గుచ్చి * కాఁగించె
నంత వాఁజూచి * సంహోషభిరులై, మరలు పుష్పవృష్టిఁ * గురిసి తనఁడు. 111

సీ. అంత వికుండలుం * దాధర్మ దూతను, గనుఁగొని సాష్టాంగ వినుతిఁజేసి
పరమసంతోషసం * భరితాంతరంగుడై, పలిక నివ్వధమున * భవ్యచరిత
నీవ గురుండత్వ * నీవ బంధుండవు, నీవాకృతులు విని * నిఖిలపుణ్య
పాపప్రకారంబు * భావించి తెలిసిరి, భక్తుండనైతి మ * ద్వంశ మెల్ల

గీ. వెలిగె మాయన్న నరకప్ర * విప్లు మఱల, నుద్ధరించినయ్య జ * గద్దితార్థ
యనుచు గొనియాడియతఁడువీ * ఁడనుచుఁజూచి, యర్థివతఁడంపఁజనిరిజం * భాపురికి

క. ఇవ్వధమున దివికిం జని, యవ్వైశ్యులు భోగభోక్త * లై యుండికి వా
నవ్వైవస్వతరదూతయ, మత్వంబుగ నరిగె శాశ్వ * మందిరమునకున్. 113

క. అని చెప్పి యుత్రిసందనుఁ, డనియె మహీశ్వరజన కీయు * పాభ్యాసము భ
క్తిని విన్నవారు నరకముఁ, గనుఁగొనఁగా నెఱుంగ రేయు * గలెబులనైనన్. 114

వ. అని డత్రాత్రేయుండు చెప్పిన విని కార్తవీర్యుండు ముసీందా * వెడియు గంగా
స్నానమహిమంబు వివలకు నెఱింగింపజే యనిన నమ్మహాయోగి వివరించె నని
కానకాదునిశ్వరులకు మాతుండు చెలుపుటయు నటమిఁజి * యెట్లు ప్రసర్తిం
చె నని యడిగిన. 115

ఆశ్వాసాంతపద్యములు.

వనమయూరకృత్తము. కుండలిపూర్ణపతి * కుండలధరిత్ర

కుండలశతాంగ * మధుమర్దక విధాత్ర

దృశీయాశ్వాసము.

81

ఖండలముఖత్రయశః ఖండవశశః

తాండవ భవాంబువిధిః తారక మహేశా.

116

క. క్రీడాకిరాత నవశశి, చూడాలంకార నమచి ఖ మదనరత్న

క్రీడాకరకంధరఖం, గాడిండ్డిరాచ్చకాయ ఖ కాణజదమవా.

117

మాలిని. ప్రమధగగనమేతా ఖ పాపజీమూతచాతా

నమదమరసమాహః ఖ నామవిధ్యస్త మేహః

సుమధుకవరఖాపా ఖ సుశ్చిరాశ్మీయతోపా

విమలగుణకలాపా ఖ వేదవేద్యస్వరూపా.

118

గద్య—ఇది క్రిమదుమామహేశ్వరకరుణాకటాక్షచీతాపాతౌ యేనుఁగు

లక్ష్మణకవిరాజపాత్ర తిమ్మనార్యపుత్రౌ వివిధవిద్యజ్ఞానవిధేయ

లక్ష్మణకవినామధేయప్రణీతం వైసభాక్షాచీ

మాహాత్మ్యం బహుమాహాప్రబంధంబునఁబఁ

దృశీయాశ్వాసము.

కీ॥ కీ॥ కీ॥

శ్రీమత్పరబ్రహ్మసమేతము.

జాహ్నవీమాహా త్యము.

చతుర్థాశ్వాసము.

౧. శ్రీరత్నమానిగోత్ర, శ్రీవర్ధన కామమంత్రిశేఖర సతత
శ్రీవైభవసంధాయక, శ్రీవేంకటేశ్వరనివేశ శ్రీసోమేశ్వర. 1
౨. శేవా! జానకధర్మము. శాసకాదిమహర్షులకు నూతుండిట్లనియె. శ్రీజాహ్నవి
వీమహిమశ్రవణకుతూహలాయత్తచిత్తుం దగుకార్యవిర్యాత్మకముల దత్తత్రేయం
డిట్లనియె. 2
౩. అంబుత్ర లెల్లను విష్ణును, యంబు లని కలండు వేద మటుగావున శే
యంబులవైనను దోగి డి, వంబున వసియించు దుష్ట మర్తియనధిపా. 3
౪. వాపీకూడంబుల నవగాహం బొనరించిన ద్వాదశగుణఫలంబును వేటియందు జాని
కంటెఁ జతుర్గుణంబును వేదపూతంబుల దశగుణంబును బుణ్యవతులయందు శతగు
ణంబును సంగమంబులం దచ్చతుర్గుణంబును జాహ్నవీస్నానంబున సహస్రగుణిత
ఫలంబును సమకూడు వెండియె. 4
౫. మాఘమున జాహ్నవికి శేగి మజ్జనంబు, సరిపెనమహానుభావుండు శ్రవ్యర్థలొక
మనధర్మించు నిరంకుశుఁ డగును నవ్య, యుగసహస్రంబులధ్యార్య యోగనిపుణ. 5
౬. గంగానది వింధ్యకుభ్య, శ్శృంగమమున మానవులకు దశగుణఫలంబు
చ్చుం గాక నుదగ్యాహిని, సంగతిగా నొసఁగనూనె శతగుణఫలమున. 6
౭. అ. వె. అచటికంటె గంగ మునువోఁ గలసిన, అట్టిదేశమున సహస్రగుణిత
ఫలము నిచ్చుఁ దొలఁగుఁ బ్రహ్లాదాత్మాదిక, లక్ష్మవదయంబు లెక్కులంబు సోఁక. 7
౮. ఇక్కడ నక్కడ నవదగ, దెక్కువతెక్కువలు గల్గి వెక్కిరించెనం
దెక్కుఫల మిచ్చు జాహ్నవి, నిక్కము నెప్పటి వృషాల శిరిదికాలా. 8
౯. అ. వె. మకరమాఘవేళమాఘం దర్శితో, గంగ యమునవోడఁ గలయునకట
మునిగి ప్రకృతిబంధ ముప్రదై యన్యుత, మందిరమున నుండు ములఁ దరఁకు. 9

1. రజ్జలస్పర్శమాత్రిమనః గల్గుఫలంబు, జిశ్రిగుత్తండును తప్పజేడు
మున్ను తవత్సరంబులు నిరాహారతః, దశము సర్వయోగితతికః గలుగు
ఫలము సిద్ధించు మత్తుద్రులకు నశ్వల మూఁగు, దినములఁ జేయుచు జ్జనమువలన
కనకభారనూప్రకము చేవచియలకు, నుపరాగవేళల నొనఁగుఫలము
2. దౌత్యగంగయుమునయుఁ బొరయుచోట, మాఘమాసమునందొక మాఘగురింక
సన్న నదులందు మునిగింపుట ఫలము, లోకులకు నబ్బు సేకాళిఁజేకవిధిని. 10
3. మాఘదినముల నచ్చొటిమజ్జనమున, సకలకల్మషములఁ ద్రైజమఁజేయుఁ గు
వసుమతీశ్వరి పొగనేనింపఁజేయకలి, కందుకవిముక్త మగుభుజంగంబుమాడి. 11
4. మఠిత్వంసవికీర్తం, బరమేష్ఠి సృజంత భువనఁ పాలకుఁ డగుటక
భరణిఁ బ్రయాగంబునఁగా, నిరవద్యాంజనము ముక్తినిధి కది యితిహా. 12
5. జలహాసవాదినిశ్చతలు నింద్రాదిది, కృతులు భానుగ్రముఖిగ్రహము లింది
రాదికత్తులు సుకాదియోగులు రంధ్ర, మొదలైనయస్పరంగున్నదకు లభిల
య్యుగంధర్వవిఁద్యాధరపౌర్వతదే, వతలు గోమాతృకల్పిత్యగములు
గంగకు వచ్చి మాఘమునఁ దజ్జలముల, నవగాహ మొనరింతుఁ కరధికభక్తి
6. మూఁగుదినముల లవ్వలఁ పాడునట్టి, పాఠిలులకు నశ్వ మేధసఁపాసఫలము
గలుగు నని చెప్పి వెండియుఁ గారవీర్య, నరపతికి నిల్లనియె సత్రికనందమును.
7. కాంచనమాలిని యనుకోయవర్తనుత్పకంటి యొకబ్రహ్మరాక్షసునకు మాఘమా
సవాసరత్రిమృతగంగాపూవఫలం బొసంగి యతని శతక్రతులొకారూఢునిం
జేసి ననుటయు నారాక్షసుం దెవ్వఁ డతనికి నెట్లుంగి నాదివ్యాంగవారత్నంబు
తత్ఫలంబిచ్చ సంకయఁ సవిద్రుంబుగా నెఱింగింపు మనినం గృతిచీవ్యనందనునకు
వత్రినందనుం డిట్లనియె. 14
8. తొలుకాయమొఁగుదీఁగలవోత నిర్దంపు, మేలువన్నియ రీనుఁ మేలుతీవ
కళల నింపానుతంఁగువనెచ్చెలిగోడఁ, దులదూగఁజాలుముఁ గులయొగంబు
లలి నల్లగల్వరేఁకులకన్న నొప్పుదై, చెన్నునిఁజీనవారుఁ గన్ను గవయు
మణికందుకములతోఁ కుచ్చరింపుదు విక్రి, గుఁనియాదెదగల్గి గుచ్చెచోయ
9. తన శృంగారవిధివనిఁ భావ మనఁగఁ, బొనఁగఁజరియింపునపరంజిఁబొమ్మయనఁ
నమరి కాంచనమాలిఁ యనఁగ వొక్క, దివిభకామినిగలదు భాంతిరదేబద్ర. 15
10. రజశినిమీఁద శంభునిఁ రాజిపవన, నేన గావించు దేవతాఁస్త్రిలలోన
మాట నేర్పరి యాయుంతిఁ సుకరమాఘ, యోగమున సుజ్జవాచేత్తనొక్కవాఁడు.

- ఉ. గండపుటూరకైవడి చొక్కారముగా వలిపంబు గట్టి మై
గండముఁ బూసి కెంగువనకచ్చులు కొప్పువఁ జేర్చి జానువా
యందెలు మ్రోయఁ దీవపాలుపై తగుబల్కలు గులుగఁ జేతచే
తం దనకారుపీణీయఁ గళదల్పుచు నల్లన పారె మీటుచున్. 17
- క. చనుకెంచి ముందటం గాం, చనమాలిని గాంచె జహ్నుజాబలమజ్జ
జ్జవకరతలగతేనువా, వానవిప్లవభోగముం బ్రీయోగము నెమ్మిన్. 18
- ల. వె. కాంచి భక్తిఁ బ్రణతిఁ గావించి పూర్వాక్షా, మనఁ దడియవారిఁ మునిగిమరలి
గగనమేళుమాలికకుఁ దట్టితనోరె, వింతి గగనవీధిఁ నేనునపుడు. 19
- చ. దివకరకరనికరదురవగా వామహతుహిసధారాపారసమృద్ధితకభిరహిమవన్నగపార్శ్వ
పాదపభవనసమావిష్టుండై వికృతమఖంబును గొరకవెండ్రుకలును మిడిగొడ్డను
కోరదత్తదలును పల్లమీసంబులును గుయచచేతులును నలటుపక్కిలును వలుదబొ
ద్దును చేపాదంబులును పాడుగుపిక్కిలును నంగంబులందుఁ బొడనూపుచీదనరం
బులును కారునలుపుటొడలునుం గలయొకప్రప్యారాక్షసుండు గగనమార్గంబున వ
చ్చునచ్చరమచ్చకంటిం గాంచి సమంచితప్రియభాషణంబుల విట్లనియె. 20
- సీ. తులకించుతడిచీరఁ తొడలపైఁ గడుహర్తి, జోకగా లోజిగిచాకళింప
పసిఁడికుండలఁబోలు పారిల్లభరమున, నసదులేగొ నసిఁయాడుచుండ
తొడవు గా నలరుకీల్లడయందు గిరికొని, యురుటువీర్ధత్రులింధులుట్టిపడఁగ
నదుగుదమ్మలకాంతిఁ విడివడి పగడంపుఁ, జిగురుటాకుల మేలుఁచిందు నేయ
- గీ. నెలమి నెక్కడనుండి నీచిలికు వచ్చి, తెదట నీయునిగ యెచ్చటికేగెడిత్రుడు
నామ పెయ్యది నిజముగా నాకుఁ దెలుపు, భీతిపారంగళాబకఁ స్థీరనయన. 21
- క. సురుచిరతరకనకలతా, గురురుచిపంపదల గుర్తిఁగొనులీలాసుం
దర మగునీమే నెక్కడ, వారవార నీయెంటితాకఁయది యెట్లుచెల్లి. 22
- క. కన్నులు చల్లంగా నిను, గన్నప్పటినుండి యొడలికాఁక లడంగెం
జెన్నగునీసుకరీరము, తన్నగ నమృతమని తలఁచితి న్నిలిమాణి. 23
- గీ. ఉవిద వీతడిచీలింఁ దువులు తలను, సోఁకివంతెన దయవ్రట్టెఁనూనె మదిని
పొగ్గెల భుజించునాకుఁ గ్రోల్యంబుమాని, ప్రియముగదిరెడునీరూపుఁ శేఖమాద
- క. తల్లివలె దాయఁ బుట్టిన, చెల్లెలివలె నిన్నుఁ బాచిఁచిత్రము కడు రం
జల్లె నీమధురోక్షులు, తల్లి విన వేడుకయ్యెఁ దద్దయ నాకున్. 25
- చ. అనినం గాంచనమాలి రక్కసున కిట్లనియె. 26

క. వినుము సుమేరుఁ డవంగాఁ, దననగంధర్వరాజుఁకవయసు గాత్య
యని గొల్తు రజరిగితివై, ననుఁ జెలిగాఁ జూడుఁ గుధర్మనందని కరుణన్. 27

గీ. అమృతాజేవి మన్నింపఁ పమ్మదమున, నచట నుండదు నిపుడు ప్రయాగగం
న్నాన మొనరించి పోయెదఁ పకలసురలు, నశ్చిఁ గాంచనమాలిని యిందు నన్ను.

క. పృథ్విగలిగిన నెల్లెడలన్, విహరింతున్ రాక్షసేంద్రఁనిను మని పలుకన్
మహితకృపాప్రేమంబులు, రహి మనమున నగ్గతింపఁ రాక్షసుఁ డవియెన్. 28

క. ఈసాధాగ్యం బీశే, ర్వీపంపద యామహత్యఁ మేచందమునన్
భాసిల్లె నెట్టిపుణ్యము, చేసితివో మున్నుఁ జెలియఁ జెప్పుమరదుణ్ణి. 29

వ. అని యడుగుటయుఁ గాంచనమాలిని యారాత్రించరుం జూచి వాపూర్వజన్మంబు
మహాపాపభాజనంబు దాని తెరంగు వివరింపం దీరుదు. రెడవయ్యెడుగొరివేవ గా
వింపం నైలాపంబునకుం బోనలయు నైనను నన్నడిగెదవు గావునం దదన్విత్రాంతం
బంతయు పంక్షేపప్రకారంబునం జెప్పెద నది వినిననీకు మనస్తాపంబు తీరు విషమ
ని యిట్లనియె. 31

గీ. పుడమిపూబోడికిఁ దొడ్డవై కలింగాధి, పతిపుర మొప్పు నఁపుట్టణమున
పగవుఁబగుతులఁఁ బ్రాధయై వాచాల, యమచేదగ్గ నొకయింతియిమడ జాని
కుఁతురవై యేను గొరవిలొనిని యను, చేరఁ బొల్తు మఁజ్జనని కేక
పుత్రిని గావునఁ బ్రేమాతికయమున, (పరసిన్) జెందుదుఁపరశస్మత్య

గీ. గానసాహిత్యవిద్యలుగఁజివి దేవా, పోషణము చేసి బహువిధఁ భాషలందు
నిపుణగాఁ జేసి తల్లి మఁన్నించి పెనుపఁ, గాంతిఁబెరిగినమృతాంశుఁకకేకకరణి

వ. ఆనమయతిమన.

32

వ. చెలువపుముద్దుపల్కులునుఁ చేరలఁ గొల్వఁగఁజూలకన్నులన్
మొలక మెఱుంగుఁజన్నులునుఁ నువ్వుతదండలు చాల్చుఁ గందు మే
నలికముఁ జూచుక్రొన్నెఱులుఁ నందపు మోమును గల్గినన్నుగాం
ద్రెలిమి నహింప బాల్యమునఁ నెంతయుఁ బొల్పితి నూర్న పంపదన్. 33

34

వ. అంత మాతల్లి జాణఁగుపప్రపుత్రుల వైశ్యకుమారులం దోడ్కొని తెచ్చి నన్ను
మరగించి వలపువారయకుండ నల్లనఁ బడయం బురికొలిపె ననంతరంబు. 35

35

గీ. తామరమొగ్గలఁతో మన్నరింపుదు, విక్రి- చన్నంగవశనకుఁజూపె
నీలాత్మలమలపైఁ నిలిచినతేలుల, పొలుపునఁ గురులందుఁజలుపు మొజు

సామర్థ్యమునకడనుకూపులువోలే, వాలుగన్నుల వింతపాడి వెగడె
తరిపిచెన్నెలనీలదడిసినయద్దలు, గతి మెగంబునఁ గ్రొత్తకాంతి వొడమె
అ.వె. కాను సన్నమయ్యెఁగమలాదరంబుల, పగిది జగి నహింకఁబడయుగంబు
వనకమెక్కి వయసుకామేనఁ దొడిగిన, తొడవువోలే నపుడుకడుఁ దనర్చె. 36

వ. ఇవిధంబున మన్వంబులు నివృత్తిలుజన్వంబున.

37

జీ. పాండర్యసౌభాగ్యకాతుర్యవిద్రుమ, పంపదలందు నాపాటియైన
వారకాంతలు సర్వవసుధపై లేవండు, నట్లుగా నకలవిద్యాపరీక్ష
నై విలచిత్రంబులలమి యాకరించి, నవరత్నభుచిత్రా నామవోజ్జ
మాదగబహువర్ణభూరియకూలాది, దివ్యాంబరంబులుదివ్యవస్తు

గీ. తెలు లుపార్జించి దాసికాదాసజనులు, గలిగి వెండియుఁ బైడియుఁ నిలయములను
తెడఁచుచునుండ చొజగులందరివిభోగ, మనుభవింపుచు నుండితిదనుజనాభ.

వ. మఱియును.

39

గీ. పునఃసభామలసైత్ర సుందరతనీమ, పల్లవులనోముపంట దర్శకునిదీము
మెరతకాళలములగనిఁగిసుఖసద్ధి యని, ప్రోడపడఁతులు ననుమెచ్చఁబోలిచిత్రపుడు.

వ. ఇట్లు పంపదవింశతివర్ణంబులు నిండెడుజన్వంబు నాకు నివృత్తిలుజన్వ దొకవాఁ
దొకవిలక్రేష్టరాకఁ గోరి పెద్దయుంబోద్ధువనునంతకు నేకాక్షిపై హంసతూలికా
తిల్పంబునని బన్వరించి యుండి వానిరామికి నుమ్మరికంబుఁ జెంది నేనెవ్వతెను?
వాడెవ్వఁడు? వానిరాక కెరుదయూచుచు నింతవంతం బడి వగవ నేటికి? నిద్ర
విడిచి మిడుకనేల? యేల వలచితి? నేనింతకాలం చిట్లుపడసి యేమి సాధించితి?
మహాదురితిభాజనం బగునీజన్మంబు నాకు నేలకలిగె? ఎక్కడితిల్లి యొక్కడిచెలు
లు? ఈధనంబుల నేమిపని యయ్యెడు నయ్యయో? యీవెళ్ళకాఁ దెచ్చటి
క్షేత్ర నేమి? మాంసవిక్రయంబు జీవికగా నున్నకటికవానికన్న నీధంబు నావర్త
నంబు. యము(నిమిర్యాదక్రొధంబునకగ్గ)పైలి వాచేసినసుకం తెంతకాలంబు పు
కంబుల నుండినం దయగునె? పడచికుసుమపడఁతికంటె నాపిని యున్న కేసుని
కాశించునెవసరంబున నామిందగోడు నచ్చి నన్నుఁ బిలిచిన.

41

క. ముంకయై త్రోచి పుచ్చినఁ, విలిచిపిలిచి నోరునొచ్చి పెలుగఁగనివాఁ
చెలమి చెడిపోయె నంతట, సెలకొనియె విరక్తి నాకు నెమ్మదిలోనన్.

42

క. పైరాగ్యము వొడమిన నం, సారం బంతయును విగతసారం బని చిం
తారతియె యున్నయెడ, స్మరణమిత్రుండు దొండెనిగ నరతిలకా.

43

- సీ. అంత నప్పురమున కవభలకాస్త్రార్థజ్ఞు, రాజపురోహితుఁబూజనీయు
దర్శించి సుకభిగంధపరినూనాంబర, విమలభూషణములు వేడగ్గ నొసఁగి
సాష్టాంగవతి సత్ప్రిప్రాంజలియిడి సమం, చితివినయంబువఁ జెంత నిలుర
ధీరుఁ డాయన కృపాదృష్టిఁ జూచి కరంబు, గారవింపుచు పద్మగంధి నీవు
- గీ. మాకడకు వచ్చుపని యేమి మాకుఁ జెలుపు, మననవినికేలుగవసాలమునఘటించి
యతనివదనంబువీక్షించి యాదరంబు, గడుత నేనిట్లు పలికిరిఁగడఁకతోడ. 44
- అ. వె. సకలభూతరచురిత జన్మభూములునుమీ, పడచికుడుచువట్టిపడఁతు లనని
యందులోనఁ బుట్టువాడిగ నావర్య, యధికపాపమూలమునఘటిల. 45
- సీ. దానరీటుసేయఁ దీర్థంబాడ ధర్మంబుఁ, జంలింప నుపకృతిసేయఁజేరి
కనవరతంబుఁ జిత్తార్థాపహరణంబుఁ, (బరనిందనంబు)ను పరజనస్థ
తోషగవేషణోత్సాగంబుఁ జేయుచు, నన్యపీడనము ధృశార్జనమును
పురుషార్థములు గాఁగఁజరియించితి నశత్రు, వర్తనంబున నిన్నివాపరములు
- గీ. తలఁచి యిత్త మాలము తలఁచాఁకినట్లు, లభికతాపంబు నెమ్మదిఁగూరింప
వరసి సుఖమంతయును గలఁయందు నైన, పగిది నక్షిణమై గావఁబడియె నాకు. 46
- క. కాత్తన నీజగమంతయు, నోవిపృథులేందరి యప్రియోజకమని సం
భావించి కళవలింపురు, దేవరసన్నిధికి కచ్చితిన్ మోక్షేచ్ఛక. 47
- క. కడలేనిభవపయోనిధి, యదుగునఁ బడి మునిఁగియున్న యువను నన్నం
గడుకుక్తి నుద్ధరింపుచు, జడభీజడరక్షణార్థంజితమహేశ. 48
- క. పాలుపమరఁ బుణ్యలోకము, గలుగునుపాయంబు నాత్మగతి వరసి కృపా
నిలయా యానతి యిచ్చుని, పలికి ప్రణామంబు సత్ప్రిప్రార్థించుటయుక. 49
- ప. అన్నరపాలపురోహితిశ్రీస్తుఁడు నన్నం గనుఁగొని సాదరంబుగా నిట్లనియె. 50
- క. చీరలు సామ్యులు దండలు, భూరిసుగంధములు ధనముభోగములును సిం
గారమును గలిగి యూరక, వైరాగ్యము పుట్టె ననఁగవచ్చు నెరిఁడనీ. 51
- క. ఈతడబుద్ధులు దగునే, వేత్తరు నిన్నా సపడకు విధవముతోడక
నీవుండి యహేరుకముగ, నీవైకాగ్యంబుఁ జెందఁగి నేటికి నెలలా. 52
- అ. చె. ఇట్టి తలఁపు బడిగిఁబొందికిఁ జని సుఖం, బుండు మని పురోహితుండువలక
విని మనంబులోనఁజలసినవైరాగ్య, మగ్గలింపఁ బల్లిఁకరింకతోడ. 53
- ప. త్వగస్పృహృంసమేవోమజ్జాఘ్నిస్సాయనిబద్ధం బయినయాశరీరంబునం గలుగునుఖం
జెంత. నీనికి నాయుచ్యంబును వరమనవల్పులు కలిగి శోగింపవలదా యని పలికె

దనేని విన్నవించెద నన్నరూపుఁ జిత్తగింపుము. గంధర్వావీటికర్వణభూషణాంబరధారణం బెల్ల నమృదికొఱకుఁ గానియాశ్మినుభార్థంబు గాదు. పడవుఁ గుడుపుగాఁ బరగుపడంతుల కిది మర్యాద. అదియును గాక నాకు భోగాపేక్ష లేదు. విషయమభికాసారనిదానుకాలం బగుజర వచ్చుచున్నది. ఇఁక బుణ్యచింతనంబు వ్రుదుపార్థంబు గాని తుచ్చభోగానుభవంబు కార్యంబు గాదది యెట్లనిన.

54

ఉ. రన్నులు నికుండవై గవఃపంకలిపై వెరనూపెఁ జెక్కులం
జెన్ను వోలంకె మోముటిగి చిన్నదనంబు వహించె మోమునఁ
బ్రన్నదనంబు జారె రతిపైఁ బెనుమక్కువ స్రుక్కె మిండలన్
మిన్నక మాటజేర్చుల ధ్రిమించు ననుం గని నవ్వరే జనుల్.

55

క. తనలేమియుఁ బరవేశ్యల, ధనకృద్ధియుఁ జూచి ముదిమిఁ బాల్చినవారాం
గవ కన్నుమాయ నెఱుంగక, వనరున్ విధిఁ దిట్లుఁ బరమభవాకులనెప్పుడున్. 56
ప. మహాత్మా! జూదోహకరం బగుముదిమిచే నదునుంబడి యిదుమలపాలై పామృతి
భవచ్చరణపన్నిధిం బ్రపన్ననైయున్ననన్నుం బోధింప మీకుం దగునే యనుట
యు నమృతావధావుండు నాతో నిట్లనియె.

57

గీ. నీరజాతాపీ వీమాటఁ నిజము ముదిమి, పకలమఃఖంబులకుఁ జూడఁ జన్మధూమి
నీదుడెందంబున విరక్తినివృత్తిలుట, ముక్తిమార్గంబుఁ గాంచుటఁ మోహనాంగి.

క. నీపశ్చాత్తాపముఁ గని, యోపడఁతీ విష్మయంబుఁ నొందితి నిక నీ
పాపోద్యోగము విడువుము, చూపించెద నీకు మోక్షసూఖకరపథమున్. 58

క. అని విప్రశ్రీడు చిరకాలము, మనమునఁ జరించి శుచిరతమం బగుగంగా
ధునిజలమున వళిపేకం, బొనరింపుము మకరమాఘఁ యోగమునందున్. 59

ప. గంగాయము వాపంగమంబు ప్రాజాపత్యశ్రీర్థం బనంబకగు దానియందు మజ్జనంబు
పరిపినవారికి నేలపాతకక్షయం బగు నశ్వమేధాదియజ్ఞానాస్థానప్రర్పితపుణ్యంబు
లను ప్రాజాపత్యశ్రీర్థంబునకు సాటిగానని సనకాదిమహామునులు లోకహితంబుఁ
గోరి బోధించి తెలుపుదు రట్లు గావున గంగాయము వాపంగమశ్రీర్థంబునకుంబోయి
యర్చుట నమృదుర్దణంబు నేయుము దాన నీకు నాజన్మకృతదోషనివృత్తి యగునూ
ర్వశాకంబులు లభించు ననిభూసురపుంగవుండు వక్కాణించి అంశపుణ్యశ్రీర్థంబునం
దొల్లికచీవర్ణుండు కృతాభిషేకుండై గౌతమునికావసంప్రాప్తం బయినదేహకం
షంబుఁ దొలంగించుకొని దేవతాజ్యంబునకు యోగుండు డయ్యె ననినవిని యేనిట్లంటి.

- క. గౌతముఁ డలఁగించె, న్నితివికారమునఁ బొల్లి ధన్వంతరాజున్
భృత్యుల ననుచుండఁ దా, పాతక మెల్లఁగి నణఁచె ధన్వంతరితా. 62
- క. ఇది వివరింపుము వాఁని, మదనగురుప్రతిభు విప్రః మాత్రం గజఁగా
స్వాదయన్ వేఁడిన మోదము, గరురంగ నతఁడెట్లు చెప్పెఁ ధన్వంతరీ నాథున్.
- క. గౌతముఁ డుం దిద్దిగదివి, భృత్యుఁడు మునిశాసనకృతయుఁ గలమునఁ దనకున్
జ్యోతిర్మయుఁడు తపోజల, భాగ్యవదానుండు కాంతః తముఁ డధిపఁడెలన్. 63
- కీ. ఆతనియల్లలు సాధ్వియఃపూర్ణులు నెను, చెలఁపఁచెలువారు వికరతాః పేదవఁడు
దానిదక్కఁదనంబు విధాతకైన, నతనిశతకైన వర్ణింపఁ నలవిగాదు. 64
- కీ. ఈతల్లఁగంబులు మునుచితసాందర్య, హాసవిలాససాహర్షవిభవ
చాతుర్యలాభాః సాభాగ్యసాశీల్య, కలితయామాములు కలిగి తనకు
నకుమారులైనవభాగ్యయుఁదాను నొక్కఁడ, నంబుఁ బుత్రాశ్రమంబు నెమ్మిఁ
గావించుకొని యుండెఁ గౌతముఁ డంత నా, రథమునియొక నాఁడుఁ బ్రహ్లాదవి
ఆ.వె. పథమునుండి గంగ పథమునఁజని చని, యక్షపాదునాశ్రమంతరమున
ననుపమానరూప యౌవనశంపద, నమకుమార్తె పతి పూర్ణుఁ గారితె 65
- కీ. కాంచి మునిసార్వభౌముఁ డక్కఱఁగితికక్కఱ, దనమునకు విష్ణుతాత్ముఁడెఁముని
వివేచిన్
శభకుఁ జని పూజ వడసినాఁడతఁడు కిట్లు, లనియె వేదాంతమునఁ సరోజాయతాక్షి.
కీ. ఆలయ బలగుహనయన యాపూర్ణయనఁగ, గౌతమునికాని ఘనవేదికమలపాద
యామృతాక్షికి సేవచుఁ గంగనల జ, గంబులఁజెన్నదను వినికనియు నెఱుంగ.
ఉ. వేసలితరు మోముగిరి విశులఁబందము మోచితంపు సాం
పూనెడువాఁగన్నులవ యొప్పును చన్నులకులూఁగైకశృం
గౌనునొయారముం దెఱుఁడు గాటము మాడ్చికి విందునేలు న
మృదవతీలలాకు దగు మన్మథమోహనశక్తియో యునన్. 66
- క. అని చెప్పి ముని నిశేక్తుఁ, జనుటయు శురకాజా మానః పంబునఁ గోఁజుర
కొనసాగ మదనవశంఁదై, మునిపత్ని నహర్ణం జూకు మోదముతోడన్. 67
- కీ. ఆప్తము గౌతము వాశ్రమంబునఁగి, యాకశంబున నిత్తియర్ధిఁ గలయు
జాచి పల్లగపాంబుఁ మోపుఁ గన్గొని దాని, మ్రోల నొప్పుగనుండిఁమురియుచున్న
దాని యాకారంబుఁ బాల్చిఁకొమ్మింతు, దీఁగ యునఁగ వర్ణించుదాని
జోరింబుంటానులు పాదివివరిదీఁగ, చేలువున మైశారఃచీరఁ గట్టి

- గీ. కొత్తగా గరిగిట్టికనుమకనున, కాదిరూపకం గనుపట్టికలుచాని
 గాతమునిభార్య వీక్షించింకాకుండు, (మనముజల్లునఁ గోరికొనిననుచుదింప). 71
- చ. ఈక్షించి యెక్కరికొక్కరిచనయునకు మిక్కిలబులుగా నక్కఱం బంది ముక్కింటి
 యు నీచక్కరబొమ్మం గనుదిగొన్న (చక్కరవిలువనిబారికిం జిక్కఁజే యని తల
 యూచి మిన్నవేతనకాగిగోచకుండై యాచకోరాక్షిరూపాలు బహుప్రకారంబులం
 గొనియాడును నచ్చదంతివలనం బొడమివలపు బలువుకొని యంతకంతకు నగ్గిలించి
 నం తెల్లలును నంతర్గతంబున. 72
- ఉ. నారకుఁ డెల చెప్పె యెల ధ నాఁగిదిలాస మరెందు చెప్పఁగాఁ
 గూఁది గేల వింటి విని ధ కోరిక నేయక దీనిఁ జూడ వాం
 ఛారతి గేల వచ్చితిని ధ కయ్యక నేటికిఁ జాదితిన్ మఱం
 నారయఁ జూచివంతన క ధ కాయుల పన్నిటు లేవ నేటికిన్. 73
- క. ఇమ్మునకుమగఁడు కడుఁగో, పమ్మున ముక్కునకుఁ దనకు ధ పొదమ్ముననే
 తమ్ముఁడగఁజూపెవ్యాఘ్రము, ఖమ్మునఁ జెయ్యుదుటయింతిఁ ధగవయటచూడన్
- చీ. ఏమని మని కవిశ్రియించునో యిహోట, నిన్నాతికై యున్నంనన్నుఁ జూచి
 చేటకు పెరవక ధ చెలవఁ బట్టితి నేని, యేమని పలుకఁజొనియచ్చలేక
 యిది పని గాదనియే నూరకుండినఁ, బచ్చవిల్లునిచేరకఁబ్రతుకఁగలనె
 యెన్ని కందలయులనింతినిఁ జెందక, నారిదీహోవంకపర్వమగునె
- ఆ. న. కాత్రియిల్లుఁజొచ్చిరమణిఁగొఁగిటఁజేర్చ, నెవ్వఁడనుచొచ్చిమెట్టులగునో
 లేక రొక్కచేరఁజేరుదు రొకచేర, జేరవొల్ల రచనిఁ ధ జగుడుబోండు. 74
- క. అది చెచ్చనిట్టాత్ములు, గొనకొని నిగుడించుమిని ధ గోమతియెడ భీ
 తిని మరలిపోవఁ జూచుకొ, ఘనతరవిరహాగ్నిభిలకఁకాఁగం దిరుగున్. 75
- క. ఇత్రైఁగున నురనాయకుఁ, డత్త్రైయలిపోందు వడయఁ ధ కలజడిపడ లో
 మాత్రివకగఁ దొలఁగెనో యక, నర్రేటి నూడ్యుండు పశ్చి ధ మాంబుధిఁగొంటన్.
- గీ. ఇందునిదియొగళిభద్రామఁమిల్ల చెపలఁ, గ్రీమైఁ చెల్లుగ వనఁజేఱకట్లుచెరస
 మిక్కిలఁబులుగ దివిఁబొర్చెఁకాకగఁమాలు, మిగులఁగొలకునదికినకఠోగలమాడ్చి-
- చ. ఆపమయంబున నంబుమిశ్రేష్ఠులు నిష్ఠాపరత్వంబున నగ్నిహోరొగ్గళంబులకుంబని
 హోమకృత్యంబులు దీర్చిరి. అంత నంతకంతకు నేత్రోన్మీలవనిమిలవంబులునహూ
 నంబులుగా గాఢంబై యంధకారంబు బంధురంబై పర్యఃస్థియెడ నేదాధ్యయనం
 బు జూచి మునులు విశ్రమించిరి. ఆహల్యతోడం గూడి నాతముండును దినపర్వ

చతుర్థాశ్వాసము.

కాలలోన వసించె.

క. నీతి దలంపక నింకను, భీతిల్లక పాపమునకు ధైర్యంక మనో
జాతవృధ వయ్యెడఁ బురు, హఠాతుఁడు గౌతమునిపంద ధ నొడిగి వసించెన్.

సీ. నందనవనమునఁ బుంబాదరభూమి, బాంబులు జంఠామణిఁ స్థిరచేడి
మీఁదఁ గూర్చుండి రంభామలు గొలువంగ, గంధర్వశంగీతఁ కలన విమల
ఘనఁ చీకువలిప్తఁ కన్నాశికాగంధ, సురభివక్షుండయిఁ గుడుఁడు దెలుపు
నీతి యాలింపురుఁ నిఖిలదిక్పతిహా, రత్నప్రకాశనీఁ రాజితాంభు

గీ. యగుసురేందుఁడు చిత్తపఞ్చాశమున, నొడలు కడుఁ జిక్కినొగులుచుఁ నున్నతప
పడఁతి తలమాన్యుకొనుదుట్టుఁ గుడిసెకుందఁ, లేరె మదనునిమహిమంబుఁ జెప్పఁ
దరమె.

న. అని భూతంబు లాశ్రోకింప నిలింపజాయకుం డయ్యెడ.

క. ఎప్పుడు వేసవ యగునో, యెప్పుడఁ గౌతముఁడు లేచి యేటికి జనునో
యెవ్వ డహల్యం గలఁతునో, యెప్పుడు నావిరమాతాప ధ మెల్లఁ దొలఁగునో.

క. అని పొద్దుఁ జూరు నాహా, యను గౌతముఁ డెంతపుట్టుఁ ధ దనిపాగముకాం
కునిమీఁదఁ నిలిచి చూచున్, వనితామణి నిత్రడ పొంద ధ వలెనని రలఁచున్.

క. ఇప్పుడిది రేవేందుఁడు, నిప్పులతోఁబడివేరి ధ నిర్భరతాపం
బుప్పతిలం దమకింతురు, వచ్చుటనియింటిపంద ధ నడలురు నుండున్.

గీ. అంతఁ దొలుకోడి గూఱు నఁ య్యుత్తుపానుఁ, దాత్మకేమ్యులఁ జెలుపుచుఁ జరిగెనదికి
నిందుఁడును గొవచీఁకటిఁ నిలియిల్లు, సాచ్చి నెమ్మేనుఁబులుకంగఁ గుండరియాను

గీ. ఎవ్వఁ డిది యని పరిగినఁ పవ్వహుటి, నోరు నొక్కురుఁ గాఁగిలఁ జేరఁడిగిచి
మగువ చెవిలోన నలుగురుఁ మానుమేను, వాసత్వఁదనిన్ను గనికూర్చిఁ పచ్చినాడ

క. నిర్భరపురుడువికూపుల, బెల్లుచే సమయలేక ధ దిగ్గవ నీప్రా
పల్కుని చేరిని యిది, సుబ్బక లలితాంగి కరుణఁ జూడుము నన్నున్.

క. అని కరుణవొడమఁ బలికిన, వనితామణి యూరకుండె ధ వాసత్వఁ దంతం
దనకోర్కీ దీర్చుకొనిగ్ర, మగన మింటికి నేగెభీతి ధ గుండియలవియన్.

క. ననబోడి లేచి మేనన్, ఘనదివ్యసుగంధఠరము ధ గ్రహ్మయమండన్
మనమున మోదలలును భయ, మును వోఁపఁగ నడలు నుండెఁ ధ ముగ్ధోందుముఖీ.

న. అంత.

గీ. కోకవిరళుఁడయ్యెఁగాకఁ జూరఁజూరఁ, భూరిని దావకాంబులఁ బోధకుఁడు
 కైకవనికాపవిత్రతఁ జూరఁడుభాషనఁ, తుండు పూర్వాప్రతిభిరాధిఁ రూఢుఁడయ్యె
 వ. ఇట్లు నూర్వోదయం బగుటయుఁ గాలోచితఃరీతిఁబలు నివ్వర్చించి గౌరవం
 డు కిచ్చుపరిపురుండై వచ్చిన నయ్యందువదన దెండంబున నందడిగొనుభయంబునం
 దనకిభిముఖంబుగా నేతెంచినం దానిలక్షణంబు లుడలఁగించి సంకయింపుచు దివ్య
 జ్ఞానదృష్టిం జూచి పురందరుండు మందయానలోడ మన్మథశ్రీడ సలుపుట తెలిసి
 విలయకాలకృతాంతునిపగిది కోధానలకీలాకలాపంబులు కన్నులం గొనసాగ నా
 గళితం గనుగొని కులంబును కీలంబును గుణంబును వర్ణించి మజ్జాయాధునితో వ్యభి
 చరించెదని గాత్రక కిలనై యుండు మని యహల్యకుకాపం విచ్చి కుండికాలోయం
 బులు చేతం బూని బలారాతి నుద్దేశించి నన్నుఁ జీరికిం గొనక గర్వాంధుండనై
 భయంబు విడిచి నాయిల్లుఁ జొచ్చి యిట్లు మహాగ్రహోదకృత్యంబొనరించెదను
 రాత్మునికీరణంబు బహుభంగంబులచేత నరికిం బగుం గాత్రక మని ధారణంబుగా
 శపియింతుటయు శకునిచేరం జాకమించుట్ల భగవాంసున దుగ్ధధూయిన్
 ప్రణవహాసం జావిగ్ధునించె నయ్యవసరంబున.

93

గీ. చీము నెత్తురు గార ముఁజీకలు ర్భుమ్ము, రెనుడు ముసరంగ దుర్గంధఁ మగ్గలముగ
 మహిమగోల్పోయెనిందుఁడఁ మంజుశాసఁ, యమ్మ నీందునికాపంబుఁవర్ణమగునె
 గీ. ఇట్టితనమేమ గనుగొనిఁజొందుఁడధిక, లజ్జకలిమున ముఖకమలంబు వంచు
 కొని మంబునఁ జేసిసఁభగోరపాప, ఫలముఁ బొందకమానునెఁబ్రహ్మకైశ. 95
 నీ. మున్నుఁ జేసినపుణ్యము నశించు నాయువు, దడుగు మహాసంపదలుదొలగు
 గావునఁ బరవారఁగమనసుభాషేతుఁ, బూనరు మతిమంతులైనవార
 లింతయుఁ జెలిసియుఁ నేమిఁడుఁ గానక, తిరి యూరకొంతఁ జెచ్చుకొంటి
 నమ్మ నీశ్వరకాపమరయ సామాన్యమే, యనుభవంపక పోదుఁచారునకైనఁ
 గీ. గాన సమరావతికి నట్టిఁ మేనితోడ, నేమనుచుఁ బోదుఁ గటకటాఁ యీదురంత
 కర్మ మిత్రఁజెడగొండఁకరణిఁ జెరిగి, గోడుకుదుపుచునిలుచుట్టుఁకొనియెనన్ను
 క. అని వగచి యుదబృఘుండై, చని హిమవతుఁధరశిఖరఁ సన్నిధి కళయొ
 జనవిస్తీర్ణం బగు నొక, వనవాకర మొప్పుఁ జొచ్చివాసవుఁడు వెసన్.

97

అ. వె. దానినడుమ నున్న శివనీయకమలవా, శంఖం జించి దానశలికతంతు
 తతులలోన నూత్మకరరూపమునఁజొచ్చి, యణగియుండెనిందుఁడంబుజాషీ.
 వ. అంత నక్కడ రాజులేనికాష్ట్రంబు గావున నుగలోకంబు కోకవ్యాకులం బయ్యె

నయ్యెడ నెల్లదేవతలును నెల్లచోటులన్నేషించి యింకొనిం గావరేక శచీజ్ఞుని
బుర్రునించుకొని బృహస్పతికడకుంజని నమశ్కరించి సురరాజు లేమిదేక నైక
తమయలబడి సాకల్యంబుగా నెఱింగించి పురందరుండు వచ్చునుపాయం బుడచి
శించి యేదండంబుననైన నీభయంబు దొలగించి దేవరాజ్యంబు సమర్థులవల
యు నని పెట్టు-భంగులం బొర్పించిన నయ్యమరగుడు డిట్లనియె.

99

క. నన్నిట్లాడకుఁ దింతక, మున్ను X నేవరనిదోష ధ మున్నుని జేయం
బున్నుగఁ జింతించితి నా, పన్నుతఁ జెందకుండు రందుఁ ధ బలిపుకడకన్.

100

నీ. అని యూఱడించి తేవావరిఁ దోదొగిని, యాసోవరమునఁ హోటాబ్బ
నాళంబువందుఁ గాఁ నకయుండ నణగిశ. సంక్రందనుని బిచ్చిఁ పన్ను తింప
విని శచీరమణుండు వెలువడి లజ్జాప, నతముఖుండై బృహఁ ప్పతికిఁ మ్రొక్కి
పొంజలియై యిట్లుఁ పలికెఁ జేయఁగరాని, కార్యంబుఁ జేసినఁకలన నాకు

గీ. నిట్టిదుర్దశ వాటిల్లఁ సేమిసేతు, కశ్యపల మెవ్వరికినైనఁ Xడప వశమె
శిగుపడి మీముఖాబ్బ మీఁకింప నోడి, పన్నుతాచార యిచ్చటఁ నున్నవాఁడ.

101

అ. వ. అశ్వ మెఱుంగ మీపఁ తాబ్బంబై గతి నాకు, నీగభీరదురితఁ సాగరంబు
నెట్లు గడకు నానఁతిమ్ము బృంతారకా, చార్య ముప్రమేయఁ సాధుచర్య.

102

వ. అనుటయు సురపతికి బృహస్పతి యిట్లనియె.

103

గీ. ఇంత మరటిల్లఁగా నేలఁ యాయఁతుంబు, గొలఁగఁజేయువిధానంబుఁ గలదు వినుము
యమునతో గొంగులసినఁయచటి శ్రీ, వజ్రనం బాచరించి నిర్మలుండ వగుము.

నీ. అని తెల్పి యుత్తరు సిఁతాసితనిమ్ము గా, సంకంబునకు సురాఁచార్యుఁడతనిఁ
గొనిపోయి రజ్జలంఁబున మజ్జనము చూచు, దినములు నేయింపఁ దివిజవిభుని
తెనుత్తన మునిశాపఁ ముననైనభగములు, తత్తీర్థమహిమ నేఁతీర్థంబు లగుదు
వికచవద్య వనంబుఁ విధమున శోభిల్లె, విబుధు లప్పడు పుష్పఁ వృష్టి గురిసి

గీ. రమరవాద్యనివాదంబుఁ లంబరమునఁ, దుములముగఁ బర్యే నప్పకోరమణు లాడి
రెలమి గంధర్వసంగీతఁ ములు తెలంగె, నిట్లు నిర్మలమూర్తియై యిందుఁగి డంత.

మ. అమతాచార్యుండు మంత్రిముల్ చదువఁగాఁ నైకావతారాధ్యక్షుడై
యమదుల్ దిక్పతులున్ మునీంద్రులును నె య్యంబొప్పు సేవింప. వా
ర్తముతోడం దనప్రోలి శ్రీ సురరా ధ్యం జేలుచు న్నిత్యసా
ఖ్యము సంధిల్ల శచీసమేతుఁడయి లే ఖస్వామి యుండెన్ దిన్.

106

వ. అని గంగామహాత్మ్యంబు వివరించి యామహీసురపుంగవుండు.

107

- క. తామరకాశాశ్వాసము, తామరక వినువారి కల్ల ధి బహుసంపదీ
ద్వైయువ్రలు గలుగు విను పర, జాహ్నుగమనాదిదురిత ధి సంహార మగున్. 103
- చ. ఆనితెప్పి. 109
- గీ. వీత్రుడు బ్రయాగమున నేగి ధివ్యతోడ, నందు మజ్జన మొనరించి ధి యఖిలహామ
పంకనిర్మూలమై స్వర్గధిపవసుఖంబు, లనుభవింపుమటంచు బ్రాహ్మణులుడు జెలుప
గీ. అమృతామృతాశ్వాస పదాంబుజములు, శిరము సోకంగఁ బ్రణమిల్లి నెలవ నడసి
వచ్చి ధనాశ్వాసగర్వితాహారములు, బంధుజనదాసదాసికాపరితి విడిచి. 111
- చ. సుఖాశాసంధాము వర్జించి, వైరాగ్యంబు పదిలపరచి, యేవ్యరితోడం జెప్పక క
దలి అరణ్యమందంబునం జనుపప్పుడు భయంబుఁ జెందక యొంటికైతెనై వీర్తసేవా
యత్తి చిత్తంబును నిట్లు చనిచని పరమతాపససంఘసంసేవితం బుగింఁగాయమునా
సంగమంబు దర్శింపఁది. మరకమాఘంబునందుఁ జేయంబడినతొవ్వాపరస్నానంబున
నశేషహామములు శిరః సప్తవింశతిదినస్నానఫలంబున స్వర్గసుఖంబు లభించె
నిట్లు గం సహజంబున సౌభాగ్యంబును, జాతిస్మరశర్వంబును గలుగుటఁజేసి ప్ర
యాగమహిమంబు శిరః పరిమాఘంబును నవ్వుణ్యతీర్థంబునకు వచ్చి హజరం
బాదకింతు. నిగ కావశిం బీజాహ్నువీగుణాతిశయంబు పురందరాదులు వర్ణిం
తు రని కాంఁది మాలి రెవతోల్లింటికెరంగు చెప్పి యారకగ్రామన కిట్లనియె. 112
- క. వీరేమి యాఘముఁజేసితి, వీరికృతపురాతన సీమ ధి నేటికిఁ గలిగెన్
నీవెందు నేలనిలిచితి, నీవిధ మంతమును జెలుపు ధి నిజముగ వాఁకన్. 113
- చ. అని యడిగిన నన్నుగాక్షికి బ్రహ్మరాక్షసుం డిట్లని జెప్పంబోణంగె. 114
- గీ. పూర్వభవమునఁగాశాశ్వాసంబుననిండు, బ్రహ్మకులసంభవ్రందహార్యాగ్యయుతుడ
ద్రోత్యలాభంబుకలిముఁ ధివగవ్రందప్పి, తివితి యేదానమైనబ్రతిగ్రహింతు. 115
- ఉ. మాలినచేతనైన విను ధి మానిని తానము లొలిగొందు రు
కీలకచే గుహ్యము భు ధి జెంతు నబద్ధము లాదుదుందు నే
వేదల నేటిగట్టికడఁ ప్రేమిదుఁ జేతులు చాఁగుఁ గాసుకై
తానిమి రెండుమూడువిను ధి తత్ గుడుతుం బురఁ బైతృకాన్నమున్. 116
- గీ. తల్లిదండ్రులమృతతిత్తికప్పనదురు, గాని యడఁజాల బల్కుకూర్తెనఁ జెప్పి
కడఁగి యొరులకు మునుఁగుడుఁ గానియెట్టి, దినమునందైన గంఠలాఁగి వీర్థమాడ.
- చ. ఇత్రేంద్రున దురాచాయందైన పెక్కువర్తంబులు గడవినవిమ్మట నొక్కయరణ్యంబు
న దైవచక్రంబునం బంకశర్వంబునొంది గంగాతీరవాసంబు కారణంబుగా యమలో

కంటకం దొంగిలి. నమ్మచాక్షేప్రింబున నట్లు గావించినచునాపాదకంబు 29
 పాకంబు నొందుట రెండుజన్మంబుల గ్రద్దనై, ముమ్మాటు పులికి పునం బొడమి
 రెండుజన్మంబుల సర్పంబునై యంత గూబనై జనించి; నిరుపక శుభకర్మంబున
 శుద్ధునించి, దశమజన్మంబునఁ బ్రహ్మరాక్షసులనై యట్టి కృష్ణాక్షులైన నిర్మ
 ల వసియించి దెబ్బడియేనువేరేల్లనుండి పాపఫలం బహిష్కరింపఁ జేసె యు
 న్నవాడ. నిదిగాక వెండియు పాపంబులు నేయుచుండును చాళితం జచ్చి
 నజంతువుల రెక్కింప నలవి గాదు. నాయున్న చోటికి మూడి గాజంబులు
 మేర జననంబారంబు లేక యున్నయది. నీవరివెంబువలన నాప్రాకయంబు ప్రవ
 న్నతం బొందె. నిట్టి నాదోషంబుఁ దొలగఁజేసి యూర్ధ్వలోకంబు లభించునెక
 త్త వివరించి నమ్మద్దరింపు మని మొక్కిరిన.

118

క. యుకదాదార్పిరత్త మునఁ గాంధవమాలిని బ్రహ్మరాక్షసుం
 గనుఁగొని తండ్రి నీటిటులు • కష్టము వచ్చెనె నిన్నుఁ జూచి నా
 మనసు ప్రపన్నతం బొరసె • మానుగ నీగురితం బశేషమున
 జనువిధ మాకరింతు విను • చక్కగ దానితెంగుఁ జెప్పెనె

119

గీ. కడఁగి మాఘంబునఁ బ్రియగఁగంగయందు, శేనుఁ జేసెనన్న వలపురెప్పిలత
 (నెలమి)తగ నంజులఁ మూటిఁ ఫలము నీకు, నర్థిన్తో నిచ్చి పాపిఁ • జేతు.

క. తడిగావిచీరకొంగునఁ, విడిచినతోయముల వేల్పు • కత్తిరి పరలు
 ప్పడు ధారవోసె వరసికి, దడయుక జేరన్వ ముంజె • నగ చక్కఁగఁజూచె. 123

క. ఇట్లు వికృతరూపంబు విడిచి వివర్తనవు చాల్చి విఁతుంబును ముద్రలును దనం
 గొనుచుండ నతండు నేదండగనువకు దండప్రణామంబు లిడి లంఘనియె. 122

క. గంగాస్నానమహాత్మము, నం గలుపవిముక్తఁ జేసి • నను మాక్షికి
 సంగతునిఁ జేసితివి యిం, కం గాగ్యం జెర్చి నాకు • వాద్యునిధి

123

క. అనిన నప్పగ్నామూర్తికిఁ బరమోపకారి యిట్లనియె.
 నీ. ధర్మంబు నేయుము • తాలివి తూనుము, గొంద మానుము భూత • హితము నేయు

124

మనవరతంబు ధర్మాత్ముల నేనింపు, పడుల నిందితులపరిహారింపు
 తనువు నిత్యం బనితరలఁచుకామప్ర, పక్తి వర్జింపుము • సంతతంబు
 నిర్మలవై రాగ్యనిష్ఠ వర్తింపుము, బ్రహ్మసంధాన • పరతఁ గాందు
 మక్షుశ్వానసౌఖ్యంబులనుభవింపు, మనినఁ గాంధవమాలిని • కరండు మొక్కిరి
 గాఢస్మిధి నాశంధ్ర • తారకముగ, నిరలఁ గీడింపు మనుకు నా • కిర్రలంకి. 125

వ. దివ్యవిమానానాం ధ్వజైః యస్త్వంధిని వీడ్చి-ని సుతలోకంబున కరిగె. నిర్వి
ధంబున వానకాసుండు ముక్తి పొందుట గనుంగొని. 126

క. అవసములొనఁ దొంగెడు, నేవనుమాటికల పార్యః శీతతి యగున,
స్వావని కెల్లవెరి మహీ, చేత్ర తు నీకారణమనఁ దినికొంచనియెనఁ: 127

గీ. అడవిలోపల నణగును పడలుచున్న, కన్నియల మమ్ముఁ గృపఁజూచి కావలకె
అనుచు వారికిఁ దత్ఫలఁ బట్టులాసగి, వారితో వెండికొండకుఁ వినిత జనియె. 128

క. అని చెప్పి కార్తవీర్యార్జునుఁ పృథ్వీపతికి వత్రిఁ నూనుడు తగ ని
ట్లనియె ననురక్తి నీకళ, వినువారికి స్వర్గభోగఁ విభవము గలుగునె. 129

వ. అని చెప్పి దత్తాత్రేయుండు వెండియు నిట్లనియె. తొల్లిలోనుండనుచేపల్లిఁ
గాంచి ప్రణమిల్లి చేసనిది యనువిప్రుండు పకలధవబంధనోపాతం జెయ్యుడి యని
యడుగుటయు నమ్మహాయోగి గంగానేవనం బని చెప్పి బడకెక్కడమంటు స
ర్వాభీష్టదాయకంబు, నిర్మదదుఃఖకాంతిఁ గావించి దుర్గిష్టాపంబు నిర్దు. య
మున నూర్వలొకంబు నిచ్చు. సరస్వతి బ్రహ్మలొకం బొసంగు. సరయువు,
గండకయు, సింధువును, జంద్రధాగయుఁ, గోకియుఁ, కామోపర్జియు, గౌర
మియు, భీమరథియుఁ, జుంగభద్రయుఁ, గృష్ణచేటియుఁ, గాజేయు, సమద్రా
మినులగునితరపుణ్యములును స్వర్గభోగంబులు సమకూర్పు. సైమికారణ్యంబు హ
రిశారావ్యంబుఁ జేయు. పుష్కరంబు బ్రహ్మసామివ్యంబు సిద్ధింపంచేయుఁ
గురుక్షేత్రంబు స్వర్గాదిలోకంబు లందించు, చేపప్రాదంబు చేపత్వంబు సంపాదిం
చుఁ బ్రభాసంబు దుద్రత్వంబు సంపాదిండు. సామకూటమహాకాలనీలకంఠార్జున
పశ్చిముఖతీర్థంబులు రుద్రలోకప్రదంబులు. సర్వవక్షులును సర్వకామంబులు సంచు
తీరిండు. భాగీరథి యాచెప్పిపకలఫలంబులు సమకూర్చి పునరావృత్తిరహితం బ
గుమానవంబు సంచుటిండుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబుల తేనిపాపంబులకు గంగాసా
నంబు ప్రాయశ్చిత్తం బగు. గంగానేవకు లగువారికి మార్గగత్సనివాసక్షేత్రంబు క
లలోపనైవం పొందడు. వాతాంబుపగ్గాళనులును, యోగసాధకులును, ఆశ్వమే
ధాదికృత్యంబు లాచరించువారును, కులాపురుషాదిదానకర్తలును, గంగాసాతలు
వడయుఁగతికిం బోఁజాలరు. జాహ్నువీధిజనపరాయణు లగువారికి పకలపురుషా
ర్థంబులు కర్తవ్యంబులై యుండు నని చెప్పి యొక్క-యితిహాసంబు గలదు విను మని
రోదుశుండు చేసనిది కిట్లనియె. 130

- సీ. అనఘఁ డవంతిదేశాధిశ్యుఁడౌ కాక, వీరసేనుఁ డనంగఁ జలయఁ బొల్లి
సత్యశంధుఁడు కౌర్యకాలి గుణాధ్యుఁడౌ, తిండు భక్తిని సర్వదాతెలునుఁ
గవకయూపతంభకాంధవమయజుల్లు, కాలలు ప్రియించియోలి రాజ
నూయముఁ గావించిమాడకపాపమేధ, ములుచేసి కొండలపొదవు దాశ్య
రాసులును ధనరాసులుపాసిఁజెక్కి, నేలలోలుచులుమొదవులవిప్రపత్త
ములకుదక్షుణగా నిచ్చునెలమి పకఁ, జనులు తనదానవిభవంబునన్ను తింప. 131
- గీ. తండ్రి దిడ్డల బోమవిధమునఁ బ్రజలఁ, బోదిసేయుచుబాధలఁ బరయకుండ
ధరణి యేలుచునుండె మోదమనవతఁడు, పౌరరాజ్యంబుఁగాదుజంధాకిరణి.
- గీ. అరవిపురమున భద్రుఁడనంగ నొక్క, విప్రుఁ డాచారపద్ధతివిడిచి తల్లి
దండులఁ బరిత్యజించిపద్ధర్మదూరుఁ, దైమలంగును నొక్కనాఁ డన్నవాంభ.
- చ. వలనుగఁ దీర్గయాత్ర చనుఁ వారలఁ గూడి ప్రయాగగంగకున్
బొలుపుక నేగి మాఘమునఁ మానుడింబులు గ్రుంతి పాపమూర్
పాలియుట నద్విజత్యమునఁ బొల్పు పురంబున కేగుదెంచి దో
ర్బలనిధి వీరసేనుఁడునుఁ భద్రకుఁడనఁ మృతిఁ బొడి రప్పనన్. 134
- గీ. ఇట్లు మృతులై విమానంబులెక్కి- దివ్య భూషణగుండధనుంచారఁత్రచ్చుచాల్క
శోభితాంబరభటలునుఁ సురవఘాస, హస్తాసహితులు నై పోయింపమరపుకీ. 135
- చ. ఇట్లు స్వర్గంబునకుం బోయి యిందుకొననిధి నయ్యుద్దఱుంగొలిచియుండం జూచి
వచ్చితి నది గాత్రన రాజనూయాశ్వమేధంబులును జాన్నవీసానంబునునమఁబు.
- గీ. రాజనూయాశ్వమేధశత్రుత్తులద, రించిన నరఁడు దివిజపురిమఘంబు
లర్థి భుజియించిదురలగఁ గావగాహ, కర్త కాశ్వతపదమునఁగదలకుండు. 137
- చ. అని చెప్పి కోమకుండు మఱియు నిట్లవెయె. 138
- సీ. గంధర్వుఁ డొక్కఁడొగర్వియై రుచిరాఘ్వుఁ, డనుమని తపమునేయంగ నరని
కవకాధ మొనరింపనరికొపియె కాకి, వగు మని శక్తియింపనత్రపస్వి
కతఁడు తేమాప్పి కాపాంతక్రమం జెల్ల, విని గంగ కేగి మంజునము పలిపి
నిజరూపము ధరించినివిడచెదాదంబునఁ, జనియె నింటికి వాడుచినుము మురియు
విప్రుఁ డొక్కఁడుగంగనేవించిమరలి, కనుచువింధ్యాద్రినొక్కపిఁకాశమునకుఁ
గరుణఁ దను దెచ్చునట్టిగంధకాజలంబు, లాసగి యాతని సురపురిఁపనిజఁబొల్లి.
- చ. కాత్రన గంగాన్నానము, గావింపఁగ రమ్మవిప్రఁ గొమ్మననావో
నీవని యాతనిఁ దోడ్కొని, యాతేలుపుకెపసి గంగఁ కరిగె నతఁడ్రా. 140

వ. ఇట్లు ప్రయాగంబునకు జనుచుంచి తిరింటున నుండి యక్కడ ప్రాణాశ్రియములు మా
పుడు రోమకమహామని చేదనిధి కట్టెయ్యె. 141

మ. అజుఁ దీవేదికయందు ముందు నియతుఁ డై చేసె యజ్ఞంబు న
దృఢమండప్రతిమాన్యధాఁ నెచ్చడున్. ధాత్రీసురుల్ వేల్వఁగాఁ
దిగగత్పూజ్యుల వీరికుండములలోఁ డిక్కితాగున్ లాప్సారఁగా
నజరేంద్రాదులు యజ్ఞధాగభుజులై యనందముం జెందఁగన్. 142

వ. కరమున శూల మొప్పు నది యే కన్యకేశత్రయయాభిమూర్తి దిగం
తరముల నిండ శేఖరము ధాకరభండరుల్ నభిష్ట
స్వరణ మొనర్చు కేశవగ యీశతో వభవుండు దృష్టిగో
వరుండయి నిల్చె మున్నితబ యంభవోద్ధికి భూసురోత్తమా. 143

క. ఇది సితాసితతోయనఁ జేకవేదీ, దీనిజలపానమొనరించు మానవోత్త
ములకు బహుజుక్తములచేతఁ గలుగునింద్ర, లోకసాఖ్యంబుఁ గల్గుచి వేకనిలయ.

క. పూని సితాసితక్షిప్త, స్నానమునఁ గల్గుబ్రహ్మ సాయుజ్యం చే
మానత్వలైన వాత్మ, భావవిహీనులకు నైన సత్యంబు సుమీ. 145

క. అదిని యజ్ఞముల్ నదివి యాటకగర్భము విశ్వమియ్యెడం
ప్రసాది రచింప వీరిజల యారములన్ పారి తీర్థమాడి ల
క్ష్మీదయంతక వరింప కకి శేఖరుఁ డిచ్చిది నాటుమానముల్
క్రీడనరంగ వోగి గలి యంబురదైత్యుల నొక్కతూపునన్. 146

క. గీర్వాణలోకహీనత, మాన్యక యాదౌటఁ గ్రుంకి యుజ్వలరుదులన్
బర్హి రసమేను వనక సు, పర్యపదంబునక నేగఁ బ్రావృణతిలకా. 147

క. మహిఁ బుత్రకామఁడై యల, సమానుం దీర్థజలమునం వోగి మహా
మహుఁ డన వెలయుయయాతన్, మహితాత్మని బురుగిబడచెచుమానీయగుగా.

క. ఇలఁ జలద్రుండు నుడవత్పితి, గలసినవోషంబు వోలఁగ గంఠాతటిన్
జలధాతకీరీండ్లై, మలిసతఁ బెడఁచావీశాన్త మండలుఁ డయ్యెక. 149

క. వృతాస్మరుని కణంబున, ముత్రాముఁడు మనిమి చిత్త శుద్ధికి నదిలోఁ
గాత్రంబు ముంచి పరమప, విరుండ్లై చేవరాజ్య విభవముఁ గాంచెన్. 150

క. ఇమ్మహాపుణ్యనది వాత్రఁ యించి శుశ్రూ, దర్శిపిద్ధియు నకలమా యాబలంబు
గ్రహవదంబును ప్రతాపము గాంచెమున్ను, సహస్రమునికన్యకామృత సాదమహిమ

చతుర్థాశ్వాసము.

1. నరుడు వారాయునిండును పరమనియతి, పంచవర్ణము లశనము పరిహరించి
 దీనితీరంబున వసింపి న్యధబలంబు, వడసి యొప్పిరిజములు పున్నుతింప. 1
 2. తొల్లి కశ్యపుఁ డిందుఁ ధూర్జటిఁగూర్చి త, పంబు చేసి యభీష్టఫలము గాంచె
 నిందు మాద్రుండేయుఁ డిందు శేఖరుఁగూర్చి, కాలమృత్యుర్థయంబు గడచి నిలి
 పరశురాముఁడు దోషపరతఁజేసిన తాజ, హననోపముఁబాపుఁ కొదియొ నిందు
 నుండఁ డిందు నొకనెలనిలిచి తేజస్వియై, గలి గెల్చి సామ్రాజ్య కలికుఁ డయ్యె
 వృగమహీపతి యియ్యేటి నీల మునిఁగి, విప్రీకాపోద్ధతీలత్పఁ వికృతిఁ బాసి
 నిమ్మహానదిమాహాత్యుఁ మెన్నఁదరమె, ధాతకైవసు మృచానితాతకైవ. 15
 3. మరియు నుకాదియొందులను జాహ్నువీతీర్థస్నానఫలంబునఁజేసి యొగసిద్ధి వడ
 సి. ధరవాహం డిందు వర్తించి క్షేత్రీయాపంబు నొందె. వసురువాదిత్యు
 లను విశ్వమతదశ్యవీదవతులును, చిత్రతథాదిగంధర్వులును, శేషుదివాగేంద్రులును
 మూర్యాదిగ్రహరాజులును, మనువులుం చిత్రదేవతలును దిక్పతులును, యక్షరాక్షస
 గణదక్షిణగ్రహధ్యుచారణవిద్యాధరులును, కక్రవర్తులును, రాజ్యులును, కామధేను
 ప్రముఖగోమాత్యులును, రంభాద్యప్సరస్త్రిలును మరియును దక్షిణవారును భా
 గీరతిర్థర్థజంబానం దమతమమనోరథంబులు సాధించి కృతార్థులైరి. తిలమా
 త్రంబైవగంధాలంబు సానంబుచేసినవతుండు శేవస్మృతం డగుదు శౌండియ జన
 గర్భప్రవేశంబు సేయుడు. జాహ్నువీతోయంబుల నెవ్వఁడు పితృతర్పణంబు
 గావించు నతనితోర్తింబువాడు యమునిం గానక నాకలోకంబున నమృతంబుఁ
 గ్రోలుడు సుఖఁతురు. తొల్లి గంగాతీరంబున నొక్కపురంబున నొక్కధనిశుని
 యింట గల్గుధనంబంతయు నపహరించి మిన్నేటిపాటిరేవులు సాచ్చి యాముక్తు
 లు నడుచుచున్నతెరి నప్పాపకర్ముల నుద్ధరింపవచ్చు వందంబున వమోదవేగంబు వా
 టిల్ల నయ్యేటివీడిల్లువలు పెల్లుగా నుప్పొంగి ప్రవహించె. నందునునిఁగి దొం
 గలు మృతులై విమానంబు లెక్కి దివ్యమాల్యాంబరభూషణాలంకృతులును, దివ్య
 వాహనగంపావృతులును నై పుష్కలంబునఁ జనిఁ గావుక జాహ్నువీతీరంబునఁ గల్గె
 రంబులు విడిచిన చక్రబంతువులకు ఫలవర్ణంబు సిద్ధిండుగంగాస్నానంబును, గంగా
 స్మృతంబును గంగాదర్శనంబునుం బుద్ధ్యాత్ములకుఁగాని లభింపవు. జాహ్నువీం
 ద గావించినవానికి రౌరవాదివరకక్షేత్రంబు శాశ్వతంబై వర్తింను. గంగామృత్తి
 కచేత లలాటంబుం దిలకంబు ధరించినవాఁడు, లలాటలోదనుండై కైలాసంబున
 వసింను. మూర్త్యువోపరాగంబుల విషువంబుల సంకీర్ణణంబుల వ్యతిపాతం
 బున దర్శనమొనఁబడయండు సర్వోదయమహోదయంబుల మాఘవైశాఖశ్రావణ

మా పంబుల దినశ్రయంబునం బుష్కరిగ్రామోగంబున జన్మనకు శ్రయంబున మరయనం
 నిల్లపుణ్యకాలంబుల జాహ్నవీస్నానంబు చేసినవారిఫలంబు లెక్కింప ముక్కింటి
 కైనను నలవిగాదు. గంగాజలంబుల ననాదరంబుననైనం గృతస్నానం లగువారు
 ఎక్కితీరూపంబు దాల్చి దినంబున వెల్లుదు రింను ముముక్షులకు మోక్షంబును ధనా
 త్తాను ధనంబును బుతౌస్థులకుం బుత్రపొంపియు మణియుం గామ్యార్థులకుఁగా
 మితార్థంబులును సాధకులకు సిద్ధియు సంభవించు నని తెప్పిన విని పరమానందకం
 చిత్తరోమాంచకంచుకితాంగుడై వేదనిధి రోమకునిచే ననుజ్ఞాతుండై గంగఁజుందు
 వల్లిపేకంబుఁ జేసి కృతకృత్యుండై రోమకమహామానికి దండప్రణామంబు చేసిన
 వతఁడు బహుప్రకారంబుల నాశీర్వాదించి పేరుపర్యతంబునకుం జనియె. వేదనిధి
 యును నిజనివాసంబున కరిగి సుఖం బుండై నని జాహ్నవీమాహాత్మ్యంబు సవిస్త
 రంబుగా వివరించి దత్తాత్రేయుండు.

154

ఉ. ఈకథ పాపసంఘముల * నెల్ల నశింపఁగఁ జేయు దేవతా
 లొకసుఖం బొసంగు మని * లోఁ గలకోరిగ్గి ఘటించు సమ్మరో
 దోకము నావహించు గ్రహ * తీత్రభయామయరోగ తాపమున్
 బ్రాకటయుక్తిఁ బాపుఁ గడు * భక్తిఁ బఠించిన నాలకించినన్.

155

జి. ఇది మహాపాఖ్యానమిది వేదసమ్మతం, విది ముక్తిదాయకమిది రహస్య
 మిది పురుషార్థంబులిచ్చు నీనతీర్థ, గంగ తెతంగునఁ గలువ మడఁచుఁ
 గామధేనువుతీరిఁ గామితార్థ మొనంగు, నకలభోగంబులు నంఘటించు
 మనస్సన్నదోషంబుఁ దొలగించు రణరంగ, జయమును సంతించు భయముఁ బాపు
 వర్తి నిది వినువారిగ్గి హంగములు, కరికపోలగల్గదానంగంధలోభ
 సంభ్రమద్భ్రమరాంగనా పరపగాన, పూరితములై ప్రకాశించు భూవరందర్శి.

క. అని తెప్పలయ నృపాలుఁడఁ, విని ప్రాంబలియై ఘనీంద్రు విసయంబున నీ
 దొగ్గని గంగకుఁ జని మజ్జన, మొనరించెఁగృతార్థుఁ డగుచు నున్నతివెలయన్.

157

చ. జాహ్నవీస్నానసప్రభావంబునం గార్తవీశ్యంబు చక్కనర్చి శ్రేష్ఠుండై యేకచ్ఛత్రం
 బుగా నెల్లజగలు నేలుచుండె. దత్తాత్రేయంచును ముధేచ్ఛం జనియె ననితెప్పి
 తెండియు నూతుండు శానకాదిమహానుల కిట్లనియె.

158

గీ. జగ్గిస్థాలోకంబునందుండిఁ ప్రలిదినంబు, వారుఁడు నచ్చుభక్తి భాగీరథికిని
 వచ్చి “గంగే నమస్తేభవాసి”యనుచు, మ్రోకి-క్రమ్మర నేగునఁ న్మునివరంబు,
 వ. ఇట్లు ప్రలిదినంబు వారునికాకపోకలును నొక్క వాడైన గంగఁజుందవగాహంబు

నేయమియమం జూచి తత్తీరంబున సంతతంబు స్నానసంధ్యాజపహోమార్చన
త్రాజనస్మరణతపోమహాత్మ్యపరాయణు లగుచు వసియించినమహామునులు తమ
యంతర్గతంబున.

160

క. ఇదియేమి గంగలో నా, రమః డెన్నఁడుఁ గ్రంథఁ దాదఃకరముగదురఁగ నె
య్యెది దలఁచెనో మనమెఱుంగము, విదితంబుగదీసి కెఁగుఁ విసఁగావలయున్. 161

వ. అని చింతించి వారందఱు సమాహంతై నిలిచి కరకవలంబులు మొగించి పర్వతశిఖా
మణి త్రిలోకపావనీ జగన్మాత స్వపాక్షిణి యీగంగాభవాని మనసంశయంబుఁ
దీర్చుదగుఁ గాని యితరులచేత నీతత్వంబు తెలియ నలవిగాదని పలుకుదున్న సమ
యంబున నెప్పటివందంబున పర్వతాశ్రయికారదుం దగువారదుండు భను దెంచి
పమంచితప్రకారంబున గంగామహాదేవిని దర్శించి ప్రణమిల్లి తేచివరలుఁపవ్వున్. 162

నీ. దివ్యరూపముఁ దాల్చిఁ బ్రదీప్యమానయై, దివ్యగంధాంబరఁ దివ్యమాల్య
దివ్యభూషణతన్మఁ దివ్యాంగియై కృపా శీతలదృష్టియైఁ చలన్తమోయ
తలిలమధ్యంబునఁ సాక్షాత్కరించి య, మృనిపతుల్ దనుఁజూచిఁ మొక్కిరి పొగడ
గంగాభవాని కంఠఁ గడుగుతాఁగరంబు, లమర హస్తంజైతిఁ యతని కిలిచి
తీర్థమాడెదరిం దెల్లఁ దివ్యమునులు, నీవొకండవు గురొకవుఁ నెమ్మి ననిన
నలవిదనర్చనంబునఁ పయరుముక్తి, తీర్థమాడినలాభంబుఁ దెలియఁజాల.

163

వ. అని పలికి.

164

నీ. కృపయును మేధయుఁ శ్రీర్తియు సిద్ధియు, శ్రద్ధయు బుద్ధియు త్కమయు నీవ
మధ్యయు రాత్రియుఁ శశిమందుఁ గల్గుకాఁ, తియుఁ బావననియందుఁ లేజ మీవ
తరియిందుఁ బ్రభయు సత్తవతి గాయత్రి, సావిత్రీ స్వాహాయఁ స్వధయు నీవ
లక్ష్మీయు గౌరియుఁ లజ్జయుఁ దుష్టియు, శాంతియు భూతిఁ (యుదాంతినీవ)
నీవ యాన్నితకీర్తండఁ నీతులనఁగ, యజ్ఞవిద్యయు నాత్మవిద్యయును నీవ
మరి త్రయీవార్తలును మహామతియు నీవ, పర్వమును నీవసురమాన్యఁ జహన్మి కన్య.

నీ. అఖిలలోకేశ్వరిఁ కాదిశక్తికి జగ, జననికి మాయకు శంభుపత్ని
కామ్నాయవేద్యకుఁ నవనగధాత్రికి, పరమకల్యాణికిఁ పావనకిని
జలతోద్భవస్థానఁ సాధాధిరోపాని, శ్రేణికి శుభవిత్తఁ సేవధికిని
భరతఖండక్షమాభరణముక్తాహర, వల్లికి భవముఁభుఁ వాధికరికి
కపిలమునిపతిద్యునలఁ త్కవితనగర, తనయసురపదసౌఖ్యసంధానికిని
కామితాద్భుతవికరణఁ కల్పలతకు, నీవఁబ్రణతి భగీరథఁ శృపకుమారి.

166

క. పిల్లవ్రతోపవాసము, లేలావేదాంతచక్ర • లేలామఖము

హేరి నినుజుఁజూచినను, జాతికి హిమతైలపుతిరి • యచలజ నేత్రి.

167

క. నీవామస్మృతి చేసిన, మానవులకు సప్రకోటి • మంత్రోజహు

స్థావరలాభికృత్యము, మానగ నిద్రించుభువన • మండనమూర్తి.

168

వ. ఇవిధించున ననేకప్రకారములు జాహ్నవీదేవి సభినుతించి, గానవికారదుండు వారమును సస్యిలాకంబున కరిగె. నమ్మహాదేవియు సంతోషానంబు చేసె. నిట్లు ప్రవర్తించినగతిగా నారదసంతాదవాక్యములు విని తీరవాసు లగునమ్మహామునులు నివృత్తి సుఖములును, బ్రహ్మస్థాంతరీకులునునై యద్దివిజమునిపుంగవుని ననేకభంగులల బ్రకంశించి దర్శకమాత్రంబున విభుజంతువులకు సద్విధానవర్గంబులు నిరర్గళంబుగా సంఘటించుటకు దీక్షి పూని జగంబులు రక్షింపుచున్నభాగీరథికి నమస్కరించి కృతకృత్యులై సుఖంబుండిరి. అది గాత్రున జాహ్నవీదర్శకమాత్రంబునం గై వల్యంబుసంభవించు. నిది పరమార్థం బని చెప్పి నూతుం డిట్లనియె.

169

క. ఈహాపూర్ణఫలప్రదానచణమై • యంపాయనీజాహ్నవీ

మాహాత్మ్యంబుఁబఠించిన నివసం భేరి • మన్ వాగ్విసేష్ సంతో

త్సాహంబోష్యంఁ బూజచేసినను భ • క్తశ్రేణికిన్ సందృశ

స్నేహుండై శివుఁ డిచ్చు నిత్యవిభవ • క్షేమాయురౌన్నత్యమూర్.

170

వ. అని యాద్రకారంబున వేదవ్యాసప్రియశిష్యుండు, రోమహర్షణపుత్రుండు. సకలపురాణార్థవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండు నూతుండు జాహ్నవీమాహాత్మ్యంబు చెప్పిన విని శౌవకాదిమహామునులు సంతోషస్థాంతులై భాగీరథికి నమస్కరించి యక్కడకును వెక్కిరించందంబులం గొనియాడి యతండునుం దాముఁ గంగకుం జని స్నానంబు గావించి కృతకృత్యులైరి. నూతుండు మీకు సభ్యవ్రతపరంపరాభివృద్ధి యగునని వాగి నాశీర్వాదించి యధేచ్ఛంజనియె. నమ్మహాముని నిజనివాసంబుల కేతెంచి సుఖంబుండిరి. ఈజాహ్నవీమాహాత్మ్యంబు విన్నవారికిం బఠించినవారికిం బరమేశ్వరుండు భవానీవల్లభుండు సకలభుజంబులుం గృహియె.

171

ఉ. నీకరుణాకటాక్షున • నెమ్మి దసత్సవహోవిభూతిచే

నీకృతి సంభవించె మది • కెంతయు నింపుగ నిచ్చగించి హో

హోరమంచు నెందక ద • యామతితోడఁ బరిగ్రహింపు వి

ద్యాహకల్పాదుభ్యుధల • దాముక వెంటురిసోనునాముకా

172

ఆ. త. సా. 1. ల. వి.

చతుర్థాశ్వాసము.

103

క. గౌరీచిత్త సహాయరాశి ఫణికా ధైర్యవేయ కర్పూరశి

హరశ్రీరపటిరవర్ణ మునిచి ధైర్యజమారాండ జం

భాతాత్రిప్రముఖామహోజ్వలశి ధైర్యజమారాండ జం

కూకాలింగితపాదపద్మ సుమనః ధైర్యదండగర్వాపహ.

173

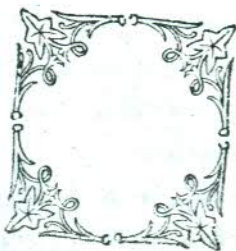
క. కరుణారసవనజాలయ, తరుణాబ్జవతంస కోటి తరణిప్రభ వా
క్తరుణీస్మరణీయగుణా, ధరణావేంటూరగర పాలననిప్రణా.

174

కలహంసవృత్తం. సరసకేళిక
సురుచికోగళి ధైర్యభితమాభి
నరపతిప్రణయ ధైర్యదురికామే
శ్వరమనోజలజ ధైర్యతలవాసా.

175

గద్య—ఇది క్రిమదుమామహేశ్వరకరుణాకటాక్షపీఠాపాత్ర యేనుంగు
లక్ష్మణకవికాశపాత్ర తిమ్మనార్యపుత్ర వివిధవిద్యజ్ఞనవిద్య
లక్ష్మణకవివామధేయప్రణీతం బ్రహ్మహమ్నసీ
మాహాత్మ్యం బ్రహ్మహమ్నసీధంబునందు
సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము.
క్రిశాంబులవార్యునిమస్తు.

49606

శ్రీరామలిలాపగ్రంథమాలయందువ్రతుగ్రంథములు.

ప్రతిభాసగ్రంథములు.

1. శ్రీరతివద్యరత్నావళి	...	రు 0 4
2. ప్రభాతము	...	0 12
3. రాయలరాజనీతి	...	0 4
4. విరోధిని (ప్రథమభాగము)	...	0 12
5. విరోధిని (రెండవభాగము)	...	0 12
6. పశ్చిమలత	...	0 8
7. పునఃపేది	...	0 12

అనుబంధములు.

1. కాంచనమాల	...	0 2
2. విరోధాన హాసంగ్రామము	...	0 2
3. మల్లెమొగ్గ (వద్యములు)	...	0 2
4. రోహిణి	...	0 2
5. రత్నపురి	...	0 4
6. మాయ	...	0 1
7. కురంగము. (వద్యములు)	...	0 1
8. పాశ్చాత్యపాదము	...	0 4
9. బద్ధితులు (పూర్వక విధి)	...	0 4

వలయువారు,

శ్రీరామలిలాపగ్రంథమాల, చిత్రాగ్రంథ :

వికాపురము, గోదావరితట్టా.

అమ్మవారియవలెను.